

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Ühiskonnateaduste instituut
Ajakirjanduse õppekava

Marit Valk

Immigratsioon meedia kõneainena aastatel 2003-2005 ja 2012-2014

Magistritöö

Juhendaja: meediauuringute lektor, Külliki Seppel, MA

Tartu 2015

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
1 Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad	7
1.1 Meediateoreetilised lähtekohad	7
1.1.1 Representatsioon ja „teise“ diskursus	7
1.1.2 Avalik arvamus ja kõneaine kujundamine.....	9
1.1.3 Immigratsioonidiskursused meedias	12
1.2 Olulisemad mõisted	14
1.3 Ühiskondlik kontekst	15
1.3.1 Sisserände statistika	15
1.3.2 Ühiskondlikud hoiakud.....	20
1.4 Poliitiline kontekst	25
1.5 Kokkuvõte.....	33
2 Uurimisprobleem ja -küsimused	34
3 Meetod ja valim	37
3.1 Kvantitatiivne analüüs	37
3.1.1 Meetod	37
3.1.2 Valim.....	39
3.2 Diskursusanalüüs	41
3.2.1 Meetod	41
3.2.2 Valim.....	42
3.3 Meetodi kriitika.....	43
4 Tulemused.....	45
4.1 Meediakajastust üldisloomustavad aspektid	45
4.1.1 Immigratsiooni teemakäsitlused	45
4.1.2 Immigratsiooni kajastamise kontekst.....	47
4.1.3 Teemat käsitlevad kõneisikud.....	49
4.2 Hinnangud ja representatsioon.....	51
4.2.1 Domineerivad hoiakud meediatekstides	51
4.2.2 Immigratsiooni kohta esitatav argumentatsioon	54
4.2.3 Immigrantide kujutamine.....	67
4.2.4 Immigratsiooni kohta levinud diskursused	70

5 Järeldused ja diskussioon.....	75
5.1 Meediakajastust üldisloomustavad aspektid	75
5.2 Hinnangud ja representatsioon.....	78
5.4 Diskussioon.....	82
Kokkuvõte.....	87
Summary	90
Kasutatud kirjandus	93
Lisad.....	100
Lisa 1 Kvantitatiivse analüüsi kodeerimisjuhend	100
Lisa 2 Kvantitatiivse analüüsi valimi artiklite loend	104
Lisa 3 Kvantitatiivse valimi iseloomustus	119
Lisa 4 Diskursusanalüüsi valim	121
Lisa 5 Diskursusanalüüsi kava.....	125
Lisa 6 Argumentide tabel.....	126
Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks	127

Sissejuhatus

Eesti rahvastiku statistika näitajad viitavad juba lähitulevikus demograafilistele probleemidele – ennustatakse, et aastaks 2040 on Eesti rahvaarv vähenenud 1 195 000 inimeseni ning seniste rahvastikusuundumuste jätkumisel vananeb rahvastik tunduvalt (Statistikaamet...,2014). Selles kontekstis on ühiskonna jaoks üha olulisemaks teemaks immigratsioon ning kuidas see võiks aidata neid probleeme vähendada või hoopis süvendada. Tänapäeva globaalses maailmas on immigratsioon tavapärane nähtus, mis ühest küljest panustab ühiskonda, kuid teisalt kujutab ka ohte. Nüüdseks juba pika multikultuursuse kogemusega ühiskondade puhul on hakatud nägema mitmesuguseid probleeme ning meediakajastustes tõusevad pidevalt esile rahvustevahelised konfliktid ning usulistest ja kultuurilistest erinevustest põhjustatud rünnakud või terroriaktid. See kõik kujundab seda, kuidas immigratsiooniteemat ühiskonnas käsitletakse ning nähakse.

Ühiskondlike hoiakute uuringud näitavad sisserändajate-pagulaste suhtes pigem skeptilist meelestatust, arvestades Eesti ühiskondlikku ja ajaloolist tausta, on see seotud väga tugevate rahvuslike väärtustega. Selles kontekstis ei sõanda ka poliitikud ebapopulaarset teemat tõstatada ning püüavad seda pigem vältida kui lahendada. Samas on teema muutunud niivõrd aktuaalseks, et seda küsimust ei ole enam võimalik kaugemasse tulevikku lükata. Töö valmimise ajal, 2015. aasta kevadel on teema muutunud vältimatuks seoses Ukraina kriisi ning sealt saabunud varjupaigataotlejate kohtlemise probleemi ja riikide vahelise solidaarsusega Euroopa Liidu pagulaste ümberasustamisel. Arvestades veel demograafilist olukorda, on selge, et immigratsiooniküsimus vajab mitmekülgset avalikku debatti.

Vahemere kriis on viimastel kuudel eriti tugevalt meedias tähelepanu pälvinud. Käesoleva aasta meediakajastus võiks lausa anda omaette uurimisainese kõneaine esiletõusu võtmes, kuid probleem ei ole tekkinud üleöö. Seoses paadipõgenike traagiliste hukkamiste ning Euroopa suunal toimuva inimkaubitsemisega on pagulastemaatika saanud olulist tähelepanu ka viimastel aastatel. Seejuures on Eesti poliitilised tegematajätmissed tõusnud inimõiguslaste ja pagulasi abistavate organisatsioonide huviorbiiti ning ära teeninud tõsise kriitika. Näiteks tuuakse esile, et Eesti on püüdnud end põgenike jaoks muuta väheatraktiivseks sihtriigiks ning võimalusel saatnud varjupaigataotlejad eelmisesse transiitriiki tagasi (Janson, 2015b). Lisaks kritiseeritakse seda, et riik ei ole lubanud piiridele sõltumatuid vaatlejaid ega soovinud liituda Euroopa solidaarsusmehhanismidega pagulaste ümberasustamisel (Janson, 2015c).

Pagulasteemade esiletõus meedias kahtlemata mõjutab ka seda, kuidas meediatarbija seda kogeb. Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni (IOM) Eesti esindus on 2012. aastal välja andnud ka juhendmaterjali ajakirjanikele, kuidas sellele teemale läheneda, sest meedial on siin oluline roll arusaamade kujundamisel. Dokument kannab üleskutset pagulastemaatikat rohkem kajastada, selleks, et ühiskonna teadlikkust tõsta, kuid samas rõhutatakse ka ajakirjaniku vastutusrikast rolli pagulaste kohta hinnangute kujundamisel (Pagulased...2012: 3).

Mitmed autorid on kirjeldanud meedia mõju sotsiaalse maailma mõtestamisel ning representeerimisel (McQuail 2000, Reisiogl & Wodak 2001), seega aitab meediakajastuse uurimine lahti mõtestada, kuidas sealsed diskursused võivad kanduda üle ühiskondlike hoiakute kujundamisele. Uussisserändajate ning pagulaste hulk on Eesti elanikkonna arvu suhtes väga väike, mistõttu võib eeldada, et sellega on veel enamikel meediatarbijatel vähe kogemusi. See kinnitab ka meediadiskursuse uurimise olulisust, kuna meedia on esmaseks arutelu baasiks, kust selle kohta infot saadakse. Siinkohal tuleb arvestada ka laiema ühiskondliku kontekstiga ning ajaloolise suure immigratsioonilainega Nõukogude Liidu perioodil 60ndatel ja 70ndatel, millega seoses on Eestis võrreldes teiste Euroopa Liidu riikidega üks kõrgeim protsent muukeelset elanikkonda, kes pärinevad väljastpoolt praeguseid Euroopa Liidu maid. Sellest lähtuvalt võib arvata, et ühiskonnas on ka see kogemuslikuks baasiks, mis immigratsiooniteema tõstatumisel ning käsitlemisel rolli mängib.

Antud töö käsitleb eelkõige uusimmigratsiooni, mida on defineeritud kui alates Eesti iseseisvumise taastamisest toimunud sisserännet (Integratsiooni monitooring, 2011). Kinnistunud ajalooline ja ühiskondlik kogemus võib olla aga hinnangute kujundamise aluseks ka seoses uute sisserändajatega ning meedias domineerivad diskursused uusimmigratsiooni osas võiks olla esimeseks aluseks, mis seda järk-järgult ümber võiksid kujundada. Seega annab meediadiskursuse uurimine võimaluse selgitada, kuidas teema võiks jõuda erinevatele agendade tasanditele. Kui meediakajastus loob toetavaid diskursuseid, annab see tõuke ka laiema ühiskondliku debati tekkeks ning mitmekesisemaks aruteluks ja tulevikku vaatavalt ka ühiskondlike väärtuste nihkeks, mis soodustaks tolerantsust. Sellises kontekstis saaks see juba kanduda ka immigratsiooni ja pagulasi puudutavate poliitiliste otsuste mõjutamisesse.

Käesoleva töö eesmärgiks on uurida immigratsiooni teemat meedia kõneainena kahe perioodi võrdluses, Euroopa Liiduga liitumise ajal (2003-2005) ning viimastel aastatel (2012-2014). Töö

keskendub just immigratsiooni temaatikale, mille alateemana on käsitletud ka pagulaste vastuvõttu. Töö eesmärgiks on luua pilt sellest, milline on olnud immigratsiooniteemaline meediakajastus, kuidas see on seotud ühiskondliku ning poliitilise tasandiga ning kuidas võib neid mõjutada. Kuigi töö eesmärk ei ole olla normatiivne, saab siiski domineerivaid meediadiskursuseid teades defineerida teatud kitsaskohti, mis võivad pärssida teema tõstatumist teistele agendade tasanditele või taastoota ühiskondlikku ebakindlust ning hirme.

Töö jaguneb viieks suuremaks alateemaks. Esimene peatükk loob teoreetilise ja empiirilise baasi ning toob välja teema ühiskondliku ja poliitilise tasandi. Järgnevas peatükis on toodud ära uurimisküsimused. Kolmandas peatükis kirjeldan kasutatud kvantitatiivse ja kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodeid ning valimi koostamise põhimõtteid. Neljas peatükk annab ülevaate uurimistulemustest küsimuste lõikes. Järelduste ning diskussiooni peatükis on toodud esile olulisemad uurimistulemused kahe laiema uurimisküsimuse kaupa ning seostatud neid tulemusi võimalike meedia mõjudega teema kandumisele teistele agendade tasanditele. Töö lisadest leiab valimite loetelud, analüüsi kavad ning kvantitatiivse valimi täpsema iseloomustuse.

Soovin südamest tänada juhendajat Külliki Seppelit, kes on mõelnud kaasa ning toetanud mind kogu protsessis alates teema valikust kuni töö valmimiseni. Tänan ka töö retsensenti Ene Selartit äärmiselt põhjaliku tagasiside ning konstruktiivse kriitika eest eelkaitsmisel.

1 Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

Peatükk annab ülevaate meediateoreetilistest käsitlustest representatsiooni, meedia mõjude, avaliku arvamuse ja kõneaine kujundamise kohta. Samuti kirjeldab peatükk uusimmigratsiooni ja pagulasteema laiemat ühiskondlikku konteksti Eestis tuues välja asjakohase statistika, seadusandluse ning valdkonda puudutava avaliku arvamuse ja hoiakute uuringute tulemusi.

1.1 Meediateoreetilised lähtekohad

Töö eesmärgiks on uurida eelkõige seda, kuidas peegeldub üha aktuaalsemaks muutuv immigratsiooniteema trükimeediatekstides ning milliseid diskursuseid neis luuakse. Avaliku arvamuse ja kõneaine kujundamise teooriad loovad taustsüsteemi sellele, kuidas teatud teemad avalikkuses tõstatuvad ning oluliseks muutuvad. Meedial on oluline roll nii kõneaine kujundamise protsessis kui avaliku arvamuse mõjutamisel. Meedias esinevate hoiakute ja diskursuste uurimine võimaldab luua seoseid meedias esitatava representatsiooni ning tegelikkuse vahel.

1.1.1 Representatsioon ja „teise“ diskursus

Representatsiooniteooria järgi ei ole asjadel tähendust iseenesest, vaid see konstrueeritakse tähenduse representatsioonisüsteemide kaudu (Hall, 1997). Konstruktivistliku käsitluse järgi on tähenduse konstrueerimisel olulised kultuurilised ja keelelised representatsioonisüsteemid, mille kaudu maailma tähenduslikustatakse ning teistele kommunikeeritakse. Ühes kultuuriruumis on ühised koodid ja arusaamad ning seega võiks samas kultuuriruumis tegutsev meediatarbija olla võimeline neid autoriga sarnaselt lahti mõtestama, kuid siiski on see individuaalne protsess ning tähendused ei pruugi lugejale olla samamoodi tõlgendatavad. Hall (1997: 19) toob välja, et osaliselt me mõtestame objekte, inimesi või sündmuseid läbi selle, kuidas me neid representeerime ning seejuures on määravad nii nende kohta kasutatavad sõnad, kontekst kui nendega seostatavad emotsioonid ja väärtused.

Meediatekstitid esitavad tegelikkusest oma versiooni, mida lugeja võib tõlgendada lähtuvalt oma isiklikest arusaamadest – seega võib tekst mõjutada ka seda, kuidas teatud tegelikke probleeme nähakse. Sotsiaalse konstruktivismi teooria kohaselt tekivad kõige olulisemad meedia mõjud tähenduste konstrueerimisel (McQuail, 2000: 377). Neid konstruktsioone edastatakse süstemaatiliselt auditooriumile, kes neid seejärel teatud kooskõlastamise tulemusel seob oma isiklike tähendusstruktuuridega, mis on sageli kujunenud eelnevalt just kollektiivse

identifitseerimise kaudu. McQuail (2000: 379) kirjeldab meedia mõju, mis on massimeedia tegevuse planeeritud või ettekavatsemata tulemus ja see võib avalduda erinevatel tasanditel: üksikisiku, grupi, organisatsiooni, sotsiaalse institutsiooni või terve ühiskonna ja kultuuri tasandil. Erinevatele tasanditele avalduv mõju võib üle kanduda ka teistele tasanditele. Mõjudest eristatakse kognitiivsed, afektiivsed ja käitumuslikud mõjud. Siinkohal võib arvata, et sellised mõjud võiksid esile tulla ka immigratsiooni meediakajastuse puhul, kuivõrd meedia on esimeseks aruteluplatvormiks ning oluliseks infoallikaks, mille põhjal võidakse sel teemal arusaamu kujundada.

Croteau & Hoynes (2003: 196) leiavad samuti, et meedia sisu ei ole sugugi peegeldus sotsiaalsest maailmast, kuna sageli rõhutatakse midagi liialt või tuuakse esile ühekülgeid aspekte. Küsimus, kuidas meedia representatsioonid ja reaalne sotsiaalne maailm erinevad, on pakkunud palju uurimisainest. Representatsioonid ei ole tegelikkus, isegi kui meediatarbija võib neid niimoodi hinnata. Representatsioon on valikute protsessi tulemus, mille käigus on teatud reaalsuse aspekte rõhutatud ja esile toodud ning teised hoopis kõrvale jäetud. Seega loob keelekasutus ja meediatekst kajastatavast teemast omamoodi konstruktsiooni, mis ei ole vastavuses tegelikkusega.

Immigratsiooniteemalise meediakajastuse uurimisel on oluline pöörata tähelepanu diskursustele, millega tähendusi konstrueeritakse. Keelekasutuses tuleb välja ka see, kuidas eristatakse „teisi“ „meist“. Van Dijk, Ting-Toomey, Smitherman & Troutman (1997: 145) toovad esile kolm peamist „teised“-„meie“ gruppidega seotud diskursuse uurimise valdkonda: esmalt ühe grupi sisene diskursus, mis on omane ühele kindlale etnilisele grupile; teiseks on gruppidevaheline diskursus – kuidas kahe grupi liikmete vahelises kommunikatsioonis teineteist mõistetakse, suheldakse, kohanetakse ja konflikte lahendatakse; kolmandaks on grupisisene diskursus „teiste“ kohta ehk kuidas domineeriva grupi liikmed räägivad ja kirjutavad vähemusgrupi kohta, veelgi spetsiifilisemalt – kuidas tuleb selles diskursuses esile enamuse eelarvamus vähemuse suhtes. Minu uuringu seisukohalt oleks kõige relevantsem just kolmas. Keelekasutus mõjutab gruppide vahelisi suhteid, ühest küljest kinnistades läbi eristamise domineeriva „meie“ grupi identiteeti ning teisalt kujundades „meie“ grupi kuulujate arusaama „teistest“ (Van Dijk et al 1997: 164).

Diskursus on peamiseks viisiks, läbi mille taastoodetakse ühiskonnas gruppidevahelisi eelarvamusi ja rassismi. Reisigl & Wodak (2001) on kirjeldanud seda, kuidas diskursused neid eelarvamusi kinnistavad. Eristav rassism (*differentialist racism*) või ka kultuuriline rassism

rõhutab kultuurilist erinevust, nii elustiili, kommete kui käitumise alusel (Reisigl & Wodak, 2001: 9). Implitsiitselt kujuneb „teise“ kultuurist võrreldes „meie“ kultuuriga arusaam kui madalamast ning vähemolulisest. Rassism põhineb hierarhilisel grupi konstrueerimisel, millega eristatakse grupil teatud omadused, mida hinnatakse aga eksplitsiitselt või implitsiitselt negatiivsetena (Reisigl & Wodak, 2001: 10).

Valentine & McDonaldi (2004: 18) konkreetsem näide, kuidas sellised eelarvamused genereerivad diskursused just meedia kaudu mõju avaldavad, kinnitab, et ka immigrandid ja pagulased võivad kuuluda vastandatavasse gruppi. Autorid leidsid Suurbritannias läbi viidud uuringus, et varjupaigataotlejate ja põgenike kohta kujuneb eelarvamuslik suhtumine suuresti just meediakajastuste põhjal. Leiti, et see avaldub mitmete protsesside koosmõjus, esmalt kujundab meedia teemakäsitlusega avalikkuse kõneaine, meedias esitatud näiteid ning arvamusi hakatakse edastama kui täpseid fakte ning seeläbi võivad meediadiskursuse põhjal süveneda varjatud tunded. Samuti võimendab meedia enamusgrupi jõuetuse tunnet, kui probleem on tõstatatud, kuid kujuneb mulje, et selle lahendamiseks ei ole võimalik midagi teha.

Sarnaselt näitas William & Blinderi (2013) uuring immigratsiooni ja pagulaste teemalise meediakajastuse kohta Briti ajalehtedes, et läbivad konstruktsioonid, mida sel teemal edastatakse kujundavad immigrantidest ja pagulastest üldistatud pildi. Autorid leiavad, et immigratsioon on niivõrd suurelaaniline ja keeruline nähtus, et isegi kui on isiklike kokkupuuteid migrantidega, siis laiem arusaam sisserändajate ning varjupaigataotlejate kohta kujuneb ikkagi mitteotsesel viisil läbi meedia (samas: 4). Uuringu põhjal selgus, et meedias seostatakse immigratsiooniga mitmesuguseid konnotatsioone, näiteks on levinud illegaalsuse käsitlemine ja majanduse ning tööturuga seotud aspektid. Varjupaigataotlejate puhul tuli esile see, et neid seostati immigrantidega ning nende kohta kasutati sarnast sõnavara, kuid pagulased olid siiski eristatud kui juba staatuse omandanud ning nendega seostusid pigem rahvusvaheliste kriisidega seotud konnotatsioonid (samas: 25).

1.1.2 Avalik arvamus ja kõneaine kujundamine

Nagu eelpool kirjeldasin, avaldab meediadiskursus mõju sellele, milliseks kujuneb avalikkuse jaoks pilt immigratsioonist. Siinkohal on oluline avaliku arvamuse mõiste, mis Price (1992) järgi on üksikisikute arvamuste summa, mida saab mõõta arvamusküsitlustega. Samuti on oluline eristus lihtsalt rahvamassi ja avalikkuse vahel – avalikkuseks on grupp inimesi, keda ühendab

ühine teema, mille suhtes nad on erinevatel arvamustel, ja nad osalevad selle teemalises avalikus arutelus (Blumer 1946, Price 1992: 26 kaudu).

Indiviidid moodustavad avalikkuse läbi selle, et kaalutletakse ühiste probleemide võimalikke lahendusi. Sellest tuleneb ka avaliku debati mõiste, mis tähendab avalikkuse aktiveerumist probleemi märkamisel, millele järgnevalt tõstatuvad vastuolulised ideed ning nende kaalutlemisel jõutakse lõpuks konsensuseni, kuidas peaks tegutsema (Price, 1992: 74). Price & Roberts (1987:783) toovad välja, et kuigi avaliku arvamuse kujunemise protsessis on osa ka indiviidi kognitiivsel kogemusel, siis kommunikatsiooni vormi ja sisu juures on suuresti määravaks ikkagi avalik diskussioon ja kollektiivide vahelised seosed. Tekib indiviidi ja avaliku arvamuse interaktsioon, seega moodustub ka avalik arvamus personaalsete, inimestevaheliste ja institutsiooniliste interaktsioonide tulemusel (Price & Roberts, 1987: 784). Otsustava tähtsusega on arutleva avalikkuse teke meedia vahendusel, kuna seeläbi jõuavad arvamused ja hoiakud indiviidi ja grupi tasandilt avalikule tasandile.

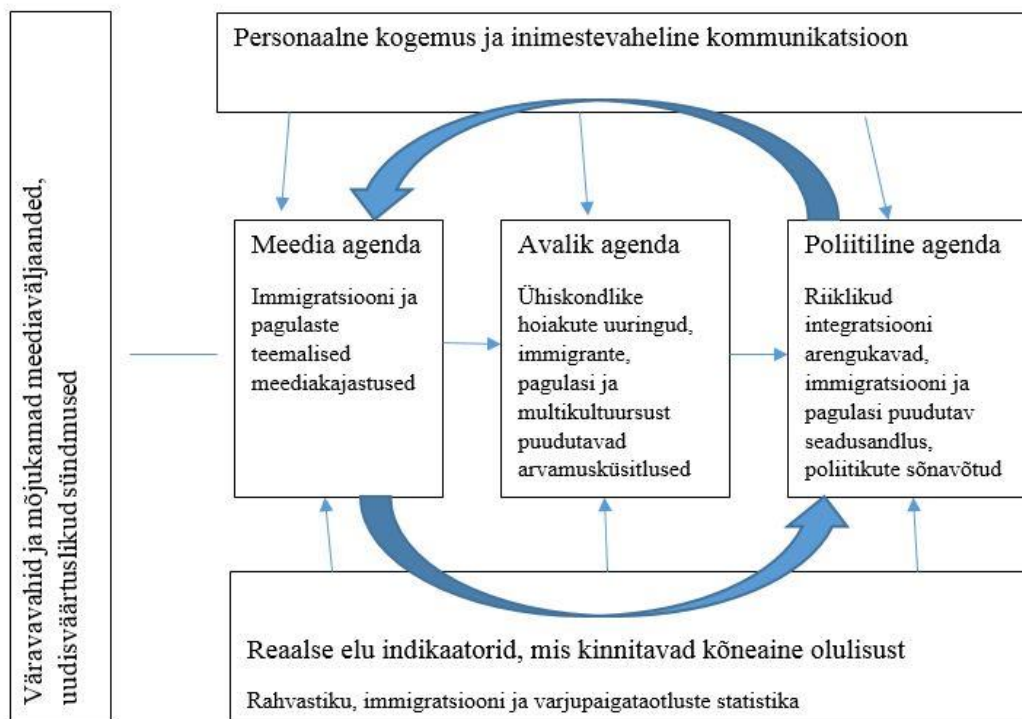
Erinevaid avaliku arutelu tasandeid on käsitletud kõneaine kujundamise teooriates (*agenda-setting*), mille põhiidee seisneb selles, et meedial on kanda oluline roll selles, mis teemad mingil ajahetkel inimeste jaoks aktuaalseks muutuvad ning meedia mõju seisneb eelkõige selles, et ütleb meile, millest mõelda (McCombs & Reynolds, 2009: 2). Esimesena kujundas aluse kõneaine käsitlusele Walter Lippmann 1922. aastal, kui sõnastas idee, et avalik arvamus põhineb uudismeedia konstrueeritud tegelikkusel, mitte reaalsel keskkonnal (samas).

Dearing & Rogers (1996: 2) järgi annab kõneaine kujundamise teooria põhjenduse sellele, miks informatsioon teatud teemadel on demokraatlikus ühiskonnas avalikkusele kättesaadavam kui teistel, kuidas see kujundab avalikku arvamust ja miks teatud probleemid jõuavad ka poliitilisele tasandile, kuid teised mitte. Kõneaine on kogum teemasid või küsimusi, mida kommuniqueeritakse teatud ajahetkel teatud hierarhias, kuid need on ka dünaamilises vastasmõjus ning need võivad esile kerkida või jälle teatud ajal taanduda. Teema potentsiaalselt konfliktne iseloom muudab selle uudisvääruslikuks ning nii jõuab see ka meediasse, kus see muutub pooldajate ja vastaste debati osaks.

Sageli on teema väljapaistvus avalikkuses ning selle kõneainena esiletõusmine meedia mõjul avaliku arvamuse kujunemise aluseks (McCombs & Reynolds, 2009: 1). Samas on avalikkuse tähelepanu selektiivne ning selle asemel, et kaalutleda põhjalikult lähtudes kogu oma

teadmistepagasist ning kättesaadavast infost, kujundavad inimesed oma arvamust pidevalt vaid nende infokildude põhjal, mis parasjagu väljapaistvuse on saavutanud (samas: 10). Veelgi enam, kõneaine kujundamise teisel tasandil mõjutatakse juba otsesemalt publiku arvamusi, kuna meedias esitatavad hoiakud kanduvad üle ka meediatarbijatele, McCombs & Reynolds (2009: 10) on viidanud mitmetele uuringutele, mis seda on kinnitanud (Kepplinger et al 1989, Shaw 1999, McCombs 2007 jne).

Dearing & Rogers (1996) on kujutanud kõneaine kujundamise protsessi erinevatel tasanditel (Joonis 1) ning toonud esile probleemide ning temade agendadesse tõstatumise seoseid ja seda mõjutavaid erinevaid faktoreid.

Joonis 1. Immigratsioon kõneaine kujundamise protsessis. Dearing & Rogers (1996:5) skeemi järgi.

Joonis 1 kujutab immigratsiooniteemat Dearing & Rogersi (1996) agendatasandite skeemil ning illustreerib erinevate agendade vahelisi seoseid. Käesolev töö keskendub just meediaagenda uurimisele, kuid seoste loomiseks olen markeerinud ka teiste tasandite indikaatoreid. Skeemilt nähtub, et ühiskondlik-, poliitiline- ja meedia agenda on omavahel seotud ning võivad toimida vastasmõjus, näiteks teema meediaagendasse jõudmise võib kutsuda esile mõni poliitiline samm

või ka vastupidi. Meedia mõju poliitilisele agendale on sageli mitte otsene, vaid toimib avaliku agenda kujundamise kaudu. Suhe meedia ja sotsiaalse maailma tegelikkuse vahel on dünaamiline ning sotsioloogilisest aspektist vaadatuna on meedia sisu nii selle põhjus kui mõju, ühest küljest mõjutab sotsiaalne maailm meediat, näiteks aktiivsed huvigrupid tõstatavad teemasid meediaagendasse, kuid kahtlemata mõjutab meediakajastus ka seda, kuidas me maailma mõistame (Croteau & Hoynes, 2003: 227).

Kõneaine kujundamise protsessis on mitmeid olulisi faktoreid, nagu näiteks uudisväärtuslikud sündmused, ajakirjanduslikud väravavahid, isiklikud kogemused ja isikutevaheline suhtlus, huvigrupid ja reaalse maailma indikaatorid (näiteks teemakohane statistika) (Joonis 1). Dearing & Rogers (1996: 2) väidavad, et probleemid vajavad avalikustamist ja meediakajastust selleks, et nendest saaksid ka laiema avalikkuse jaoks olulised teemad. Olulist rolli omab just huvigruppide aktiivsus, kelle eesmärgiks on teema tõstatamine ning sellega meedia agendasse jõudmine (samas: 22). Erinevate küsimuste puhul esinevad domineerivad „eliidid“, kelle eesmärgiks on mõjutada kollektiivset suhtumist ja käitumist (Price, 1992: 78-79). Need võivad olla nii poliitikud kui näiteks survegruppide esindajad, kes soovivad avalikku debatti tekitada ning teatud teema avalikkuses tõstatada. Seejuures eristatakse tähelepanelikku (*attentive*) ja aktiivset (*active*) avalikkust, esimese puhul on tegemist publikuga, kes loeb meediat, mõtleb kaasa ning arutleb teemal, teise puhul saab oluliseks tegevuskava ning teiste veenmine selle rakendamise olulisuses.

Teema meedia agendasse tõstatamisel on veel mitmeid olulisi mõjutegureid, nagu näiteks reaalse maailma indikaatorid, kuid nendest veelgi olulisemaks võivad osutuda institutsioonid – näiteks kui teemat kajastab prestiižne väljaanne, siis järgivad selle eeskujuga ka teised väljaanded (Dearing & Rogers, 1996: 39). Meediaagenda kujunemise mõjuteguritest on veel esitle toodud mittetraditsioonilise meedia (näiteks blogide) mõju, mis võib samuti tõstatada teema traditsioonilistesse meediakanalitesse (McCombs & Reynolds, 2009: 12).

1.1.3 Immigratsioonidiskursused meedias

Ka konkreetselt immigratsiooniteema tõstatamise puhul on meedial oluline roll selles, kuidas seda avalikkuses käsitletakse. Buonfino (2004: 24) on kirjeldanud immigratsiooni diskursust Euroopa näitel ning toob välja, et immigratsiooniteema on tugevalt politiseeritud, kuna selle puhul tekitavad vastuolu demokraatliku ühiskonna ühtsuse ja mitmekesisuse diskursused. Seega on selle teema puhul ääretult olulised seosed erinevate agendade tasandite vahel. Turvalisuse diskursus on

konstruktsioon, mis tuleneb piiride loomisest „meie“ ja „nende“ vahele ja tõstes esikohale turvalisusega seotud küsimused, võivad solidaarsus, eetika ja inimõigused saada teisejärguliseks (samas).

Kahe peamise diskursusena toob autor välja ohu ning majandusliku kasuga seotud käsitlused. Immigratsiooni kujutamine meedias kujundab ühiskonnas majanduslikke ja sotsiaalseid hirme, mis omakorda soodustab konservatiivset ja piiravat käsitlust poliitilisel tasandil (samas: 28). Avalikul arvamusel on tavaliselt selles küsimuses kaks külge – üksikjuhtumite puhul ollakse kaastundlikumad ning nähakse pagulaste kaitsmise vajadust, kuid teisalt tuntakse, et immigrante on liiga palju, mis kujutab ohtu ühiskonnale. Seda ohu diskursust toidab ka meediakajastus, mille puhul tuuakse esile nii ohtu majandusele (läbi tööjõu konkurentsi kasvu), sotsiaalsfäärile, julgeolekule kui rahvusluse säilimisele. Siinjuures käsitletakse ka turvalisuse diskursust, mis on seotud immigratsiooni ohu konstrueerimisega, millega seoses kujutatakse migratsiooni kultuurilise ja majandusliku väljakutsena integratsiooni seisukohalt (samas: 39).

Teine oluline diskursus on immigratsioon kui majanduslik võimalus, mis on esile tõusnud seoses nii spetsialistide kui oskustööjõu puudusega mitmetes Euroopa riikides. Buonfino (2004: 38) toob esile, et immigratsiooni majanduslikku mudelit ei ole laiemas avalikkuses nii hegemooniliselt vastu võetud kui turvalisuse mudelit, kuna meedia võimendab eelkõige hirme ning ebakindlust konkurentsi pärast. Majanduslikku mudelit on vaid osaliselt näha poliitilistes otsustes, millega püütakse suurendada riiki saabuvate kõrgelt haritud töötajate hulka. Turvalisusele rõhuv diskursus on majandusliku mudeli kõrval olnud edukam, kuna need diskursused mõjutavad avalikku arvamust, mille põhjal kujundatakse käike ka poliitilisel tasandil. Siinkohal on tugevalt seotud nii poliitiline tasand, avalikkuse hoiakud kui meedia, kuna poliitiline suletus immigratsiooni osas aitab maandada avalikkuse ebakindlust, mida meediakajastus võimendab.

Käesolevas töös keskendun eelkõige meediaagenda uurimisele ning seostan seda ühiskondliku ja poliitilise kontekstiga, millest annan ülevaate järgnevates alapeatükkides. Meediadiskursuses avalduvad ka immigratsiooni ja pagulasteemade arvamusiidrite hoiakud, mis omakorda mõjutavad seda, kuidas teemat laiemas plaanis nähakse. Meediakajastuse uurimine võimaldab arutleda, kas meedia pigem kinnistab juba eksisteerivaid ühiskondlikke hoiakuid immigrantide suhtes või esitab uusi diskursuseid, mis võiksid luua baasi laiemaks ühiskondlikuks aruteluks. Samuti võib meedia esitada diskursuseid, mis seoses sellega, et enamikel lugejatel puudub muu

info või isiklik kogemus, hoopis taastoodavad stereotüüpe. Kahe perioodi võrdlemine võimaldab vaadata ka ajalist muutumist meediadiskursustes üldisemalt ning selle baasilt on võimalik hinnata, kuidas need diskursused võiksid mõjutada debatti teistel arutelu tasanditel.

Immigratsiooni ning pagulaste teema puhul on kahtlemata tegemist ka ühiskonna tolerantsuse küsimusega, positiivne meelestatus ning tolerantsus loovad baasi vältimaks ühiskondlikke konflikte ning soodustamaks koostööd igal tasandil ning seeläbi ka üleüldise heaolu kasvuks. Ühiskondlik tasand on tugevas seoses ka poliitilise tasandiga – kui levivad mittesooivad hoiakud, siis ei ole ka poliitikud huvitatud ebapopulaarset teemat tõstatama ning samas on poliitilise agenda kujundajad eeskujuks ka ühiskondlikele hoiakutele üldisemalt. Seega on oluline uurida immigratsiooni kohta esitatavaid meediadiskursuseid, kuna need on tugevalt seotud sellega, kuidas käsitletakse teemat laiemalt ühiskondlikul tasandil.

1.2 Olulisemad mõisted

Uusimmigrant/ uussisserändaja on sisserännanu, sh välismaalt saabunud võõrtöölise ja nende perekonnaliikmed, asüülitaotlejad või pagulased, kes on Eestisse saabunud pärast iseseisvuse taastamist alates 1991. aastast (Integratsiooni monitooring, 2011).

Varjupaigataotleja e asüülitaotleja on välismaalane, kes on Eestis esitanud varjupaigataotluse, et saada rahvusvahelist kaitset. Varjupaigataotleja staatus kestab kuni Politsei- ja Piirivalveameti või kohtu otsuse jõustumiseni (Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus RT I 2006, 2, 3).

Varjupaigataotlus on välismaalase esitatud taotlus enda pagulasena tunnustamiseks või täiendava kaitse saajana tunnustamiseks ja endale rahvusvahelise kaitse saamiseks (Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus RT I 2006, 2, 3).

Pagulane on välismaalane, kes põhjendatult kartes tagakiusamist rassi, usu, rahvuse, poliitiliste veendumuste või sotsiaalsesse gruppi kuulumise pärast viibib väljaspool päritoluriiki ega suuda või kartuse tõttu ei taha saada nimetatud riigilt kaitset ning kelle suhtes ei esine pagulasena tunnustamist välistavat asjaolu (Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus RT I 2006, 2, 3).

Kolmanda riigi kodanik on välismaalane, kes on muu riigi kui Euroopa Liidu liikmesriigi, Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodanik (Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus RT I 2006, 2, 3).

1.3 Ühiskondlik kontekst

Mitmetes nii immigratsiooni, demograafiat kui integratsiooni puudutavates uuringutes viidatakse sellele, et Eesti kahaneva elanikkonna kontekstis kasvab immigratsiooni olulisus ühiskonna jätkusuutlikkuse tagamisel (Integratsiooni monitooring 2011, Järv 2009, Kallas & Pohla 2014). Olukorras, kus rändesaldo ja iive on (kogu vaadeldaval perioodil) negatiivsel poolel ning aastas rändab Eestist teistesse riikidesse tööle ja elama tuhandeid inimest, tuleb arvestada sellega, et sotsiaalsüsteemi ülalpidamiseks ja tööjõu tagamiseks, on üha enam vaja arvestada sisserände võimalustega. Riiklikes integratsiooni arengukavadeski on hakatud eraldi sihtrühmana käsitlema uusimmigrante ning peetakse oluliseks, et uusimmigrandid leiaksid ühiskonnas oma koha ning sulanduksid võimalikult kiiresti täisväärtuslikeks ühiskonna liikmeteks. Samas riigi immigratsioonipoliitika on siiski väga konservatiivne ning isegi kui panustatakse tulijate integratsiooni, siis räägitakse tegelikkuses väga väikesest hulgast immigrantidest.

Lähtudes avaliku arvamuse uuringutest, mis näitavad väga aeglast tendentsi immigrante puudutavate hoiakute muutumises, võtab ilmselt aega, et see probleematika jõuaks laiemale ühiskondliku debatini. Tuues siia kõrvale veel pagulastemaatika, siis on Eesti range poliitika selles osas toonud kaasa palju kriitikat, sealjuures nii pagulasstaatuste madala arvu kui varjupaigataotluse esitanute kohtlemise tõttu. Seega on töö teema taust üsnagi keerukas ning tuleb arvestada erinevate ühiskondlike tasanditega. See toetab ka käesoleva töö uurimisteema olulisust ning lähtudes teoreetilistest käsitlustest võib arvata, et meedial on kandev roll immigratsiooniteemade esiletõstmisel ja seda ka teistel arutelu tasanditel.

1.3.1 Sisserände statistika

Nagu ka töö meediateoreetilistes lähtekohtades kirjutasin, siis on üheks oluliseks aspektiks probleemi agendasse tõstatumisel ka reaalse maailma näitajad. Uusimmigrantide teemale keskendudes aitab tausta luua statistika, mis näitab Eestisse toimuvat immigratsiooni ning siia saabunud varjupaigataotlejate suurusjärke. Immigratsiooni puudutav diskussioon tõstatub sageli just demograafia ning rändesaldo kontekstis ning rännet puudutav statistika võimaldab tuua esile, kuivõrd on meedia agenda seotud ka tegelike ühiskondlike protsessidega.

Kuigi konkreetsetel uusimmigrantide kohta käivat statistikat on kogu uuritava perioodi kohta keeruline välja tuua (seda enam, et Euroopa Liidu kodanikele kehtib ka Eestisse vaba liikumise õigus ja seega ei pruugi nende arv statistikas usaldusväärselt kajastuda), annavad suurusjärgud siiski aimu rände tendidest. Varasemaid kättesaadavaid andmeid Eestisse toimunud välismaalaste rände kohta leiab alates aastast 2004 ning hilisemad kättesaadavad andmed pärinevad aastast 2013.

Statistikaameti avaldatud andmetest on näha, et võrreldes aastaid 2004-2005 ja 2012-2013, on aastas Eestisse sisserändavate välismaalaste arv tõusnud (vt Tabel 1). Kallas & Pohla (2014) on analüüsid Eesti viimaste aastate rändestatistikat toonud välja, et kuigi viimaseil aastail on sisseränne Eestisse kasvanud, on kokkuvõttes rändesaldo Eesti kahjuks, sest väljaränne ületab märgatavalt sisserännet. 2013. aastal oli rändesaldo varasemast kõrgeim, kokkuvõttes –6661 inimest. Selle statistika baasil saab öelda, et immigratsiooniteema on ühiskonnas kahtlemata tõusva olulisusega, ühest küljest on sisseränne viimastel aastatel suurenenud, kuid teisalt jätkub rahvaarvu kahanev trend, mille kontekstis on oodata veelgi tõsisemat teema tõstatumist ühiskondlikku arutellu.

Aasta	Sisserännanuid kokku	EL-27*	Soome	Venemaa	Ukraina
2004	1097	507	205	321	127
2005	1436	735	323	362	137
2012	2639	1059	509	852	206
2013	4098	1945	1067	955	340

EL-27* Austria, Belgia, Bulgaaria, Hispaania, Horvaatia, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Madalmaad, Malta, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Taani, Tšehhi Vabariik, Ungari, Ühendkuningriik

Tabel 1. Eestisse toimunud ränne peamiste päritoluriikide ja aastate 2004-2005 ja 2012-2013 lõikes. Allikas: Statistikaamet (<http://pub.stat.ee/px-web.2001/dialog/Saveshow.asp>).

2008. aasta seisuga oli Eestis uusimmigrante 6600, mis moodustab 3% immigrantrahvastikust ning vaid 1% kogurahvastikust (Järv, 2009: 37). Siit nähtub, et antud perioodil oli immigrantrahvastiku hulk kogurahvastikus üsna marginaalne ning arvestades sisserändajate arve edasistel aastatel, ei ole see ka järgnevatel aastatel oluliselt tõusnud.

Töö kontekstis on olulised meedias esitatavad hoiakud ja diskursused immigratsiooni kohta, seega tuleb pöörata tähelepanu ka sellele, milline on see „anonüümne“ uusimmigrantide grupp, keda see puudutab. Iseseisvuse taastamise järel on immigrantide lähteriike küll juurde tulnud, aga suurimaks sisserändajate rühmaks on jäänud Venemaal sündinud (44,7%). Endise idabloki riikide

kõrval tekkis aga ka sisseränne EL-i liikmesmaadest, eelkõige lähedal asuvatest Soomest ja Rootsist. Kallas, Kaldur & Kivistik (2014) toovad välja, et kuigi EL kodanikele pole riiki sisenemiseks ja siia elama asumiseks seaduslikke takistusi, on Eestisse elama asunud EL kodanike koguarv aastatel 2008-2013 jäänud alla kolmandate riikide kodanikele.

Kruger & Tammaru (2011: 218-219) on kirjeldanud, et erineva päritoluga uusimmigrandid tulevad kohanemisega erinevalt toime. Ootuspäraselt on lihtsam hakkama saada endise NSVLi aladelt pärinevatel immigrantidel, kes tänu kohalikule kogukonnale kohanevad paremini nii kultuuriliselt, kui tunnevad, et on võimalik venekeele oskusega toime tulla. Seega on ootuspärane, et Eestisse elama tulemisest on rohkem huvitatud kultuuriliselt lähedastest riikidest pärit inimesed.

Kuna immigratsioonist räägitakse sageli tööturu kontekstis, on oluline ära märkida ka sisserände eesmärgid ning immigrantide haridustase, kuna see annab ülevaate sellest, milline on nende panus tööturu rikastamisesse. Kruger & Tammaru (2011: 215) on leidnud, et uusimmigrantide vanuselisest jaotusest ilmneb, et enamik (ca 70%) välisriikidest Eestisse saabuvatest on parimas tööeas inimesed. Aastate 2008.-2013. tendentsidest nähtub, et perekonnaga ühinemise eesmärgil toimunud ränne moodustas 39,7% positiivsetest elamislubade otsustest ning töö oli 38,1 %-ga peaaegu sama oluline (Kallas et al, 2014: 15).

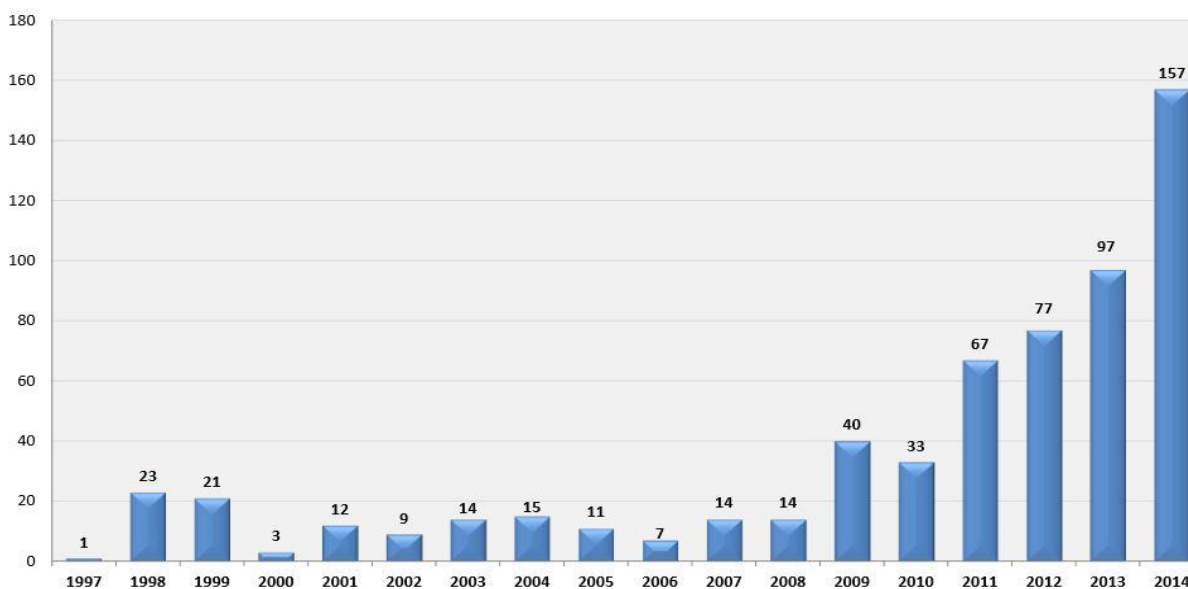
Aastail 2008–2013 tehti kõige rohkem positiivseid elamisloa otsuseid just Eestisse tööle asumiseks Ukraina (2613), Venemaa (1561) ja USA kodanikele (493). Ukraina kodanikud saavad Eestisse peamiselt tööle (tulijate hulgas on üle 80% töötajaid või lähetatud töötajaid), Venemaa ja Valgevene kodanike seas on palju isikuid, kellele on elamisloa positiivne otsus tehtud seoses ettevõtete juhtimisega. Autorid toovad välja, et neid viimaseid numbreid on kindlasti mõjutanud ka elamislubade skandaal 2011. aastal, kui nende arv on statistiliselt hüppeliselt kasvanud. Teiste riikide kodanike suhtes tehti aastate lõikes elamislubade väljastamise positiivseid otsuseid võrdlemisi stabiilselt (samas).

Kallas et al (2014: 16) toovad välja, et tööle tulijate seas on keskharidusega või madalama haridustasemega isikute osakaal küllaltki madal, mis on ka eeldatav arvestades töötamiseks väljastatava tähtajalise elamisloa saamiseks esitatavaid palgakriteeriume (keskmise palga ja koefitsiendi 1,24 korrutis). Kolmandate riikide kodanikest, kellele aastatel 2008-2013 tehti positiivne otsus väljastada tähtajaline elamisluba töötamiseks, moodustasid ligikaudu poole

(45,8%) kõrgharidusega isikud. Õpirände puhul on samuti viimastel aastatel näha kasvavat tendentsi, mis on olnud ka 2006-2015 kõrgharidusstrateegia eemärgiks riiklikul tasandil. 2013./2014. õppeaasta seisuga oli täisajaga õppivate välistudengite koguarv 3500 – isegi suurem 2015. aastaks seatud 2000 välisüliõpilase eesmärgist (Kallas et al, 2014: 12).

Lisaks on töö kontekstis oluline märkida ära ka pagulasi ning varjupaigataotlejaid puudutav statistika, mis omab võrreldes immigratsiooniga hoopis teistsugust tähendust. Kui immigratsioon toimub vabatahtlikel alustel ning on riiklikult kvootidega reguleeritav, siis saabuvate pagulaste arv sõltub hoopis teistest teguritest.

Eestile esitatud varjupaigataotluste arv ei kasvanud oluliselt Euroopa Liiduga liitumise järgsetel aastatel, kuid on viimastel aastatel hakanud tõusma (Joonis 2). Varjupaigataotlusi on 2014. aasta seisuga kokku laekunud 615, kuid varjupaik on antud 67 korral ning täiendav kaitse 27 korral (Politsei- ja Piirivalveamet), kusjuures 2014. aastal tehti positiivseid otsuseid 20 isiku suhtes. Kodakondsuse lõikes on aastatel 1997-2014 kõige rohkem varjupaiga taotlusi laekunud Venemaa (75), Gruusia (67) ja Ukraina (61) kodanikelt, millele järgnevad Süüria (37) ja Afganistan (36).

Joonis 2. Varjupaigataotluste arv 1997-2014. (N=615). Allikas: Politsei- ja Piirivalve amet

Luik & Valdaru (2013) on rändemonitooringus analüüsinud Balti riikide ning Euroopa Liidu varjupaigataotlejate olukorda ning toovad välja, et 2012. aasta seisuga oli näha, et pagulaste ränne oli viimase 5 aasta jooksul Euroopa kontekstis kasvav trend ja seda ka Eestis. Kõrvutades uuringu

andmeid viimaste aastate varjupaigataotluste statistikaga (Joonis 2) on näha, et autorite ennustus, et pagulasränne kasvab tulevikus veelgi, peab paika. 2014. aasta varjupaigataotluste arvu kasvu on panustanud ka Ukraina kriis, Ukraina kodanikelt laekus taotlusi 55 korral, kuid ükski neist ei saanud 2014. aastal pagulase staatust või täiendavat kaitset (Janson, 2015a).

Janson (2015b) toob aga välja, et saades kõige vähem varjupaigataotlusi Euroopa Liidu liikmesriikide võrdluses, ei ole Eesti varjupaigataotlejate sihtriik. Vähesel määral on Eesti transiitriik Skandinaavia riikidesse, peamiselt Rootsi jõudmiseks. Eestisse satutakse sageli juhuslikult: teel põhjamaadesse on Eesti Venemaa kaudu tulijatele esimene Schengeni riik, kus oma teekonnal "vahele jäädakse". Erandiks on Venemaalt, Valgevenest, Ukrainast ja teistest endistest NSVL liiduvabariikidest saabuvad varjupaigataotlejad, kelle jaoks Eesti ongi sageli sihtriigiks (umbes 45% kõikidest taotlejatest on olnud pärit endistest NSVL riikidest). Kuigi Eestile esitatavate varjupaigataotluste arv on tõusutrendis, on see jätkuvalt põgenike koguarvu ja teistele Euroopa riikidele esitatavate taotluste arvu arvesse võttes väga madal. Nii maailma kui Euroopa mastaabis võtab Eesti vastu kaduvväikese osa kõikidest põgenikest.

Ühest küljest soosib seda geograafiline asukoht, kuna Eesti asub peamistest põgenike päritoluriikidest nagu Süüria, Afganistan ja Somaalia küllaltki kaugel. Lisaks on paljud põgenikud sunnitud kasutama smugeldajate teenuseid ning need kulgevad enamasti mööda väljakujunenud transiitteid, seega pole põgenikel sihtriigi osas alati valikut. Valikuvõimaluse korral mõjutavad sihtriigi valikut samuti mitmed tegurid nagu keel, olemasolevad sama kultuuritaustaga kogukonnad, ajaloolised sidemed ja peresidemed. Siin võib olla ka põhjus, miks Eesti saab enim varjupaigataotlusi riikidest nagu Venemaa, Valgevene ja Ukraina. Samuti tuuakse välja ka Eesti riigis levinud negatiivset meelestatust põgenike suhtes ning varjupaigapoliitikat, mis püüab Eestit muuta võimalikult väheatraktiivseks sihtriigiks (nt saates võimalusel taotlejaid tagasi eelmisesse transiitriiki). Osana Euroopa Liidust mõjutab seda ka üleüldine ELi suhteliselt karm hoiak varjupaigataotlejate osas – karmid viisatingimused, kohustus varjupaika taotleda siseriiklikult, veofirmade sanktsioneerimine dokumentideta inimeste vedamise eest, väike ümberasustamise kohtade arv jne. Euroopa Liit on ka tervikuna maailma mastaabis suhteliselt väike varjupaigataotlejate sihtpiirkond: vaid umbes 5-6% põgenikest taotleb kaitset Euroopa riikides. (Janson, 2015b)

Valdaru (2013) on toonud välja, et nii Euroopa kui lähinaabrite tänasele kogemusele tuginedes peaks valmis olema suureks varjupaigataotluste arvu tõusuks. Selle arvu kasv seab ühiskonnale väljakutse, kuna riik peab suutma mõistliku aja jooksul varjupaigataotlused menetleda ning samas tagama rahvusvahelise kaitse taotlejatele ja saajatele inimväärse elukeskkonna (Rändemonitooring..., 2013). Siinkohal on oluline märkida, et 2015. aastaks on Euroopa Liidu tasandil pagulaste ning varjupaigataotlejate vastuvõtu osas juba näha aktiivset poliitikat, mille on esile kutsunud järjest süvenenud põgenike kriis Vahemerel. Euroopa komisjoni ettepanek (European...,2015) näeb ette, et ajutise ümberasustamise skeemiga jagataks kaitset vajavaid varjupaigataotlejaid ning pagulasi liidu riikide vahel ümber kvootide alusel.

1.3.2 Ühiskondlikud hoiakud

Teemakohane statistika annab aimu problemaatika reaalse elu näitajatest, kuid avaliku agenda tasandi puhul on olulised ühiskondlikud hoiakud teema suhtes. Rääkides immigratsioonist, tuleb arvestada, et ühiskondlikke hoiakuid võib mõjutada ajalooline taust ning varasem kogemus. Ajalooline pärand Nõukogude Liidu ajast, kui 60ndatel ja 70ndatel toimus massiline sisseränne, kujundas drastiliselt ümber Eesti demograafilise olukorra. Sõjajärgne 90% eestlaste osakaal rahvastikus langes okupatsiooniaastatega 62%-ni ning tekkis oht muutuda omal maal vähemusrahvuseks (Kasekamp, 2010: 154). Sisseränne oli seotud ka venestuspoliitikaga, mille eesmärgiks oli kaotada kultuurilised ja rahvuslikud eripärad ning kujundada üks venekeelne rahvas (samas: 158). See ajalooline kogemus mõjutab ilmselt praegugi laiemat arusaama, kuidas migrandid on seotud rahvuse ja kultuuri säilimisega.

Samuti võivad hoiakud olla seotud vähese isikliku kokkupuutega. Liisa Suba (2014: 99) analüüsis oma magistritöös rahvustevaheliste suhete kujunemise kitsaskohti, ning leidis, et kontakt ja isiklik kokkupuude võiks soodustada ka sallivust, kuid samas on paradoks selles, et need kontaktid ei teki ilma, et juba suhtutaks tolerantsemalt. Seega on ka uusimmigratsiooni puudutavad hoiakud mõjutatud paljudest teguritest ja üldisemad uuringud, mis käsitlevad suhtumist immigrantrahvastikku, aitavad seda illustreerida.

Suhtumine erineva kultuurilise taustaga sisserändajatesse on aastate jooksul muutunud, viimasel ajal küll üsna tasapisi positiivsemas suunas, kuid vaadates erinevate uuringute tulemusi, on selles osas olnud vahepeal ka langusi. Samuti on hoiakud üsna negatiivsed ka suhtumises varjupaigataotlejatesse ning pagulastesse, nagu on näidatud 2014. aasta pagulasuuringus.

Hoiakud immigratsiooni suhtes perioodil 2003-2014

2003. aastal avaldatud Eurobaromeetri uuringu (Coenders, Lubbers & Scheepers, 2003) tulemused näitasid, et Eestis oli võrreldud Euroopa Liidu liikmekandidaatidest kõige suurem vastuseis multikultuursuse suhtes. Uuringus analüüsiti rahvusenamuse hoiakuid vähemuste suhtes ning leiti, et kõrgeimad näitajad vastuseisu osas olid Eestis ja Lätis. Eesti elanikke iseloomustas ka vastuseis sellele, et legaalsel immigrandidel peaksid olema võrdsed õigused kodanikega ning tugevalt toetati väidet, et immigrandid peaksid loobuma oma religioossetest ja kultuurilistest kommetest, et kohanduda ühiskonnaga.

Vaadates aga hilisemaid uuringuid, on näha teatavat liikumist positiivsema suhtumise suunas. Asari (2009: 13) on immigrantrahvastikku puudutavates uuringutulemustes välja toonud, et eristatakse üldise ja konkreetse taseme hoiakuid. On leitud, et nii eestlaste kui mitte-eestlaste seas on aastate jooksul olnud suhteliselt püsiv üldine positiivne suhtumine kultuurilisse mitmekesisusse, vastanud mitte-eestlastest 90% ja eestlastest 70–80% nõustub, et eri rahvused ühes riigis võivad hästi läbi saada ning eri keeled ja kultuurid rikastavad ühiskonda. Samas peab kaks kolmandikku eestlastest rahvuste vahelisi konflikte mitmerahvuselises riigis paratamatuks ning eestlaste seas on kõrge ka häirituse tase mitte-eestlaste teistsuguse käitumise ja elulaadi osas. Häiritus oli ka võrreldaval perioodil märkimisväärselt suurenenud – aastal 2002 oli see 47% ja 2008. aastaks tõusnud 65%-ni. Seega kuigi üldisem hinnang kultuurilise mitmekesisuse suhtes on muutunud positiivsemaks, suhtutakse siiski kriitiliselt teiste rahvuste elulaadi erinevustesse.

Võrreldes 2000. ja 2008. aasta andmeid on näha ka langustendentsi eestlaste valmisolekus rahvussuhteid parandada (80% vs 61%) (Asari, 2009: 17). 2008. aastal uskus kolmandik eestlastest, et Eestis elavad teised rahvused on riigile ustavad ja toetavad selle arengut, samas kui 80% mitte-eestlastest pidas end riigile ustavaks ja selle arengut toetavaks (samas: 15). Võib spekuloida, kas eestlaste hoiakute muutumist võisid mõjutada ühiskondlikud sündmused, mis süvendasid negatiivsemat hoiakut (näiteks Pronksiöö sündmused 2007. aastal).

2008. aasta Integratsiooni monitooringus (Vetik et al, 2008: 111) leiti, et eriti negatiivselt suhtutakse väljastpoolt Euroopat tulevatesse immigrandidesse. Hilisemas monitooringus on leitud, et Eesti elanikud tunnistavad küll uusimmigrantide olemasolu ja nendega seotud problemaatikat, kuid valmisolek nende vastuvõtmiseks on suhteliselt madal (Kriger & Tammaru, 2011: 217). 63%

vastanutest leidis, et Eestis on niigi suur rahvusvähemuste osakaal ja edasine sisseränne oleks liigne. Ühelt poolt peetakse uute sisserändajate tulekut paratamatuks ja loomulikuks – elanikkond vananeb ning Eestit peetakse avatud ühiskonnaks, kuhu võib tulla erinevaid inimesi maailma erinevatest paikadest. Teiselt poolt tunnistatakse, et Eestis on juba niigi piisavalt teistest rahvustest inimesi ja ei tunta erilist kohustust neid juurde vastu võtta. Eestis elavad teiste rahvuste esindajad, kellest enamik on venekeelsed, on uusimmigrantide suhtes avatumad.

On leitud, et nooremate ja haritumate seas on hoiakud soosivamad (Kriger & Tammaru 2011, Paas & Halapuu 2012). Lisaks on positiivsema hoiakuga need, kes on ühtlasi positiivsemalt meelestatud riigi poliitiliste institutsioonide osas, hindavad paremini oma sotsiaal-majanduslikku olukorda või on sündinud väljaspool Eestit (Paas & Halapuu, 2012: 13). Hinnates suhtumist lähtuvalt erinevatest elu valdkondadest leiti, et keskmisest positiivsemaks hinnatakse immigrantide mõju kultuuriruumile, kuid keskmisest negatiivsemaks hinnatakse nende mõju elukeskkonnale (Paas & Demidova, 2014: 123-124).

Aimu ühiskonnas domineerivatest hoiakutest annavad värskemad andmed 2014. aasta üle-euroopalise valijakompassi uuringust, milles leiti, et Eesti inimesed on 28 osalenud riigi hulgast kõige nõudlikumad immigrantide kohandumise suhtes, EUvox valijakompassi väitega “Immigrandid peavad kohanduma Eesti väärtuste ja kultuuriga” nõustus 93% 17 000 vastanust (Delfi, 2014). Samas tuuakse välja, et valijakompassis oma vastuseid jaganutest on valdav enamus (78%) nõus sellega, et Eesti ei peaks piirama teiste Euroopa Liidu liikmesriikide kodanike õigust Eestis töötada (Aljas, 2014). Seega on endiselt näha Eestis levivat konservatiivset hoiakut teistsuguse kultuurilise taustaga sisserändajate suhtes, kuigi teatud osas ollakse suhtumises immigratsiooni muutunud ka avatumaks.

[Hoiakud pagulaste suhtes](#)

Käsitledes aga pagulaste temaatikat, on tõsiseks probleemiks ka see, kuidas kanduvad immigrante puudutavad hoiakud üle pagulastele. Pagulased on küll hoopis erinevatel põhjustel Eestisse sattunud, kuid mitte alati ei osata erinevaid immigratsiooniga seotud mõisteid sel kujul eristada. Saarpolli uuring „Eesti elanike teadlikkus ja hoiakud pagulasküsimustes“ (2014) annab ülevaate sellest, kui teadlikud ollakse mõistete eristamisel. Ligikaudu 2/3 elanikest (65-67%) oskaks enda hinnangul selgitada mõistete „varjupaigataotleja“ ja „sisserändaja“ olemust ning peaaegu sama

paljud (61%) suudaksid selgitada ka mõisteid „pagulane“ ja „põgenik“. Märksa teistsugune pilt ilmneb aga termini „majandusmigrant“ osas – seda oskaks vajadusel selgitada ainult iga kolmas inimene (31%). Peaaegu kümnendik vastanuist ei oska välja tuua ühtki terminit, mille tähendust ta oskaks teistele selgitada (sh 5% jaoks ei ole mitte ükski neist mõistetest tuttav ja 4% ei oska vastust anda) (Eesti..., 2014: 13). Siit nähtub, et valdava enamuse jaoks on nende endi hinnangul erisus immigrandi ja pagulase vahel mõistetav.

Samas uuringus mindi aga detailsemaks ning küsiti ka seda, millised on paguluse põhjused (mõiste on lahti seletatud Mõistete alapeatükis). Eesti elanikud peavad paguluse põhjusteks eelkõige kodumaal tagakiusamist ja sõda. Peaaegu pooled inimesed arvavad, et pagulaseks võib saada kodumaal aset leidnud looduskatastroofi tõttu ja iga kolmanda vastaja arvates võib põhjuseks olla kodumaal valitsev vaesus ja tööpuudus. Enamasti arvati võimalikke põhjuseid olevat mitmeid ning ainult tagakiusamist kui paguluse keskset põhjust on osanud välja tuua 16% Eesti elanikest. Pagulane erineb nii majandusmigrandist kui põgenikust, sest kodumaalt lahkumise põhjused on erinevad ja pagulase puhul on tegemist ametliku staatusega, st inimene on juba saanud võõras riigis rahvusvahelise kaitse ja elamisloa (samas: 16).

Siit on näha, et laialt levinud arvamused pagulaseks olemise kohta ei ole siiski täielikult adekvaatsed ning pakutud põhjustes kajastuvad tegelikkuses ka hoopis immigratsiooni majandusliku põhjused. Samuti ei olda kuigi teadlikud sellest, kui palju üldse Eestile varjupaigataotlusi laekub ning palju pagulasi siin elab. Pagulaste arvu õiget suurusjärku oskas 2014. aasta uuringus pakkuda 20% küsitletutest ning varjupaigataotluste suurusjärku 25%. Selgus, et pagulaste arvu kaldutakse eelkõige ülehindama ning varjupaigataotlusi vastupidi alahindama (samas: 19).

Umbes 2/3 uuringus osalenutest peab praegu Eestis elavate pagulaste hulka parajaks, 2013. aastal esitatud varjupaiga taotluste osas on sama meelt veidi enam kui pooled (54%). Võrreldes eelmise pagulasuuringuga (2010. aastal) on hoiakutes toimunud mitmeid muutuseid. 2010. aastal, mil varjupaigataotlusi oli 2013. aastast üle kahe korra vähem, pidas taotluste hulka liiga suureks umbes veerand uuringus osalenutest, 2013. aasta küsitluses aga ütles iga kolmas inimene, et 97 varjupaigataotlust on ühe aasta kohta liiga palju (samas: 21). Seega on koos varjupaigataotluste arvu tõusuga tõusnud ka negatiivne hoiak nende rohkuse suhtes.

Sarnaselt 2010. aasta uuringule arvab valdav osa elanikest endiselt, et pagulaste sisseränne mõjutab Eesti olukorda pigem negatiivselt. Negatiivse hinnangu annavad mõjule rohkem kui pooled vastajad (55%), positiivselt hindajaid on aga ainult 8%. Negatiivset üldhinnangut soodustavad elanike seas levivad arvamused, et pagulaste sisseränne koormab Eesti sotsiaalsüsteemi (väitega nõustujaid 79%) ning suurendab siinset tööpuudust (64%) ja konfliktiohtu (60%). Ohtu eesti keele ja kultuuri hääbumisele tunnetatakse mõnevõrra vähem (43%). Oluliselt harvemini aga nähakse pagulaste sisserände positiivseid mõjusid: 25% elanike arvates soodustab sisseränne Eesti rahvastiku kasvu ja noorenemist ning ainult 12% arvates hoogustab siinset majandusarengut. Võrreldes 2010. aasta uuringuga, mis toimus majanduslikult väga keerulisel ajaperioodil, kardavad inimesed vähem tööpuuduse ja konfliktiohu suurenemist (väidetega nõustujate osakaal on langenud 10-11 protsendipunkti võrra). Kõiki teisi pagulaste sisserändega kaasnevaid mõjusid hinnatakse enam-vähem samal viisil kui nelja aasta eest (samas: 22).

Negatiivsete ja positiivsete väidete puhul on kahtlemata oluline vaadata, kas need argumendid, mida suur hulk vastajatest toetas, kanduvad üle ka meedias esitatavatesse argumentidesse. Arvestades tegelikke pagulaste ja varjupaigataotlejate arve, mis on niivõrd marginaalsed, võib spekuloida, et need tugevad väited ja hoiakud võivad tuleneda hoopis muudest faktoritest. Näiteks tuleb arvestada, et vastajad ei tunne päris täpselt pagulase mõistet ning annavad hinnanguid lähtudes ikkagi oma üleüldisest kogemuslikust taustast ja väidete toetamine võib tuleneda nende immigratsiooni puudutavatest hoiakutest.

Ootused Eesti varjupaiga-ja pagulaspoliitikale ei ole võrreldes 2010. aastaga muutunud ning suur osa Eesti elanikest (69%) leiab, et sinne varjupaiga-ja pagulaspoliitika peaks olema pigem karm ehk sisserännet üldiselt takistav. Uuringu tulemuste põhjal on võetud kokku, et Eesti elanikud peavad praegust varjupaiga-ja pagulaspoliitikat pigem karmiks kui liberaalseks, aga sooviksid tegelikult senisest veelgi karmimat ehk sisserännet üldiselt takistavat poliitikat. Pigem karmi varjupaiga - ja pagulaspoliitika eelistamise taustal on ootuspärane, et suurema osa elanike arvates ei peaks Eesti riik solidaarsuse huvides vastu võtma mõne teise Euroopa Liidu liikmesriigi poolt rahvusvahelise kaitse saanud pagulasi ega kolmandate riikide pagulaslaagrites asuvaid isikuid.

Võrreldes 2010. aasta uuringuga on pagulaste vastu võtmist soosivate elanike osakaal veelgi vähenenud – Euroopa Liidu pagulaste osas 23% -lt 18%-ni ja kolmandate riikide pagulaslaagrites asuvate isikute osas 19%-lt 13%-ni (samas: 23-25). Vaadates pagulase mõiste definitsiooni, siis on selge, et otseselt riik pagulaste arvu poliitikaga reguleerida ei saagi, kuid varjupaigapoliitika rangus võib väljenduda näiteks otsuses mitte liituda pagulaste ümberasustamise programmiga. Järgnevas alapeatükis kirjeldan problemaatikat ka poliitilise tasandi seisukohalt.

1.4 Poliitiline kontekst

Immigratsiooni puudutav arutelu on riiklikul tasandil olnud üldistavalt öeldes tagasihoidlik ning reserveeritud, et mitte öelda tabu. Immigratsiooniteema on küll riiklike integratsiooni arengukavade keskmes ääretult oluline, kuna lahendamist vajavad mitmesugused lõimumisega seotud probleemid, kuid uussisserände käsitlemine on alles viimastel aastatel hakanud esile kerkima. Poliitilist agendat iseloomustavad ka seadusmuudatused, mida immigratsiooni reguleerivates seadustes on alates iseseisvumise taastamisest tehtud lugematuid kordi, kuid baaspõhimõtted on siiski jäänud samaks.

Käesoleva töö jaoks taustmaterjale kogudes vaatasin läbi ka riigikogu stenogrammide arhiivi otsides teemakohaste märksõnadega stenogramme, kus oleks arutlusel uuritavat teemat puudutavad küsimused. Vaadates seda, millal teemad riigikogu agendasse tõstati, on seda alates iseseisvuse taastamisest käsitletud väga vähe, praktiliselt olematult. Kui kõrvale jätta need riigikogu stenogrammid, kus toimus ainult mõne seaduse muutmise eelnõu lugemine, siis õnnestus arhiivist leida vaid u 30 stenogrammi (aastatest 1995-2014), kus keegi immigratsiooni teemal kas sõna võttis või mõne küsimuse esitas, kuid ei saaks öelda, et nendegi puhul oleks teema saanud laiema arutelu osaks. Kuigi viimastel aastatel on riigikogu stenogrammides teema olnud mõnevõrra rohkem käsitletud, ei tundu, et see oleks veel tõusnud tõsiseks debatiteemaks ning väiksemad seadusemuudatused saavad selles osas enamasti ilma olulisema või sügavama aruteluta vastu võetud¹.

Kallas et al (2014: 4) on kirjutanud, et riikide majanduse globaalne konkurentsivõime on üha enam seotud riigi talendipotentsiaaliga ning globaalne konkurents kvaliteetse tööjõu järele teravneb tulevikus veelgi. Riikide globaalne konkurentsivõime on tulevikus seotud võimega püüda, hoida

---

¹ Kõik stenogrammid on leitavad Riigikogu koduleheküljel: <http://stenogrammid.riigikogu.ee/>

ja arendada talente. Niinimetatud globaalse talendiralli taustal on Eesti astumas oma esimesi samme riiklike meetmete väljatöötamisel välistalentide riiki meelitamiseks, nende siin hoidmiseks ja arendamiseks. Kuigi riigi immigratsioonipoliitika on olnud iseseisvuse taastamisest alates sisserännet selgelt piirav, on viimastel aastatel üha enam hakatud riiklikul tasandil käsitlema tööimmigratsiooni kui võimalust spetsialistide sissetoomisega majandusse panustada, mis siiski veel ei avaldu julges debatis ja aktiivses poliitika kujundamises. Välisspetsialistide kaasamiseks on vastu võetud esimene tegevuskava, mis sõnastab vajaduse suurendada Eesti ühiskonna ja majanduse rahvusvahelistumist välisspetsialistide Eestisse meelitamise ja siin rakendamise kaudu (Work..., 2015).

Varjupaigapoliitika on aga tihedalt seotud rahvusvaheliste lepete ning inimõigustega, mis tähendab, et riigil on seadusest tulenevad kohustused, kuidas selles valdkonnas tegutseda ja see erineb suuresti üldistest migratsioonipoliitikast. Varjupaigataotlejaid puudutav valdkond on tõusnud avalikku arutellu just viimastel aastatel (2013.-2014.), millega on tihedalt seotud MTÜd ja teised seotud organisatsioonid ning mujal maailmas aset leidvad kriisid.

Varjupaigavaldkonnaga seotud organisatsioonid Eestis on: Eesti Pagulasabi, mis tegeleb just rahvusvaheliste kaitse taotlejate ja saajate huvide kaitsmisega riiklikul tasandil ja humanitaarabiga väljaspool Eestit; Eesti Inimõiguste Keskus, mis annab varjupaigataotlejatele tasuta nõustamis- ja õigusabiteenust, sh esindavad taotlejat vajadusel kohtus negatiivse otsuse edasikaebamise korral; Johannes Mihkelsoni Keskus, mis pakub isiklikku tugiteenust ning korraldab Vao majutusasutuses huvitegevust. Lisaks tegutseb Eestis kaks rahvusvahelist organisatsiooni: Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni (IOM) Eesti esindus pakub rahvusvahelise kaitse taotlejatele ja saajatele kohanemiskoolitusi ning aitab taotlejatel soovi korral oma koduriiki tagasi pöörduda; ÜRO Pagulasagentuuri (UNHCR) Põhja-Euroopa esindus (Stockholmis) valvab pagulaskonventsiooni rakendamise üle ja toetab Eesti varjupaigasüsteemi väljaarendamist läbi koolituste korraldamise, seaduseelnõude kommenteerimise jms.

Pagulastega tegelevate MTÜde poolt on viimasel ajal tõsise kriitika alla sattunud riigi hoiakud pagulasi puudutava poliitika kujundamisel ning neile seadusega sätestatud õiguste tagamisel. Säär (2014) on inimõiguste aruandes toonud välja, et Eesti pagulasõigus on võrreldes teiste valdkondade õigusega alles lapsekingades ning seetõttu on loomulik, et arenemisruumi veel on.

Samas on kirjeldatud ka konkreetseid problemaatilisi juhtumeid, millele pagulastega tegelevad organisatsiooni tähelepanu on juhtinud. 2013. aasta juunis alustas Eesti Inimõiguste Keskus piirimonitooringu arutelu meedias vihjete põhjal, et üks Süüria kodanik oli Eesti piirivalvurite poolt piirilt tagasi saadetud, mis päädis kolme pagulastega tegeleva organisatsiooni (Johannes Mihkelsoni Keskuse, Eesti Inimõiguste Keskuse ja Pagulasabi) ühise pressiteatega. Samuti on rahvusvahelisel tasandil piirimonitooringu vajalikkust Siseministeeriumile rõhutanud nii ÜRO pagulaste ülemvoliniku amet (UNHCR) kui Euroopa Pagulaste ja Väljarännanute Nõukogu (Säär 2014). Eesti Inimõiguste keskus viis 2013. aastal läbi projekti, mille keskmes oli rahvusvahelise sundrände kohta teadlikkuse tõstmine ning seegi tõi kaasa teema kasvu meediaagendas – näiteks debatid Postimees *online*’is ja erilehe ilmumine Postimehe vahel rahvusvahelisel pagulaspäeval (20. juunil).

1.4.1 Riiklikud arengukavad

Kuivõrd immigratsioonipoliitika ja pagulasvaldkond on tihedalt seotud, kuid erinevalt reguleeritud, annan järgnevalt põhjalikuma ülevaate riiklikest sammudest integratsiooni alal ning toon välja konkreetseid valdkondi reguleerivad seadused.

Riiklikul tasandil on immigratsiooni temaga tihedalt seotud integratsiooniküsimused, millest annavad ülevaate lõimumisvaldkonna arengukavad. Riiklikes arengukavades sõnastatud eesmärgid toovad selgelt välja vajaduse kujundada lõimumist toetavaid hoiakuid ühiskonnas laiemalt. Lõimumine on selgelt kahepoolne protsess, mida peaks toetama ka soodne keskkond, kuid muutused selles plaanis on olnud üsna aeglased.

Käesolevas töös uuritav periood on küllalt pikk, seega on selge, et aastate jooksul muutuvad tasapisi nii statistilised näitajad kui ühiskondlikud hoiakud, millega seoses peaksid kaasas käima ka otsused ning sammud poliitilisel tasandil. Riiklikud integratsiooni arengukavad on uusimmigratsiooni temaatika osas liikunud üha konkreetsemas suunas ning nendes tuuakse juba enne Eesti iseseisvumise taastamist siia immigrereerunute kõrval üha tugevamini esile ka uusimmigrantide lõimimise olulisust, seega kinnitavad immigratsiooniteema aktuaalsust ka riiklikud arengusuunad.

2000. aastal vastu võetud integratsiooni arengukava käsitleb küll Eesti kui mitmekultuurilise ühiskonna karakteristikuid, kuid ei rõhuta veel konkreetse sihtgrupina uusimmigrante: “Riikliku programmi kaudu toetatava integratsiooniprotsessi väljundiks on Eesti mudel mitmekultuurilisest

ühiskonnast, mida iseloomustavad kultuurilise pluralismi, tugeva ühisosa ning eesti kultuuriruumi säilitamise ja arendamise põhimõtted,” (Riiklik...,2000: 5). Programmis keskenduti põhiküsimusena juba Eestis elavate immigrantide lõimimisele, mille eesmärgiks oli sidususe loomine ühiskonnas ning nende konkurentsivõime parandamine tööturul

2008. aastal kinnitatud riiklik lõimumiskava aastateks 2008-2013 toob juba olulise aspektina sisse ka uusimmigratsiooni temaatika. Võrreldes eelmise perioodiga on hakatud käsitlema eraldi sihtrühmana uusimmigrante, kuigi keskseks sihtrühmaks on juba enne taasiseseisvumist siia saabunud immigrandid. Lõimumiskava üldiste eesmärkidena on välja toodud, et tuleb toetada iga püsielaniku ühtekuuluvustunnet Eesti ühiskonnaga ühiste väärtuste jagamise ning riigikeele valdamise kaudu (Eesti...,2008: 3). Samuti nähakse, et eduka lõimumise tulemuseks on, et igaüks saab ennast teostada ning tunneb end turvaliselt, osaledes ühiskonna majandus-, sotsiaal-, poliitilises ja kultuurielus. Samuti peaks arengukava rakendamise tulemusena olema Eestis loodud võimalused kõnelda teisi keeli ja arendada rahvuskultuure.

Arengukavas (2008: 6) on toodud välja, et Eesti majandusliku olukorra kiire paranemine ühelt poolt ning rahvastiku vananemine teiselt poolt suurendab lähiajal uusimmigrantide sissevoolu tõenäosust. Seega on Eesti jõudmas teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega võrreldavasse situatsiooni, kus üleilmsed rahvastikumuutused hakkavad üha enam mõjutama riigisisest olukorda.

Uusimmigrantide teema tõstatamisel viidatakse ka sellele, et lisaks võimalikele välispäritolu töötajatele ja nende pereliikmeile võib Eesti sotsiaal-majandusliku olukorra paranedes suurenda ka siia saabuvate rahvusvahelise kaitse taotlejate arv (Eesti...,2008: 12). Arengukavas on toodud välja ka uusimmigrantide erinevus pikaajsest Eestis elanud immigrantidest – uusimmigrandid erinevad sageli oma kultuuri- või keeletausta poolest Eesti venekeelsest elanikkonnast ning nad ei ole osa võtnud venekeelsele elanikkonnale mõeldud lõimumisprotsessist. Leitakse, et teiste riikide kogemusele tuginedes võib eeldada, et hästi lõimunud uusimmigrandid aitavad kaasa eestlastest elanikkonna sallivuse suurendamisele teiste rahvuste esindajate vastu.

„Eesti lõimumiskava 2008-2013 lõpparuanne“ (2014: 61) võtab kokku, et eesmärk parandada uusimmigrantide lõimimist Eesti ühiskonda sai osaliselt täidetud, kuid vajadus kohanemist

soodustavate teenuste järgi on jätkuvalt suurem ning vajab ümberkujundamist ja laiendamist. Käsitletaval perioodil osales keskmiselt aastast uusimmigrantidele suunatud kohanemisprogrammis 105 inimest ning kokku vaid üle 500 inimese.

Viimases „Lõimuv Eesti 2020 arengukavas“ (2014: 2) on konkreetse sihtrühmana käsitletud uusimmigrante ja lähtuvalt eelmise lõimumiskava tulemuste analüüsist on seda veelgi enam esile tõstetud. Arengukava eesmärkide kirjeldamisel on välja toodud, et “Euroopa Liidu liikmesus ja tööjõu vaba liikumine, Eesti tööturu ja majanduspoliitika teadmispõhine kujundamine ning hariduse rahvusvahelistumine hoogustab nii sisse- kui ka väljarännet. Kasvav vajadus konkureerida kvaliteetse tööjõu pärast teiste riikidega, samuti Euroopa Liidu regulatsioonide ühtlustav mõju migratsiooni- ja integratsioonipoliitikatele on toonud esile kasvava vajaduse pöörata tähelepanu ka uussisserändajate kohanemisele ja edasisele lõimumisele ühiskonnas.“

Eesti ühiskonna sotsiaal-majanduslikku hetkeolukorda ning alusuuringutest selgunud lõimumispoliitika potentsiaalse sihtrühma mitmekesisust arvestades on lõimumise valdkonnas võimalik eristada kolme laiemat väljakutset: 1) kogu ühiskonna, sh eestikeelsete püsielanike, avatuse suurendamine ja hoiakute kujundamine lõimumist toetavaks; 2) eesti keelest erineva emakeelega püsielanike lõimumise jätkuv toetamine ühiskonnas; 3) uussisserändajate kui kasvava sihtrühma Eesti ühiskonnaga kohanemise ja lõimumise toetamine.” (Lõimuv..., 2014: 2)

1.4.2 Immigratsiooni reguleeriv seadusandlus

Demograafia kontekstis räägitakse küll uusimmigratsioonist üha enam, kuid riigi immigratsioonipoliitika on senini väga range. Samas on viimaste välismaalaste seaduse muudatuste kontekstis ning vastava tegevuskava koostamise põhjal näha riiklikul tasandil soovi soodustada nende välismaalaste sisserännet, kes panustaksid Eesti riigi arengusse (tippspetsialistid, teadlased). Immigratsiooni reguleeriv seadusandlus on alates Eesti iseseisvuse taastamisest olnud põhialustes üsna muutumatu, kuid siiski on aja jooksul tehtud muudatusi, mis lähtuvalt kogemusest ja immigratsioonipoliitika arengusuundadest on sisserände korda muutnud.

Liitumine Euroopa Liiduga tähendas, et teatud osas tuli kohaldada õigusakte EL-i õigusega ning lisaks sõltub Eesti immigratsioonipoliitika suurel määral rahvusvaheliste lepingutega võetud kohustusest. Seepärast tuleb Eestil teiste Euroopa riikide sarnaselt kujundada oma

immigratsioonipoliitikat rahvusvahelise õiguse ja Euroopa Liidu ühtse sisserändepoliitika raamides (Annus, 2009). On selge, et immigrantide hulk ei sõltu ainult vastuvõtva riigi regulatsioonidest, kuna rahvusvahelise õiguse korra järgi ollakse kohustatud võtma vastu kaitset vajavad isikud ning juba riigis elavate isikute perekonnaliikmed. Lisaks tuleb immigratsioonipoliitika puhul arvestada, et immigratsiooni kujundamine ei ole ainult riigi teha. Näiteks soodustab seda juba olemasolev immigrantide hulk, nii perekondade taasühinemise kaudu kui muutes sihtriiki seeläbi atraktiivsemaks, et sinna on tänu juba seal elavatele sisserännanutele lihtsam kultuuriliselt sulanduda.

Annus (2009) leiab, et Eestit iseloomustab range immigratsioonipoliitika, mis on omane ka teistele Euroopa Liidu riikidele. Ühinedes rahvusvaheliste organisatsioonidega ja sõlmides välislepinguid, millega osalisriik võtab kohustusi üksikisikute suhtes, piirab riik ühtlasi oma suveräänset otsustusõigust immigratsioonipoliitika kujundamisel. EL-i liikmesriikide võimalused oma immigratsioonipoliitika kujundamiseks sõltuvad suuresti liidu tasandi õigusest. Praegu ongi immigratsiooni- ja asüülivaldkonnad valdavalt reguleeritud Euroopa Liidu õigusaktidega, sätestades liikmesriikidele täitmiseks kohustuslikud ühtsed reeglid nii pere-, õppe- ja töörande kui varjupaiga andmise osas. Pagulaste ja varjupaigataotlejate vastuvõtmise korra aluseks on pagulasseisundi konventsioon ja välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus. Eesti varjupaigavaldkonda puudutav seadusandlus tuleneb samuti suurel määral Euroopa Liidu direktiividest ja määrustest.

Eestis on alates iseseisvuse taastamisest immigratsiooni selgelt piiratud, 1993. aastal jõustunud välismaalaste seadusega (RT I 1993, 44, 637) sätestati aastased sisserände kvoodid, mille järgi ei tohtinud aastane sisse rändavate välismaalaste piirarv ületada 0,1% Eesti alalisest elanikkonnast (§ 6). Samuti seati piirangud sellele, millistel tingimustel võis välismaalasele elamisluba anda: 1) töötamiseks töölepingu alusel koos tööloaga; 2) õppimiseks õppeasutuses vastavalt õppeasutuse taotlusele; 3) elama asumiseks Eestis alaliselt elava lähedase sugulase juurde; 4) kelle legaalne sissetulek tagab tema äraelamise (§ 12).

Sellest ajast on välismaalaste seadust muudetud küll enam kui 50 korda, kuid suuresti on põhisisu jäänud samaks (Annus, 2009). Olulisemaid muudatusi on tehtud nt 1997. aastal, kui loobuti sisserände piirarvu kohaldamisest EL-i, Norra, Islandi ja Šveitsi kodanikele ja 1999. aastal lisandusid sinna Ameerika Ühendriikide ja Jaapani kodanikud, muudatused lähtusid Eesti riigi

välispoliitilistest ja majanduslikest huvidest. 2000. aastal muutus ka sisserände arvulise piiramise osas, kuna Riigikohtu halduskollegium leidis, et isegi piirarvu täitumisel ei ole õiguspärane keelduda elamisloa andmisest abikaasale, mis tõi kaasa olukorra, kus pererände raames Eestisse elama asuvate isikute hulka ei saanud enam piirata. 2003. aastal muudeti regulatsiooni paindlikumaks Eestis töötamise võimaldamiseks, mille eesmärgiks ei olnud veel võõrtööjõu Eestisse saabumise lihtsustamine, vaid pigem välismaalaste Eestis ebaseaduslikult töötamise ohjamine. Samuti oli eesmärgiks lihtsustada nende töötajate saabumist, kes Eesti tööturгу ei ohustanud (õppejõud, teadlased, loomeisikud, sportlased). 2008. aastal muudeti seadust juba eesmärgiga lihtsustada oskustöölise Eestisse tööle tulekut (samas).

Eesti liitumine Euroopa Liiduga tähendas ka sisserännet reguleerivate õigusaktide harmoneerimist Euroopa Liidu õigusega, kuid pigem on tegemist olnud täpsustavat või menetluslikku laadi muudatustega ning kontseptuaalseid muutusi Eesti immigratsioonipoliitikas ei ole Euroopa Liitu kuulumine kaasa toonud (Annus, 2009). Euroopa Liidu kodaniku Eestis viibimist reguleerib alates Eesti ühinemisest Euroopa Liidu kodaniku seadus (RT I 2002, 102, 599), mis sätestab, et elamisloa andmiseks vajalikud eeltingimused on 1) piisav legaalne sissetulek äraelamiseks, 2) ravikindlustusleping, 3) Eestis tegelik elukoht (§ 6).

Aastal 2013 võeti riigikogus vastu olulised muudatused Välismaalaste seaduses (RT I, 02.07.2013, 66), mis jõustusid samal aastal ning mille eesmärgiks oli lihtsustada väljastpoolt Euroopa Liitu tulevate Eestile lisandväärtust andvate välismaalaste nagu kõrgelt haritud spetsialistide, teadlaste ja õppejõudude Eestisse tööle asumist ning välisüliõpilaste Eestisse õppima asumist, kes on vajalikud kõrgharidussüsteemile. Seadusemuudatuste eesmärgina toodi välja vajadus soodustada nende välismaalaste sisserännet, kes panustaksid Eesti riigi arengusse ning see lähtus Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist 2011-2015, milles sätestati, et “Eesti majanduse konkurentsivõime tõstmiseks loome soodsa keskkonna välistudengite ja tippspetsialistide Eestisse tulekuks. See aitab Eestisse luua teadus- ja kompetentsikeskusi ning tagada ettevõtetele kõrgema kvaliteediga tööjõudu,” (RT I, 02.07.2013, 66 eelnõu seletuskiri). Samuti toodi välja, et kehtiv Välismaalaste seadus ei olnud piisavalt paindlik, et võimaldada lisandväärtust loovatel isikutel seaduslikul alusel kiiresti riiki siseneda ja tööle või õppima asuda. Eelnõu seletuskiri annab põhjaliku ülevaate sellest, milliseid probleeme nägid sidusgrupid kehtiva olukorra puhul - riiki sisenemine on välisesindustes vähesuse tõttu keeruline; ettevõtetele on raske turul konkureerida ning põhieesmärki täita, sest

Eestis on tööjõu (eriti kvalifitseeritud tööjõu) puudus; ettevõtted ei saa vajalikke töötajaid Eestisse tööle tuua, kuna puudub toetav tugisüsteem, sealhulgas kohanemisprogrammid; töötajate riiki toomise tingimused on kohaliku tööturu kaitset silmas pidades ranged.

1.4.3 Pagulaste vastuvõtmist reguleeriv seadusandlus

Eesti ühines 1951. aastal Genfis koostatud pagulasseisundi konventsiooniga 1997. aastal, ühinenud riigid tunnustavad vajadust pagulaste inimõiguste kaitsele ja on kohustatud vajaduse korral kaitset pakkuma. Seega ei saa piirata arvuliselt nende isikute hulka, kes sisenevad riiki rahvusvahelise kaitse saamise eesmärgil ning konventsiooni osalisriik on kohustatud neile kõigile varjupaika andma (Annus, 2009).

1997. aastal jõustus ka pagulaste seadus, mille asendas 2006. aastal kehtima hakanud välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus, mis hetkel reguleerib varjupaiga andmise valdkonda (RT I 2006, 2, 3). Seadusega sätestati ühtne menetlemise kord nii pagulastele kui välismaalastele, keda ähvardaks päritoluriiki saatmisel tõsine oht. Välismaalastele rahvusvahelise kaitse andmise seadust muudeti 2013. aastal (RT I, 21.12.2013, 1). Eelnõu seletuskirjas on muudatuste eesmärgina välja toodud vajadus ühendada varjupaigataotlejate esmane vastuvõtukeskus Politsei- ja Piirivalveameti väljasaatmiskeskusega, et võimaldada varjupaigataotlejate kinnipidamist esmaste menetlustoimingute tegemiseks või juhul, kui see on vajalik avaliku korra või riigi julgeoleku kaitsmise huvides (RT I, 21.12.2013, 1 eelnõu seletuskiri). Kui eelnevalt sätestas seadus (RT I 2006, 2, 3 § 33), et kui varjupaigataotluse esitaja viibis kinnipidamisasutuses, ei viida teda üle esmasesse vastuvõtukeskusesse, mis tähendas, et kui isik viibis taotluse esitamisel väljasaatmiskeskuses, tuli tal sinna jääda menetluse lõpuni. Pärast 2013. aasta muudatust olid kinnipidamise alused põhjalikumalt lahti kirjutatud – varjupaigataotlejat võib kinni pidada käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud alusel, kui käesolevas seaduses sätestatud järelevalvemeetmeid ei ole võimalik tõhusalt kohaldada. Kinnipidamine peab olema kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ning kinnipidamisel peab arvestama igal üksikjuhul varjupaigataotlejaga seotud olulisi asjaolusid (RT I, 21.12.2013, 1 § 36).

2013. aastal jõustunud seadusemuudatuse järgselt on selles valdkonnas ka juba kohtupraktikat, kuid see on siiski erinev ning õigusselgus ei ole tagatud. Pagulastel, kelle lahkumine riigist tähendab tihtipeale põgenemist, on harva võimalik järgida vastuvõtvas riigis kehtivaid

õiguspäraseid sisenemise nõudeid (viisa/passi olemasolu). Säär (2014) toob välja, et kohtupraktikas on korduvalt kinnipidamiskeskusesse paigutamiseks toodud põhjenduseks, et isik sisenes riiki illegaalselt ning võib seetõttu kujutada ohtu, kuigi Genfi konventsiooni järgi varjupaigataotlejale selle eest karistust ei rakendata.

Euroopa Liidu tasandil saab välja tuua, et aastal 2009. võttis valitsus vastu otsuse mitte osaleda Euroopa Liidu pagulaste ümberasustamisprogrammis. 2013. aastal võeti aga Euroopa Liidus vastu Euroopa ühise varjupaigasüsteemi (CEAS-i) viimased osad, millest mõned rakendusid 2014. aasta algusest, kuid suurem osa tuleb üle võtta siseriiklikusse õigusesse 2015. aasta juuniks (Säär, 2014). 2015. aastal hakkavad kehtima Euroopa Liidu uus menetlusedirektiiv ja vastuvõtutingimuste direktiiv, mis toovad kaasa näiteks paremad tagatised piirilt tagasisaadetavatele inimestele ja töötamise õiguse ooteaja lühendamise. Samuti on 2015. aastal oodata diskussioone ümberasustamises osalemise ja kaitsealuste laiendamise teemadel (Janson, 2015c). Viimast on juba kinnitanud 2015. aasta kevadel Euroopa Liidu tasandi aktiveerunud poliitika ning arutelu pagulaste vastuvõtu koormuse jagamise ja solidaarsusmehhanismide üle.

1.5 Kokkuvõte

Meediateoreetiliste käsitluste baasil on selge, et immigratsiooni ja pagulastemaatika käsitlemine meedias on tihedalt seotud nii ühiskondliku kui poliitilise tasandiga. Suhe erinevate agendade vahel on dünaamiline ning arvestades meedia konstrueerivat jõudu, võib meediakajastus luua tegelikkusest kallutatud pildi, mis omakorda mõjutab kogu laiema avaliku diskursuse kujunemist.

Immigratsioon on tihedalt seotud demograafia ning ühiskonna jätkusuutlikkuse küsimusega, kuid lähtudes valdavatest hoiakutest, on tegemist suhteliselt delikaatse teemaga, mida veel poliitilisel tasandil ei analüüsita. Ühiskondlikud hoiakud, mis on seotud ajaloolise kogemuse ning rahvuslike väärtustega, näitavad immigratsiooni suurenemise osas pigem skeptilist meelestatust. Samuti oodatakse riigilt ranget poliitikat pagulaste vastuvõtu osas. Poliitika kujundamine ongi iseseisvumise taastamisest alates olnud suhteliselt konservatiivne ning arvestades ühiskondlikke hoiakuid, ei ole olnud näha valmidust teemat sellel tasandil tõsisemalt lahata. Demograafilised muutused, konkurentsi kasv kvalifitseeritud tööjõu pärast ning viimastel aastatel kogu maailmas süvenev pagulaste kriis on aga muutnud teema vältimatuks.

2 Uurimisprobleem ja -küsimused

Peatükk annab ülevaate uurimisprobleemist ja uurimisküsimustest.

Käesoleva töö eesmärgiks on iseloomustada immigratsiooni ja pagulastemaatikat puudutavaid artikleid *online*-meedia kanalites Delfis, Eesti Päevalehes ja Postimehes. Töös uurin kahte perioodi, mis olen valinud eeldusel, et uuritav teema võiks nendel perioodidel rohkem päevakorral olla. Nagu eelnevas peatükiski välja tõin, on Dearing & Rogers (1996: 2) kirjeldanud, et teema muutub kõneaineks teatud ajahetkedel, kuna on seotud teiste ühiskondlike probleemide esiletõusuga. Euroopa Liiduga liitumise ajal (analüüsitud periood 2003-2005) võis teema tõstatuda seoses liitumise tingimuste ning uute regulatsioonidega, mis liitumisega kaasnesid. Viimastel aastatel (analüüsitud periood 2012-2014) võiks aga teema olulisus olla tõusnud lähtuvalt riiklikest arengukavadest ning muutunud demograafilisest olukorrast, pagulasvaldkonna puhul ka seoses kriisikolletega mujal maailmas (nt Ukrainas) ning kasvava põgenikesurvega Euroopa Liidu lõunapiiril.

Esmase teemaga tutvumise põhjal jääb mulje, et vähemalt aastate 2012.-2014. meediakajastus kannab selles osas pigem positiivseid hoiakuid. Eelnevas peatükis tõin välja riiklikud sammud spetsialistide sisserände soodustamiseks ning pagulaste vastuvõttu puudutavat kriitikat, mis võiksid viimastel aastatel olla teatud määral soodustanud teema kandumist meediasse. Samas mitmed ühiskondlike hoiakute uuringud on näidanud, et valdavalt on Eesti elanikkond immigratsiooni suhtes üsna negatiivselt ja skeptiliselt meelestatud. Tänapäeva globaliseerunud maailmas muutub uusimmigratsiooni temaatika üha olulisemaks ja arvestades veel demograafilisi protsesse ning majandusvaldkonda, tõstatub teema agendasse üha enam. Samamoodi kerkivad esile pagulastega seotud probleemid seoses kriisikollete ja sündmustega mujal maailmas. Toetudes empiirilistele lähtekohtadele on näha, et nii poliitilisel kui ühiskondlikul tasandil muutub uusimmigratsioon üha aktuaalsemaks ning seetõttu on oluline uurida, kuidas peegeldub see teema meedias.

Toetudes teoreetilistele lähtekohtadele, on meedia, avaliku arvamuse kujunemine ning poliitiline agenda tihedas seoses. Teoreetikud on kirjeldanud meedia mõju auditooriumile, seda nii otsesema mõjuna läbi kõneaine kujundamise kui kaudsema mõjuna arvamuste ja hoiakute kujunemisel. Immigratsiooni ning rände kontekstis on oluline see, kuidas meediakajastus suhestub tegeliku elu näitajatega ning kuidas seda ühiskonnas tunnetatakse. Näiteks on immigratsiooniteema seotud ka

demograafiliste- ning väljarände küsimusega, mis on pälvinud palju meediakajastust ning sellega seoses tõstatub ka immigratsiooniteema, sest esile kerkib vajadus neid probleeme kompenseerida. Samuti ei ole Eesti ühiskond multikultuurne, et valdaval enamusel saaks olla isiklike kogemusi ning sagedasi kokkupuuted erinevate Eestis elavate rahvustega. See kandub üle ka ühiskondlikesse hoiakutesse, kuna muu isikliku kogemuse ja kokkupuute puudumisel mängib meediakajastus ilmselt veelgi enam rolli.

Ühiskondlike hoiakute tasand on aga tugevalt seotud ka poliitilise agendaga, kuna poliitilisel tasandil ei soovita tõstatada ebapopulaarseid teemasid, milleks immigratsiooniteema lähtuvalt valdavalt levinud ühiskondlikest hoiakutest kindlasti on. Samuti on omavahel seotud ka poliitiline ja meediaagenda, kuna meedia kaudu saavad teemasid tõstatada survegruppide esindajad, kes püüavad teemat poliitilise arutelu tasandile tuua, immigratsiooni puhul näiteks võõrtöötajatest huvitatud firmajuhid, jätkusuutlikkuse pärast muret tundvad analüütikud või pagulaste pärast muretsevad inimõiguslased. Arvamusliidritena esinevad sageli ka poliitikud, kes samuti meedia kaudu püüavad oma otsustele toetust saavutada või kujundada teatud soovitud pilti immigratsioonipoliitikast. Põhjalikum meediatekstide analüüs võimaldab tuua välja domineerivaid teemakäsitlusi ja laiemaid diskursuseid, mis analüüsitavates artiklites esinevad.

Uusimmigratsiooni teemalise meediakajastuse uurimine annab võimaluse leida seoseid ja erinevusi ühiskondlike hoiakute ning meedias edastatavate diskursuste vahel. Kui asetada immigratsiooni ja pagulasprobleemide teemaline meediakajastus ühiskondliku ja poliitilise tasandi konteksti, saab tuua välja, mil määral see on jõudnud meediast kaugemale ning kas see on ka muutunud oluliseks kõneaineks eri tasanditel.

Uurimisküsimused olen jaotanud lähtuvalt uurimiseesmärkidest ja meetodite rakendamisest kolme etappi:

1. Meediakajastust üldiseloostavad aspektid. Esimese alajaotuse uurimisküsimused võimaldavad luua tausta ja teha üldistavaid järeldusi kahe uuritava perioodi artiklite kohta. Kvantitatiivses analüüsis on võimalik leida domineerivad immigratsiooni tüübid ja aspektid, millega seoses teemad on tõstatatud. Samuti anda ülevaade sellest, mis kontekstis need teemad on tõstatatud ning uurida, kes on kõneisikud, kes sel teemal sõna võtavad.

1.1 Milliseid immigratsiooni tahke ja teemakäsitlusi kajastatakse?

1.2 Millises kontekstis immigratsioonist räägitakse?

1.3 Kes on kõneisikud, kes teemal sõna võtavad?

2. Hinnanguid ja representatsiooni kirjeldavad küsimused. Selles alapunktis uurin uusimmigratsiooni ja pagulastemaatika artiklites esinevaid üldiseid hoiakuid ja argumentatsiooni ning samuti seda, kuidas immigrante on representeeritud. Kui kvantitatiivne analüüs võimaldab luua siingi üldistava pildi, siis diskursusanalüüsi käigus saab vastuseid otsida juba süvitsi. Lähtuvalt kvantitatiivse analüüsi tulemustest koostatud diskursusanalüüsi valim võimaldab tuua esile diskursused, mis teemakajastuse artiklites kõige enam tõstatuvad.

2.1 Millised on hoiakud immigratsiooni suhtes?

2.2 Kuidas argumenteeritakse oma hoiakute põhjendamiseks?

2.3 Kuidas kujutatakse immigrante?

2.4 Millised on laiemad immigratsiooni käsitlemise diskursused?

3. Uuritavate perioodide võrdlus. Kuna analüüsi eesmärgiks on ühtlasi ka vaadata, kuidas on teemakäsitlus praeguseks muutunud võrreldes Eesti Euroopa Liiduga liitumise perioodiga, siis pööran eraldi tähelepanu sellele, et kõrvutada tulemusi perioodide lõikes. Sellele küsimusele pööran tähelepanu läbivalt teiste uurimisküsimuste kõrval ning toon esile kõige olulisemad erinevused kahe uuritava perioodi artiklites.

3.1 Millised muutused on toimunud teema käsitluses analüüsitava perioodi jooksul?

3 Meetod ja valim

Peatükk annab ülevaate töös kasutatud uurimismeetoditest, analüüsi läbiviimisest ning kirjeldab uurimismaterjali valimit ja selle koostamise põhimõtteid. Käesolevas töös on kasutatud nii kvantitatiivset kui kvalitatiivset sisuanalüüsi, et luua taustaks teemakäsitlusest laiem arusaam ja samas uurida diskursuseid rohkem süvitsi. McQuail (2000: 293) on välja toonud, et kontentanalüüsi kategooriate esinemise sagedus võimaldab väljendada domineerivat tähendust objektiivselt. Kvantitatiivset kontentanalüüsi peetakse uurijast sõltumatuks ja usaldusväärseks meetodiks. Samas on kvalitatiivse sisuanalüüsi puhul tõstetud esile, et see pöörab tähelepanu pigem varjatud sisule, mis võimaldab teksti analüüsida rohkem sügavuti (samas: 294).

Kvantitatiivne kontentanalüüs suurema valimi põhjal võimaldab seega kirjeldada üldisemaid tendentse ja vastata meediakajastust iseloomustavatele uurimisküsimustele. Samas annab diskursusanalüüs võimaluse uurida täpsemalt teema suhtes antavaid hinnanguid ja argumentatsiooni ning seeläbi leida, millised on tekstides konstrueeritavad laiemad diskursused. Meetodite kombineerimine võimaldab anda terviklikuma ülevaate sellest, kuidas käsitletakse meedias immigratsiooni ja pagulastemaatikat, mis on ääretult oluline ka ühiskondlikul ja riiklikul tasandil.

3.1 Kvantitatiivne analüüs

3.1.1 Meetod

Kontentanalüüs on uurimistehnika kommunikatsiooni sisu objektiivseks, süstemaatiliseks ja kvantitatiivseks analüüsimiseks (Lauk, 1995: 33). Kontentanalüüsi eesmärgiks on suure arvu tekstide sisu kodeerimine kvantitatiivsetesse väärtustesse, et võimaldada statistilist analüüsi, mille põhjal saab teha laiemaid järeldusi representatsiooni põhimõtete ja protsesside kohta (Deacon, Pickering, Golding & Murdock, 1999: 118).

Kvantitatiivse analüüsi jaoks töötasin lähtuvalt uurimisküsimustest välja kategooriad, mille alapunkte täiendasin pärast 10 artikli põhjal proovikodeerimise läbiviimist ning hiljem ka esmase analüüsi käigus. Kvantitatiivse analüüsi peamine eesmärk oli kaardistada kahe uuritava perioodi – Eesti Euroopa Liiduga liitumise aegse perioodi ning viimaste aastate uusimmigratsiooni ja pagulastemaatikat kajastavaid artikleid *online*-meedias. Kvantitatiivse analüüsi kategooriad tähistasid nii artiklite üldtunnuseid nagu veebiportaal, žanr ja periood, kui ka sisulisi aspekte nagu autorid, kõneisikud, teemad, kontekstualiseerimine, domineerivad hoiakud ja peamised

argumendid. Lisaks üldisema pildi loomisele teemakohasest meediakajastusest võimaldasid kvantitatiivse uuringu tulemused koostada sellest lähtuvalt diskursusanalüüsi valimi. Kvantitatiivse analüüsi tulemustest nähtus, millised olid kõige levinumad hoiakud ja argumentatsioon ning seda arvestasin ka diskursusanalüüsi artiklite valikul.

Kvantitatiivse analüüsi eesmärgiks oli luua üldisem pilt sellest, milline oli uusimmigratsiooni ja pagulasvaldkonda puudutav meediakajastus ELiga liitumise perioodil ning milline see on olnud viimastel aastatel. Üldise tausta loomiseks uurisin seda, millised olid konkreetsemalt artiklites käsitletud teemad. Siinkohal on mõeldud kitsamaid teemasid, mida tõstatati immigratsioonist ja pagulasvaldkonnast kirjutades. Eelkõige peegeldas see kategooria seda, millisest immigratsiooni liigist räägitakse, lähtuvalt sisserände eesmärkidest. Samuti võis teema olla üldistav immigratsiooni osas laiemalt, käsitleda poliitikat, seadusandlust või näiteks uuringutulemusi ja statistikat.

Lisaks vaatasin ka seda, millises laiemas kontekstis antud teemadest räägitakse, kuna sageli tõstatati teema seoses mingisuguse üldisema probleemi või muu valdkonnaga. Konteksti kategooriad, millega seoses immigratsiooni ja pagulastemaatika tõstatati, olid sellised valdkonnad nagu näiteks tööturg, sotsiaalsfäär, demograafilised probleemid, ühiskonna tolerantsus, kultuuri ja keele säilimine, julgeolek, poliitika, immigratsioon Euroopa Liidu kontekstis jms, kuid nende kõrval esines ka hoopis kitsamaid kontekste nagu näiteks konkreetsetest juhtumitest ajendatud meediakajastused. Samuti tõin artikleid üldiseloostavas osas välja selle, kes on autorid, kes sel teemal kirjutavad ning kes on peamised kõneisikud. Autorite ja kõneisikute uurimine annab infot selle kohta, kes kujundavad meedias immigratsiooniteemal levivaid arvamusi.

Lisaks oli oluliseks aspektiks uurimisteema puhul tuua esile seda, milliseid hoiakuid meediatekstid kannavad. Kvantitatiivse analüüsi puhul kodeerisin üldist domineerivat hoiakut, mis autorite arvamused puhul oli lihtsam, kuid teatud žanrite puhul, kus esines rohkem kõneisikuid, sai otsustavaks artikli üldine tonaalsus. Jätsin ka võimaluse hoiakut mitte hinnata, kui see ei osutunud üldistavalt võimalikuks, näiteks võis kohati esineda soosivat hoiakut teatud immigrantide osas kuid negatiivset teistsuguste osas. Kui oli tegemist artikliga, kus esines mitu vaatenurka ja esines nii poolt kui vastu hoiakut, siis kodeerisin ka selle vastavalt. Teoreetiliste ja empiiriliste lähtekohtade põhjal saab öelda, et immigratsiooniga seotud hoiakud ühiskonnas on veel üsnagi jäigad ja ka poliitilisel tasandil suhtutakse sellesse ettevaatlikkusega. Seega on oluline uurida,

kuidas lähenetakse sellele meedias. Hoiakute puhul kaardistasin ka argumente, millega oma väiteid toetatakse. Kuigi diskursusanalüüs võimaldab argumentatsiooni analüüsis minna rohkem süvitsi, andis kvantitatiivses analüüsis argumentide kodeerimine võimaluse luua baas sellele, millised on meediatekstides domineerivad diskursused. Argumentide kodeerimine suurema valimi põhjal võimaldas luua juba teatava ülevaate teema käsitlemisel enam levinud argumentidest. Neutraalsetes uudislugudes üsna sageli selliseid argumente ei esinenud ning seega sain need ka diskursusanalüüsi valimist välistada. Täpsemalt saab kodeerimisjuhendi ja kategooriatega tutvuda Lisas 1.

Kvantitatiivsed andmed sisestasin Exceli tabelisse ning kasutasin nende analüüsiks Exceli funktsioone, kahemõõtmeliseks andmetöötluseks kasutasin Pivot-table funktsiooni ja risttabeleid ning seoste olulisust vaatasin ka Hii-Ruut testi abil.

3.1.2 Valim

Käesolevas töös uurisin kolmes põhilises suuremas *online*-meedia portaalis esinenud artikleid perioodidest 01.01.2003-31.12.2005 ja 01.01.2012-31.12.2014, valimi artikleid sai kokku 216, vastavalt perioodidele 86 ja 130. Uuritavad artiklid pärinevad Postimehe, Eesti Päevalehe ja Delfi portaalidest. Kvantitatiivse analüüsi artiklite nimekiri on leitav töö Lisas 2.

Valimi koostamisel vaatasin läbi kõikide uuritavate portaalide veebiarhiivid erinevate teemakohaste märksõnadega mõlema uuritava perioodi lõikes. Kasutatud otsingsõnadeks olid: *immigra**, *sisserän**, *pagula** ja *asüül**. Valimit koostama asudes vaatasin esialgu juurde ka Rahvusringhäälingu veebiportaali arhiivis leitavaid artikleid, kuid uurimisteema kontekstis olulisi artikleid leidis vähem ning lõpliku uuringu valimist jäid need üldistatavuse huvides välja.

Tärn sõnatüve lõpus võimaldas leida erineva lõpuga märksõnu, mida otsisin kogu sisust, et laiendada leitavate artiklite hulka. Otsingsõnade puhul lähtusin sellest, et need võimaldaksid leida nii uusimmigratsiooni kui pagulaste temalisi artikleid. Esmasteks otsingsõnadeks olid *immigra** ja *pagula**, kuna eelduslikult võiksid need olla teema käsitlemisel kõige levinumad. Lisaks töötasin portaalide arhiivid läbi teiste alternatiivsete otsingsõnadega (*sisserän** ja *asüül**), et oleks relevantsete artiklite leidmine oleks võimalikult hästi tagatud. Samas oleks kindlasti võinud leida veelgi enam relevantseid tulemusi kasutades teisi otsingsõnu, nagu näiteks „välismaalane“, „tööränne“, „põgenik“ jms. Kui olin läbi töötanud arhiivid eelpoolnimetatud otsingsõnadega, oli

selge, et suures osas tulemused kordusid ning enamik relevantseid artikleid tuli välja juba esmaste märksõnade puhul. Seetõttu loobusin töö mahtu arvestades otsinguringi suurendamast.

Eelpoolnimetatud nelja märksõnaga otsimine andis tulemuseks sadu artikleid igast portaalist iga analüüsitava aasta kohta, kuid lõplikku valimisse said kaasatud neist ainult kõige relevantsemad. Kvantitatiivse analüüsi valimi lõplikuks selekteerimiseks vaatasin läbi kõik otsingutulemused ning lähtuvalt sisulistest kriteeriumitest otsustasin artikli teemakäsitluse relevantsuse üle uuringu eesmärgi seisukohalt. Valimisse võtsin sisse kõik artiklid, mis käsitlesid uusimmigratsiooni ja pagulastemaatikat Eesti kontekstis ning puudutasid neid teemasid põhjalikumalt (enam kui ühes lõigus). Eesmärk oli mõlemast perioodist valimisse kaasata kõik uurimiseesmärgile vastavad artiklid. Valimit koostama asudes tundus portaalide otsingutulemuste suurte numbrite põhjal, et valim võib kujuneda väga suureks. Põhjalikuma sisuga tutvumise järel sai siiski selgeks, et suuresti esineb uusimmigratsiooni ja pagulasteema välisuudistes või näiteks rääkides immigratsioonitulvast teistesse Euroopa riikidesse, mille kõrval Eesti tasandit ei puudutata.

Eelkõige oli eesmärgiks keskenduda Eestit puudutavatele artiklitele, seega jäid kõrvale kõik välisuudised, mis käsitlesid immigratsiooni või pagulasvaldkonda teistes riikides ilma, et oleks Eesti konteksti sinna juurde toonud. Samuti jäid välja need artiklid, mis käsitlesid eestlaseid kui immigrante, ehk pigem väljarännet või siis riigisisest rännet. Samuti ei osutunud uuringu seisukohalt oluliseks need artiklid, mis puudutasid ainult illegaalse immigratsiooni teemat. Küll aga jäid valimisse sisse need artiklid, mis käsitlesid uusimmigratsiooni teema kontekstis ka illegaalse immigratsiooni ohtu. Valimist jäid välja veel artiklid, mis käsitlesid migratsiooni Eestis ajalooliselt või enne 1992. aastat toimunud sisserännet.

Lõpliku valimi moodustasid 216 artiklit, 86 varasemast perioodist ning 130 viimasest perioodist, seega on juba valimi artiklite arvudest näha teatavat teema olulisuse kasvu viimastel aastatel. Kõige enam (55) artiklit pärines aastast 2013, mida saab ilmselt põhjendada sellega, et sel aastal võeti vastu mitu olulist seadusemuudatust, mida olen kirjeldanud teoreetiliste ja empiiriliste lähtekohtade peatükis. Samuti sai samal aastal alguse Ukraina kriis, mis võis panustada pagulusega seotud teemade kasvu. Täpsema ülevaate valimi artiklite arvudest aastate lõikes annab Lisa 3 Joonis 1. Valimi artiklite jaotus kolme uuritud portaali vahel oli varasemal perioodil üsna võrdne, hilisemal perioodil kasvas teemakajastuste arv olulisel määral Postimehes ning pisut ka Delfis ja selle alaportalides. Kuigi EPL-i artiklite puhul ei muutunud artiklite arv perioodides eriti, siis

võib siinkohal arvata, et see võib ka olla seotud EPL-i domeeni liitmisega Delfiga ning see võib teatud määral mõjutada ka seda, kui palju kumbki portaal sarnaseid teemasid käsitleb. Täpse ülevaate ilmunud artiklitest kummaski perioodis annab Lisa 3 Joonis 2.

Valimi artiklite žanrilises jaotuses domineerisid mõlemal perioodil ootuspäraselt uudised (vastavalt 48 ja 42) ning arvamused (vastavalt 22 ja 49), kusjuures hilisemal perioodil oli tõusnud arvamused osakaal ning neid oli võrreldes sama perioodi uudistega isegi pisut enam. Võrreldes varasemat (2003-2005) perioodi ja hilisemat (2012-2015) perioodi, on näha olulist arvamused hulga kasvu ning lisandunud on ka rohkem intervjuusid (vastavalt 5 ja 14). Täpsema ülevaate valimi artiklite žanrilise jaotumise kohta annab Lisa 3 Joonis 3.

3.2 Diskursusanalüüs

3.2.1 Meetod

Nagu ka meediateoreetilistes lähtepunktides välja tõin, on mitmed teoreetikud on kirjeldanud, et meedia esitab versioone tegelikkusest, mis küll representeerivad teemat, kuid ei esita reaalsust sellisena nagu see on. Phillips (2007) toob esile, et diskursusanalüüsi erinevate lähenemiste keskmes on idee, et diskursus loob maailmast representatsioone, mis mitte ei peegelda juba eksisteerivat reaalsust, vaid panustavad maailma konstrueerimisse luues tähendusi.

Üks enam levinud diskursusanalüüsi meetodeid, mille abil kirjeldada tähendusstruktuure, on Fairclough'i kriitilise diskursusanalüüsi meetod, mille läbiviimisel eristab Fairclough (2001: 91) 3 etappi: 1. teksti kirjeldamine, 2. teksti ja interaktsiooni vaheliste suhete kirjeldamine, 3. selle ja sotsiaalse konteksti vaheliste suhete seletamine. Minu uuritava teema kontekstis võiks diskursusanalüüs anda hea võimaluse uurida teksti süvitsi ja tuua välja seal peituvaid tähendusi. See annab võimaluse analüüsida näiteks seda, kuidas immigratsiooni ja pagulasteemat meediatekstis esitatakse, kuidas tuleb sõnakasutusest esile hoiak, milliseid argumente tuuakse oma seisukoha kaitsmiseks jne. Leides levinumaid diskursuseid, saab kirjeldada ka üldisemat pilti, mis meediakajastuste põhjal teemast kujuneb.

Peamiselt põhinen oma analüüsis kriitilise diskursusanalüüsi meetodil ja Van Dijki sotsiokognitiivsel meetodil. Van Dijki meetodi keskmes on teksti ja kõne struktuuride detailne uurimine koos nende tunnetusliku ja sotsiaalse konteksti analüüsimisega. Van Dijk (1997: 11) toob välja, et diskursuse sotsiaalne ja kultuuriline olemus teeb seejuures konteksti arvestamise äärmiselt oluliseks. Arvestades meedia rolli avalikkuses, on äärmiselt oluline meedias esineva

diskursuse olemus ning tähendusstruktuuride kujunemine vastavalt selle mõjudele. Sotsiokognitiivse lähenemise üheks olulisemaks eesmärgiks on mõista diskursusestruktuuride ja sotsiaalsete kontekstide omavahelist suhet. Samas ei tohiks konstrueerida diskursuse struktuuride ja sotsiaalsete struktuuride vahele otsest seost, kuna neid vahendab alati ka personaalne ja sotsiaalne kognitiivsus.

Kriitilise diskursusanalüüsi meetod analüüsib sotsiaalset interaktsiooni keelelises vormis, (Fairclough & Wodak, 1997: 258). Diskursuse kirjeldamine sotsiaalse praktikana viitab dialektilisele diskursiivse sündmuse ja seda raamistavate situatsioonide, institutsioonide ja sotsiaalsete struktuuride suhtele (samas). Ühest küljest kujundab see raamistik diskursust, kuid teisalt kujundab diskursus ka seda ümbritsevat. Diskursused aitavad nii säilitada sotsiaalset *status quod*, kui ka seda muuta. Diskursused võivad aidata toota või taastoota ebavõrdsust võimusuhetes, sotsiaalsete klasside vahel, etniliste ja kultuuriliste enamuste ja vähemuste vahel läbi selle, kuidas need asju representeerivad või inimesi ja grupe kujutavad. Kuna ideoloogiliselt laetud keelekasutus ja võimusuhted, mida diskursus kannab, on sageli inimeste jaoks ebaselged, aitab kriitiline diskursusanalüüs selliseid aspekte nähtavamale tuua.

Diskursusanalüüsi läbiviimiseks koostas in uurimisküsimustest lähtuvalt kava, mis võimaldaks erinevatest diskursuse struktuuridest lähtuvalt teksti tõlgendada. Kava on leitav Lisa 5 all.

3.2.2 Valim

Diskursusanalüüsi valimi moodustavad 20 *online*-meedia artiklit aastatest 2003-2005 ja samapalju artikleid aastatest 2012-2014. Diskursusanalüüsi valimi koostas in pärast kvantitatiivse analüüsi tulemuste leidmist, et kaasata valimisse just kõige enam uurimisainest pakkuvad artiklid. Kvantitatiivset analüüsi tehes märkisin eraldi ära juba sisuliselt mahukamad ning põhjalikumad artiklid, et nende seast koostada diskursusanalüüsi valim. Lõpliku valimi koostamisel arvestasin neid kvantitatiivse analüüsi tulemusi, mida plaanisin diskursusanalüüsi käigus põhjalikumalt edasi uurida (näiteks hoiakud, argumentatsioon). Selleks tuvastasin, millised olid kummagi perioodi kõige olulisemad argumendid ning vaatasin juba eelnevalt ära märgitud artiklite puhul, millistes esines neid kõige enam. Samuti jälgisin seda, et diskursusanalüüsi valimisse saaks kaasatud võimalikult mitmed erinevat hoiakut ja argumentatsiooni kandvad artiklid, kuid kuna hoiakud olid kahel perioodil suuresti erinevad, siis võtsin arvesse ka seda. Seega ei hakanud ma valimisse kaasama ilmtingimata võrdset kogust nii poolt kui vastu argumenteerivaid artikleid, vaid

arvestasin rohkem sellega, et neis leiduks domineerinud argumentatsiooni viise. Valimi moodustas 19 Postimees *online* is ilmunud artiklit, 16 Eesti Päevalehe *online*-artiklit ja 5 Delfi artiklit. Delfi artikleid jõudis valimisse vähem seetõttu, et seal ei ilmunud nii palju sisukaid artikleid ja arvamusalugusid, mis diskursusanalüüsi jaoks piisavalt uurimisainest oleks andnud. Valimi moodustasid valdavalt arvamusalood, neid oli kokku 26, pikemaid uudislugusid oli kokku 7, lisaks 3 intervjuud, 2 juhtkirja ning 2 *online*-väitlust.

Rääkides kõneisikutest ning artiklite autoritest, on valimi puhul arvestatud erinevate kõneisikute esindatust argumentatsioonis. Kõige olulisemateks arvamusalidriteks teema kujundamisel ongi ajakirjanikud (vastavalt perioodidele 5 arvamusalaldust esimeses ja 2 teises), poliitikud (vastavalt perioodidele 6 ja 9), spetsialistid-teadlased (vastavalt 5 ja 6) ja huvigruppide esindajad – pagulasteema puhul MTÜde või inimõigusorganisatsioonide esindajad (3 hilisemal perioodil) ning töömigratsiooniga seoses firmajuhid-tööandjad (vastavalt 3 ja 4). Lisaks arvamusalugudele võib ajakirjanike roll väljenduda ka teistes artiklites, näiteks intervjuudes suunavate küsimuste läbi või uudislugude ülesehituses ning sõnavalikus. Selle kõrval esines ka teiste elualade esindajaid, näiteks kultuuri valdkonnast - luuletaja (Elo-Mall Toomet), kirjanik (Rein Pakk) ja arhitekt (Veronika Valk) ning ka teisi, nagu näiteks rahvusvaheliste suhete üliõpilane ja politseiametnik .

Diskursusanalüüsi täpne valim on leitav Lisas 4.

3.3 Meetodi kriitika

McQuail (2000: 293) on välja toonud, et kontentanalüüsi kategooriate esinemise sagedus väljendab tekstis domineerivat tähendust objektiivselt ning seda peetakse uurijast sõltumatuks ja usaldusväärseks meetodiks. Samas ei ole täielik objektiivsus siiski saavutatav (Lauk, 1995). Kontentanalüüsi kategooriate koostamisel seab juba uurija oma eesmärgid, mis võivad teatud teisi aspekte kõrvale jätta ning ka kodeerimise tulemused on kodeerija otsute ja tõlgenduste tulemus. Käesoleva analüüsi puhul on mitmete kategooriate puhul ruumi hinnanguliseks, näiteks hoiaku esinemine ei ole alati nii selgesti defineeritav. Samas jätsin siinkohal võimaluse ka seda mitte hinnata, kui see tõesti analüüsitava teksti puhul võimatuks osutus, et vähendada seeläbi tulemuste kallutatuse võimalust.

Diskursusanalüüsi puhul tuleb uurija rolliga arvestada veelgi enam, kuna tegemist on meetodiga, mille eesmärk on põhjendada, mitte vaid kirjeldada. Nagu eelpoolgi olen välja toonud, siis tekstis sisalduvad tähendused sõltuvad vastuvõtja taustast ja teadmistest ning see pole erinev ka uurija

puhul. Kuid kasutades süsteemset metodoloogiat ning konteksti põhjalikku tundmaõppimist, on võimalik vähendada võimalike tekkivate tõlgenduste hulka. Teksti dekonstrueerimine ja selle seostamine sotsiaalse konteksti, ideoloogiate ning võimusuhetega eristab uurija tõlgendamisprotsessi tavatarbijast (Fairclough & Wodak, 1997: 279). Struktuurne meetodi rakendamine koos uurija poolse eneserefleksiooniga aitab suurendada meetodi usaldusväärsust.

Lisaks omab meetodi rakendamise kõrval rolli ka valimi koostamine, kuna peab tõdema, et kõik relevantssed artiklid ei pruukinud siiski valimisse jõuda. Kuigi kasutasin mitmeid otsingsõnu, oleks veelgi rohkemate märksõnade kasutamine tõenäoliselt andnud teatud lisatulemusi. Samas kasutatud neli otsingsõna andsid suuresti kattuvaid vasteid, nii et ei ole tõsist alust arvata, et mõni lisa märksõna oleks väga suurel hulgal valimisse panustanud. Seega võib arvata, et need lisandused ei oleks lõplikku uurimistulemust kuigi palju saanud mõjutada. Diskursusanalüüsi puhul peab arvestama, et analüüsitud artiklite hulk on siiski võrdlemisi väike ning tulemused ei ole seega üldistatavad.

4 Tulemused

Käesolevas peatükis annan ülevaate nii kvantitatiivse sisuanalüüsi kui diskursusanalüüsi meetoditel leitud peamistest uurimistulemustest. Peatükk on ülesehitatud uurimisküsimuste põhjal ja jaguneb kaheks suuremaks alapeatükiks. Võrdlused kahe uuritava perioodi tulemuste vahel on ära toodud nende uurimisküsimuste juures, kus erinevused välja paistsid.

4.1 Meediakajastust üldisloomustavad aspektid

Uuris in uusimmigratsiooni ja pagulaste valdkonda puudutavat meediakajastust kolmes suuremas portaalis Postimehes, Eesti Päevalehes ja Delfis aastatel 2003-2005 (1. ehk varasem periood) ja 2012-2014 (2. ehk hilisem/viimane periood). Kvantitatiivse analüüsi valimi moodustasid 216 artiklit (vastavalt 86 1. perioodist ja 130 2. perioodist). Kuna valim sai koostatud lähtudes sellest, et kõik otsingsõnadega leitud relevantsete artiklid saaksid sisse arvatud, siis võib juba valimi suuruste põhjal öelda, et uuritav teema on viimastel aastatel saanud olulisemaks ning leiab meedias rohkem kajastust. Meediakajastust üldisloomustavate uurimisküsimuste tulemused on leitud kvantitatiivse sisuanalüüsi käigus, mille baasiks olnud kodeerimisjuhendi leiab Lisast 1 ja täpsemalt valimit iseloomustavad joonised Lisast 3.

Üldisloomustavate uurimisküsimuste eesmärgiks oli kirjeldada kummagi perioodi artiklite üldisemaid aspekte. Sealjuures pöörasin tähelepanu eelkõige sellele, millised olid kummalgi perioodil olulisemad teemakäsitlused ja millises kontekstis üldse uusimmigratsioon ja pagulasvaldkond tõstasid. Samuti oli eesmärgiks selgitada, kes on sel teemal peamised kõneisikud.

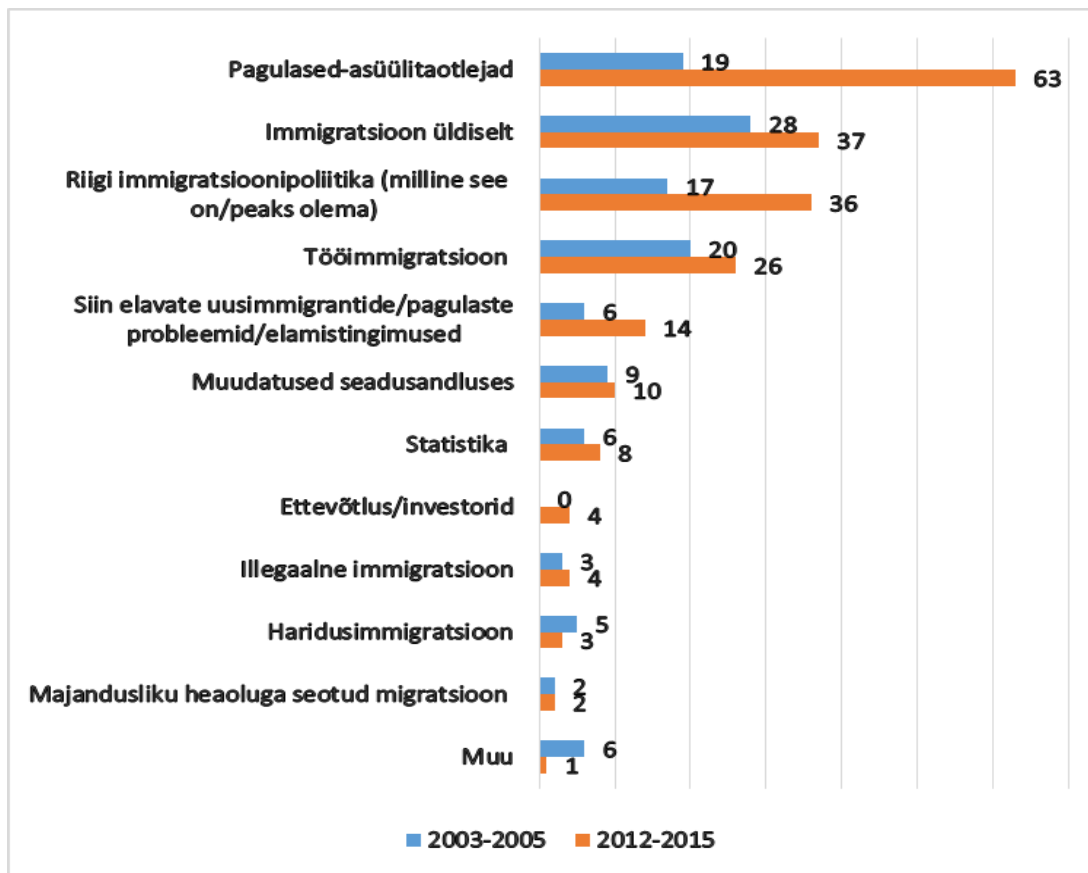
4.1.1 Immigratsiooni teemakäsitlused

Uurimisteema täpsemate tahkude kirjeldamiseks pidasin oluliseks täpsustada iga konkreetse artikli puhul alateemad. Uusimmigratsiooni ja pagulastemaatika erinevaid aspekte võis esineda ühes artiklis ka mitu, sel juhul kodeerisin iga esinenud teema eraldi. Esimesel perioodil esines rohkem kui üks teema 27 artiklis (u 31% kõigist artiklitest), teisel perioodil esines rohkem kui 1 teema 68 artiklis (u 52% kõigist artiklitest), sellest tulenevalt on ka teise perioodi teemade arv oluliselt suurem. Kuna ka žanriliselt oli teise perioodi valim võrreldes esimesega mitmekesisem, siis on ootuspärane, et ka teemakäsitlused on seal juures muutunud mitmekülgsemaks.

Esitan tulemused siin absoluutarvudes, mitte protsentuaalselt, kuna sellisel kujul on paremini näha suurusjärku, kui palju rohkem teatud teemat viimasel perioodil võrreldes varasemaga kajastatakse.

Kummagi perioodi valimis olid ühtviisi levinud immigratsiooni üldistavalt käsitlevad artiklid (vastavalt perioodidele 28 ja 37) ja tööimmigratsioonile keskendunud artiklid (vastavalt 20 ja 26). Mõlemad uusimmigratsiooniga seotud alateemad on siiski viimastel aastatel leidnud enam meediakajastust. Eriti silmatorkavalt on tõusnud aga nende artiklite arv, kus peateemaks on pagulased või asüülitaotlejad. Kui varasemal uuritaval perioodil käsitles seda teemat 19 artiklit, siis hilisemal juba 63. Tõenäoliselt on selle teema esiletõusmist mõjutanud viimaste aastate sündmused maailmas, näiteks ka Ukraina kriis ja paadipõgenike probleem Euroopa Liidu lõunapiiril, samuti seotud MTÜde ning inimõigusorganisatsioonide algatatud kampaania ühiskonna teadlikkuse tõstmiseks.

Üsna märkimisväärselt on tõusnud ka immigratsioonipoliitikat käsitlevate artiklite arv – 17 artiklilt varasemas perioodis 36 artiklini hilisemas perioodis (Joonis 3). Nii pagulaste kui immigratsioonipoliitika teemad on ilmselt leidnud enam kajastust ka seoses 2013. aastal tehtud seadusemuudatustega. Kuigi kodeerisin ka konkreetselt seadusemuudatusi puudutavad teemad eraldi, siis alati ei pruukinud artiklis see sellisel kujul esineda, näiteks immigratsioonipoliitikat puudutav artikkel võis olla seadusemuudatusest motiveeritud, kuid käsitleda üldise immigratsioonipoliitika võtmes. Samuti on need teemad kindlasti leidnud palju kajastamist ka seoses kriitikaga Eesti riigi pagulaspoliitika ning varjupaigataotlejate elamistingimuste ja kohtlemise osas.

Joonis 3. Uusimmigratsiooni ja pagulasteemad, mis esinesid aastatel 2003-2005 ja 2012-2014 (absoluutarvudes).

4.1.2 Immigratsiooni kajastamise kontekst

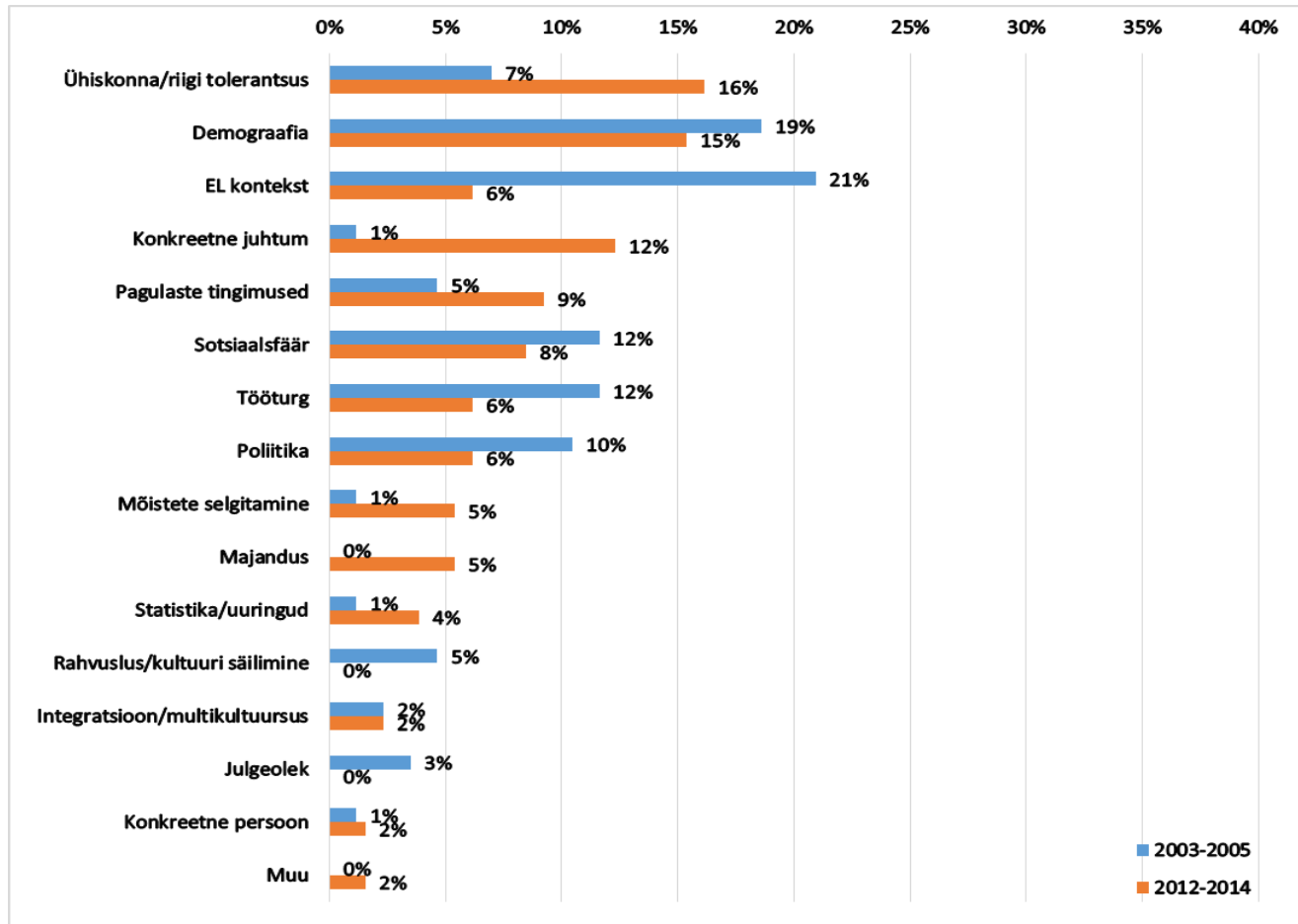
Lisaks teemafookuste kaardistamisele vaatasin ka seda, millises kontekstis immigratsioon tõstatub. Laiemasse konteksti asetamine võib kahtlemata muuta teema olulisemaks ja mõjusamaks ka lugejate jaoks. Konteksti hindamisel lähtusin sellest, millise laiema valdkonnaga seoses oli uusimmigratsiooni või pagulasteemat käsitletud. Kontekstualiseerimine paistis paljuski välja just esitatavatest argumentidest, mis näiteks tõid esile, miks konkreetsest uusimmigratsiooni teemast on oluline rääkida või miks peaks seda toetama/ selle vastu olema.

Varasemal perioodil on olnud olulisteks kontekstideks kõige enam Euroopa Liidu tasand (21% perioodi artiklite puhul), demograafia (19% artiklitest), vähemal määral tööturg (12%) ja sotsiaalsfäär (12%) ning poliitika (10%) (vt Joonis 4). Võrreldes neid tulemusi 2012.-2014. aastate artiklitega, siis oli Euroopa Liit varasemal perioodil hoopis olulisemaks kontekstiks. See on ka üsna ootuspärane tulemus, kuna võis arvata, et Euroopa Liiduga liitumise perioodil tõstatas ka

immigratsiooniga seotud valdkond sageli just liitumistingimuste või sellega kaasnevate muudatustega seoses. Võrreldes varasema perioodiga on kahanenud ka teemade hulk, mis on seotud tööturu, sotsiaalsfääri või poliitikaga. Demograafiaga kontekstualiseerimine on jäänud üsnagi samavõrra oluliseks (19% 1. perioodi ja 15% 2. perioodi artiklite puhul). Demograafia konteksti puhul on oluline märkida, et sageli tõstatub uusimmigratsiooni teema seoses iibe ja ühiskonna jätkusuutlikkuse teemalise debatiga.

Hilisemal perioodil on aga selle konteksti kõrval saanud üsna võrdselt oluliseks teema käsitlemine ka seoses konkreetsete juhtumitega (12%) ja ühiskonna ning riigi tolerantsuse kontekstis (16% artiklitest). Tolerantsuse kontekst on võib-olla esile kerkinud just seetõttu, et viimastel aastatel on huvigruppide esindajate poolt tõstatatud kriitikat riigi varjupaiga- ning uusimmigratsiooni poliitika osas. Võrreldes varasema perioodiga räägitakse ka rohkem pagulaste kohtlemise, vastuvõtu ja elamistingimuste kontekstis (9% võrreldes varasema 5%-ga), mis viitab samuti sellele, et riigi tegevust sel tasandil on hakatud rohkem kritiseerima.

Lisaks on võrreldes varasema perioodiga esile tõusnud ka majanduse kontekst ja pagulaste ning immigrantide mõistete selgitamine (vt Joonis 4). Paljudes artiklites paistis silma see, et peeti oluliseks pagulaste mõiste eristamist muudest immigrantidest. Sellegi konteksti lisandumine on üsna loogilises seoses sellega, et pagulasvaldkond on muutunud meediakajastuste osas palju olulisemaks. Majanduse konteksti esiletõstmist saab võib-olla mõnevõrra selgitada sellega, et uusimmigratsiooni on hakatud käsitlema laiemas kontekstis. Tööimmigratsioon oli endiselt oluline teema, millest varasemalt räägiti palju just tööturu kontekstis, kuid ilmselt on selle kõrval muutunud vaatenurk laiemaks ning hakatud nägema suuremat pilti immigratsiooniga seotud võimalike majanduslike kasude osas.

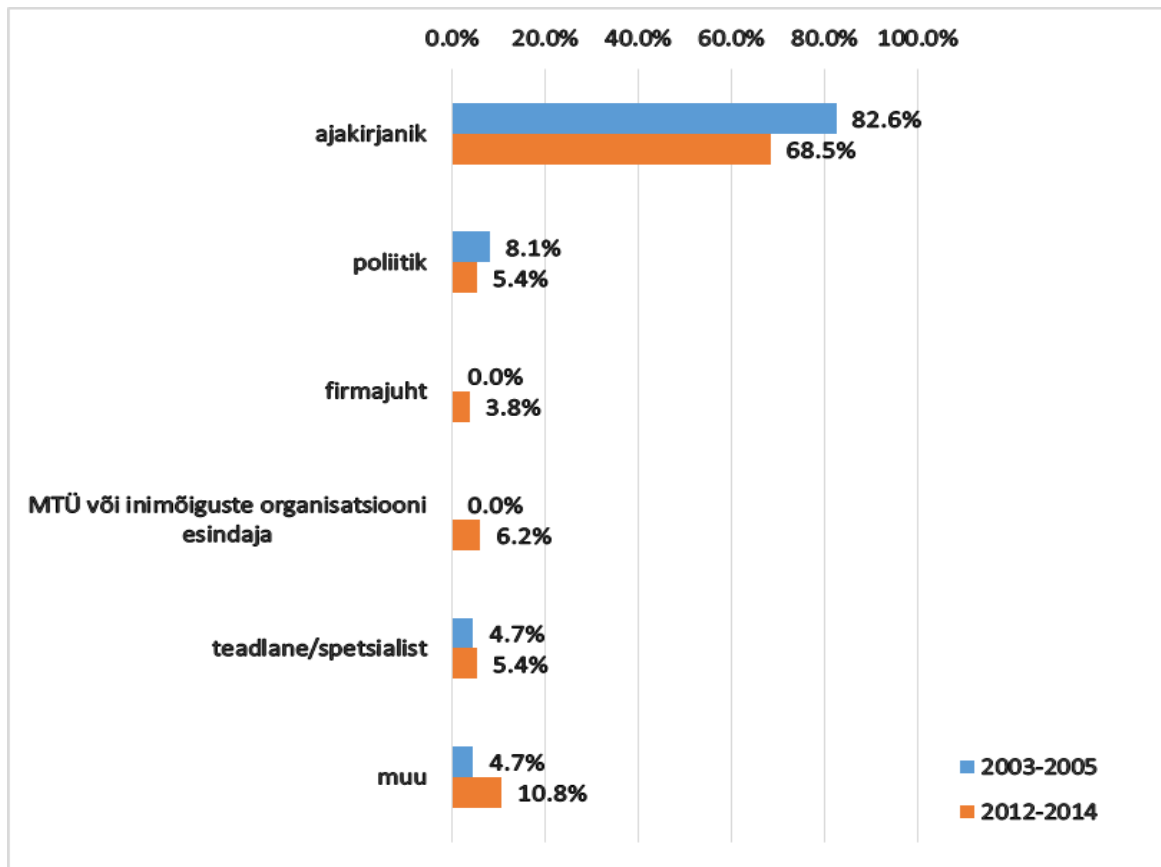

Joonis 4. Teema tõstatamise kontekstid perioodidel 2003-2005 ja 2012-2014 (% perioodi koguarvust).

4.1.3 Teemat käsitlevad kõneisikud

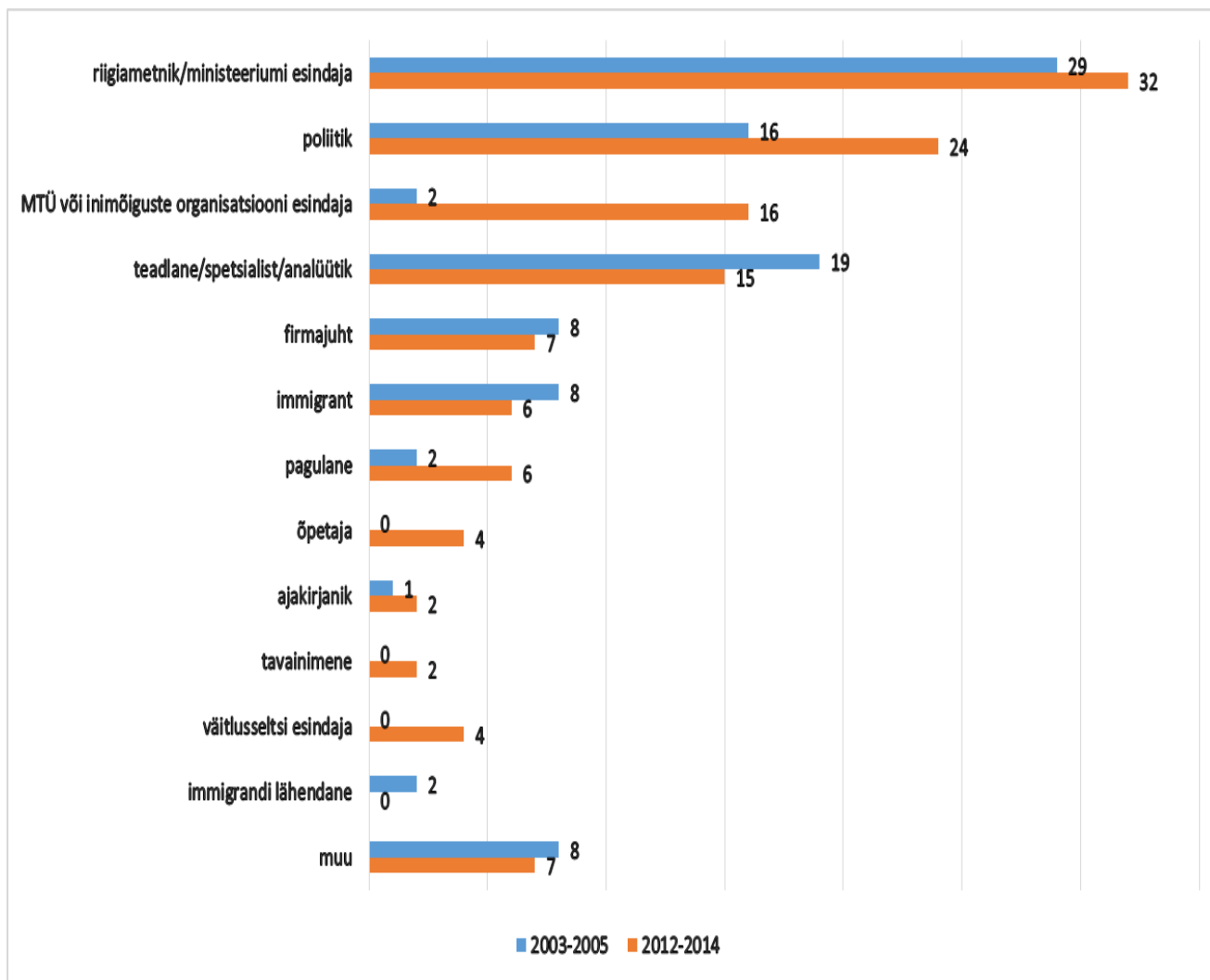
Analüüsitud artiklite puhul olid kõige enam autoriteks ajakirjanikud, mis suure hulga uudis- ja arvamuskirjutuste esinemisel oli üsna ootuspärane (Joonis 5). Perioode võrreldes on märgata, et viimastel aastatel on suurenenud ajakirjanike kõrval ka teiste autorite hulk, samas on varasemaga mõnevõrra vähem artiklite autoriteks poliitikud (8% 1. perioodil, 5% 2. perioodil). Lisaks on tekstide autoriteks olnud üsna võrdsel määral teadlaseid või immigratsiooni ala spetsialiste. Võrreldes varasema perioodiga on juurde lisandunud ka MTÜde ja inimõigusorganisatsioonide esindajaid (6%), kes on hakanud üha aktiivsemalt meedias sõna võtma ning tõstatanud pagulasvaldkonna teemasid. Samuti on hakanud teemal kirjutama ka firmajuhid või tööandjate esindajad, keda varasema perioodi puhul autorite hulgas üldse ei olnud. Siin on näha, et immigratsiooniteema on viimastel aastatel saanud rohkem laiemaks avaliku debati osaks, kui see

oli varasemal uuritud perioodil. Firmajuhtide ja tööandjate lisandumine autorite hulka näitab, et tööga seotud immigratsioon on hakanud enam kõneainet pakkuma.

Joonis 5. Artiklite autorid perioodide kaupa (% perioodi koguarvust).

Autorite kõrval on oluline ära märkida ka kõneisikud, kes teemasid kommenteerivad ning artiklites sõna saavad. Perioodide lõikes ei olnud siin enamjaolt suuri erinevusi. Kõneisikute ring oli autoritega võrreldes mitmekesisem, kuid siiski üsna ootuspärane, kuna sõna anti erinevatele valdkonnaga seotud spetsialistidele – riigiametnikud ja ministriumite esindajad, poliitikud, teadlased, spetsialistid või analüütikud. Võrreldes varasema perioodiga paistab siingi silma, et on oluliselt kasvanud MTÜde ja inimõigusorganisatsioonide kõneisikute hulk (Joonis 6). Üsna vähesel määral said sõna immigrandid või pagulased, kes tegelikult valdkonna problemaatika juures võiksid sisse tuua rohkem vaatenurki.

Joonis 6. Artiklites esinenud kõneisikud perioodide kaupa (absoluutarvudes).

4.2 Hinnangud ja representatsioon

4.2.1 Domineerivad hoiakud meediatekstides

Kvantitatiivses analüüsis vaatasin artiklist üldiselt välja paistvat hoiakut, mis väljendus semantikas ja autorite ning kõneisikute argumentides. Nagu eelpool kirjutasin, siis esines paljudes artiklites ka mitmeid kõneisikuid ning seetõttu ei ole siin eraldi tuvastatud konkreetsete isikute hoiakuid. Pigem põhineb hoiaku kodeerimine artikli terviklikul hindamisel ning üldiselt domineerival tonaalsusel.

Samas esines ka artikleid, mille puhul oli tonaalsust keeruline hinnata, kuna neis võis esineda teatud kriitikat või mõni argument, kuid üldine foon oli pigem neutraalne. Selliste artiklite

puhul rakendasin kategooriat „pole võimalik hinnata“, kuna uurija hinnangul oleks nende kodeerimine teiste kategooriate alla võinud tulemusi kallutada. Näiteks artikkel „Millal on oodata Eestisse võõrtöötajõu sisserännet?“ (Lisa 2 artikkel 13) esitas küsimuse kolmele allikale ning juba teema püstitusest on näha, et siin ei ole diskusiooniks see, kas migratsiooni on vaja või mitte. Näiteks kodeerisin samamoodi ka artikli „Kui kooli tuleb uusimmigrandi laps“ (Lisa 2 artikkel 122), kuna konkreetne kitsam probleemipüstitus ei võimaldanud hinnata üldist seisukohta immigratsiooni osas. Samas võis nendes artiklites esineda siiski ka poolt ja vastu argumente, kuigi üleüldine hinnang immigratsiooni osas ei olnud selge. Eraldi kodeerisin sellised artiklid, kus esines poolt ja vastu argumenteerimist võrdses mahus ja mis võisid lugejale mõjuda mõlemat pidi – sõltuvalt sellest, kumma poole argumendid tema jaoks kõnekamad tunduvad. Näiteks kodeerisin sinna alla *online*-väitlused.

Hoiakuid võib kanda näiteks vastandumise konstrueerimine, kusjuures tegelikkuses oponeeritakse sageli üldistatult neile, kes kannavad vastupidist hoiakut. Näiteks võib see avalduda võimendatud sõnakasutusest vastase argumentide ümberlökkamisel:

Võõrtööliste propageerijate seas on neid, keda kannustab soov, et Eesti pealinn oleks nagu „päris“ linn, kus peale pilvelõhkujate ja metroo on ka hiina ja türgi linnaosad. (artikkel 2)

Samuti väljendab hoiakuid olukorra kritiseerimine. Ka selle näite puhul on seda sõnakasutuses võimendatult esitatud (konservatiivne poliitika=padurahvuslus):

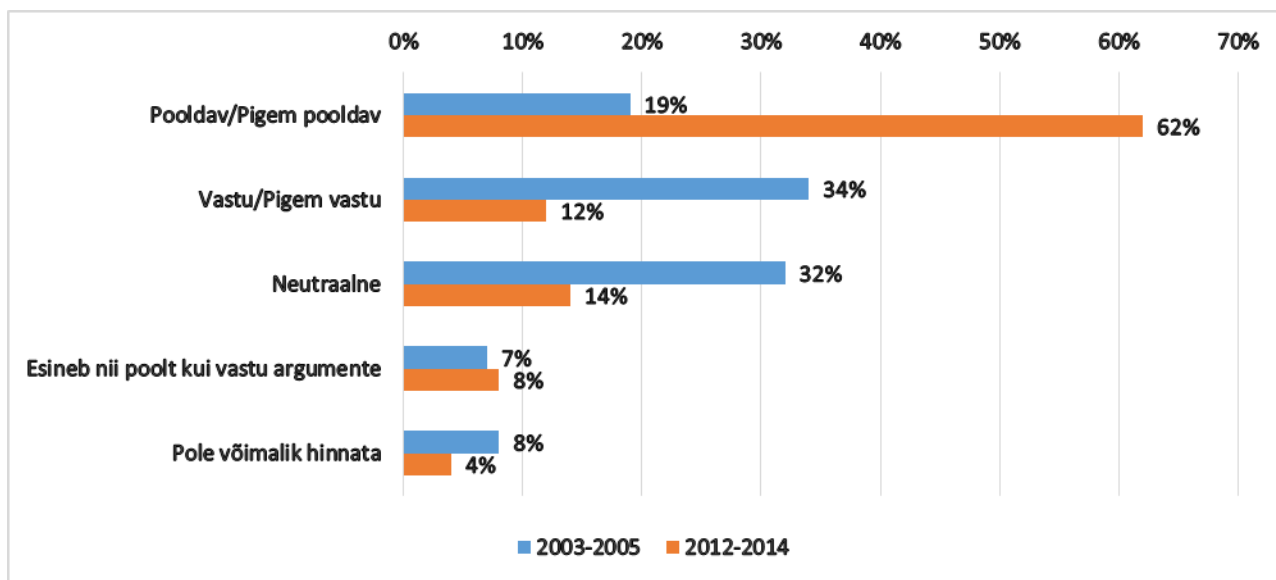
Miks me teeskleme, et meile läheb korda ja et me hoolime, kui poliitilisel tasandil see selgelt nii ei ole. Ajame taga seda «konservatiivset poliitikat», seda padurahvuslikkust, millele kõik valimiskampaaniadki tunduvad olevat üles ehitatud. (artikkel 21)

Diskursusanalüüsi käigus pöörasin põhjalikumalt tähelepanu semantikale ning lauseehitusele ning ka need aspektid võimaldavad hästi illustreerida hoiakute väljendamist. Hoiakuid kandvatest argumentidest on pikemalt kirjutatud järgmises alapeatükis.

Võrreldes kahe perioodi hoiakuid on näha nihet positiivsema suunas. Kui 1. perioodil oli pooldavam hoiak 19 % artiklites ja vastu 34% puhul, siis 2. perioodil on tugevalt tõusnud esile pooldavamate artiklite hulk, mida oli 63% ja vastu hoiak esines 12% artiklites (Joonis 7). Esimeses perioodis oli rohkem ka neutraalseid artikleid, 32% võrreldes teise perioodi 14%-ga. See tuleneb suuresti ilmselt rohkemate uudislugude esinemisest varasemal perioodil ning kasvanud arvamislugude arvust teise perioodi valimi hulgas (Lisa 3 Joonis 3). Ilmselt saab siingi kinnitust

see, et võrreldes kümne aasta taguse ajaga on immigratsiooni teema olulisus kõvasti tõusnud ning positiivsem hoiak selle suhtes kinnitab, et selle vajalikkust teadvustatakse. Arvestades, et pagulasteemade kajastamine on samuti olulisemaks muutunud, siis suurenenud positiivset hoiakut kandvate artiklite hulk võib siingi kinnitada seda, et teema käsitlemisel nähakse laiemat pilti.

Hii-Ruut testiga leitud seose kordaja 0,034 kinnitas seose olulisust teema tõstatamise konteksti ning hoiaku vahel. Pooldavat hoiakut kandvate artiklite hulgast oli 21% demograafia kontekstis, 18% ühiskonna ja riigi tolerantsuse kontekstis ning 10% tööturu kontekstis. Vastu olevat hoiakut kandvad artiklid olid samuti sageli kirjutatud demograafia kontekstis 29%, Euroopa Liidu kontekstis 20% ja poliitika ning seadusandluse kontekstis 15,5%. Kuigi demograafia kontekst oli küllaltki levinud kummalgi perioodil, siis tuleb erinevus sisse hoiakutes, mida need artiklid edastavad. Seega olenemata sellest, et kontekst on sama, nähakse selle juures erinevaid külgi. Ilmselt mängis siin rolli varasemal perioodil enam levinud negatiivne hoiak – demograafia kontekstis nähti hoopis immigratsiooni võimalikku negatiivset mõju. Varasema perioodi puhul oli Euroopa Liidu kontekst kõige levinum, teisel perioodil aga mitte eriti. Tõenäoliselt on varasema perioodi negatiivset hoiakut kandvad artiklid tõstatatud Euroopa Liidu kontekstis seoses immigratsiooniga esile kerkinud murede ja ohtudega.

Joonis 7. Hoiakud perioodide lõikes (% perioodi koguarvust).

4.2.2 Immigratsiooni kohta esitatav argumentatsioon

Hoiakud paistavad artiklites kõige enam välja just läbi argumentide, mida esitatakse kas siis immigratsiooni/pagulaste toetuseks või nende vastu. Seetõttu pidasin oluliseks uurida mitte ainult üldist tonaalsust, vaid kirjeldada täpsemalt argumentatsiooni.

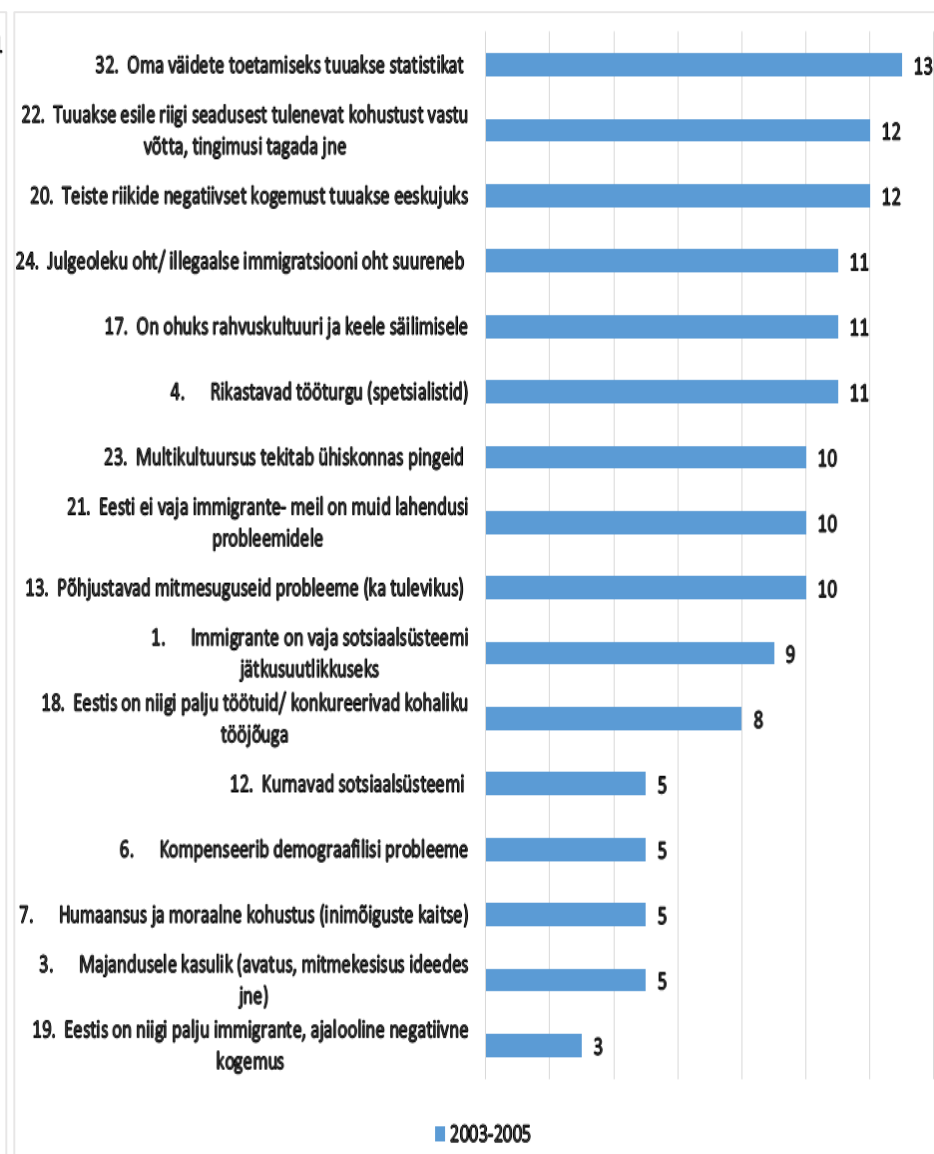
Kvantitatiivse analüüsi käigus kodeerisin põhilised argumendid, mida toodi oma hoiakute põhjendamiseks ja kinnitamiseks. Joonis 8 annab ülevaate enam esinenud argumentidest viimasel perioodil (2012.-2014. aastate artiklites) ja Joonis 9 annab ülevaate 2003.-2005. aastate artiklites esinenud levinumatest argumentidest. Kuna hilisema perioodi valim oli suurem ning samuti esines nende hulgas rohkem toetavaid hoiakuid kandvaid artikleid, siis on Joonise 8 etteotsa koondunud eelkõige toetavad argumendid, varasema perioodi joonisel on aga vastupidi. Üldine joonis kõikide esinenud argumentide kohta on leitav Lisa 6 all.

Võrreldes kahte perioodi on seoses esinenud hoiakutega ootuspäraselt suurem hulk positiivseid argumente viimase perioodi artiklites ning suurem hulk negatiivseid varasema perioodi artiklites. Osaliselt on argumendid jäänud sarnaseks, näiteks oli mõlemal perioodil positiivsete hoiakute toetamiseks toodud argumentide seas levinud seadusest tuleneva kohustuse esiletõstmine (vastavalt 12 1. perioodis ja 25 2. perioodis) ning tööturu rikastumine spetsialistidega (vastavalt 11 ja 29). Sageli toodi oma väidete toetamiseks ka statistikat, mis ilmselt tulenes paljuski sellest, et demograafiline kontekst oli laialt levinud mõlema perioodi puhul. Negatiivset hoiakut toetavatest argumentidest oli mõlemal perioodil üsna ühtemoodi levinud teiste riikide negatiivse kogemuse esiletoomine ning argument, et immigrandid põhjustavad mitmesuguseid probleeme ka tulevikus.

Samas tundub, et 2015. aastal taas tõstatunud pagulasteemalise debatiga seoses võivad need argumentatsioonivõtted juba olla ümber kujunemas, ohudiskursusega seotud argumentide esiletõusu võib tingida pagulaste vastuvõttu problematiseeriv käsitlus.

Joonis 8. Perioodil 2012-2014 esinenud levinumad argumendid (absoluutarvudes).

Joonis 9. Perioodil 2003-2005 esinenud levinumad argumendid (absoluutarvudes).

Artiklites esinenud argumendid kategoriseerisin kolme gruppi (Tabel 2), et saada parem ülevaade argumentatsiooni viisidest kummagi perioodi artiklites. Grupeerimisel püüdsin hinnata väidete sisu ning omadusi ning mitmete argumentide puhul arvestasin seejuures konkreetseid diskursusanalüüsi tulemusi, kuna konkreetset näidet tekstides võimaldasid mitmel juhul paremini argumendi laada hinnata. Pragmaatilised argumendid on ratsionaalsema kaalutlusega ning lähtuvad praktilisemast vaatest immigratsiooni võimalikele kasudele või kahjudele. Ideoloogilised argumendid on kogemuslikud ja kantud väärtustest ning kultuurilisest-identiteedilisest tunnetusest. Strateegiliste argumentide hulka grupeerisin sellised argumendid, mille puhul oli näha konkreetset eesmärgistatud võtet, millega püütakse lugejat oma hoiakus veenda. Argumendid, mis jäid väljapoole neid kategooriaid, on lisatud tabelis „Muu“ lahtrisse.

Argumentatsiooni viis	Poolt	Vastu
Pragmaatiline	Majanduslikud Immigratsiooni on vaja: <ol style="list-style-type: none"> 1. ... majandusliku kasu pärast (avatus, mitmekesisus ideedes jne) (3) 2. ... tööturu rikastamiseks (spetsialistid) (4) 3. ... majanduslike investeeringute pärast/ äri ergutamiseks (5) 4. ... ülikoolidele õppekohtade täitmiseks (25) 	Majanduslikud <ol style="list-style-type: none"> 1. Kulutab riigi raha (ressursikulu vastuvõtmisel, elamistingimuste tagamisel jne) (15) 2. Eestis on niigi palju töötuid/ konkureerivad kohaliku tööjõuga (18) 3. Riigil puudub võimekus toime tulla vastuvõtu ja ühiskonda integreerimisega (16)
	Ühiskondlikud-sotsiaalsed Immigratsiooni on vaja: <ol style="list-style-type: none"> 5. ... sotsiaalsüsteemi jätkusuutlikkuseks (1) 6. ... kompenseerima demograafilisi probleeme (6) 	Ühiskondlikud-sotsiaalsed Immigratsioon põhjustab: <ol style="list-style-type: none"> 4. ... sotsiaalsüsteemi ära kasutamist, kurnamist (12) 5. ... kuritegevuse tõusu, kriminaalseid probleeme (14) 6. ... mitmesuguseid ühiskondlikke ja sotsiaalseid probleeme (ka tulevikus) (13)

	<p>Poliitilised</p> <p>7. Suhtumine kujundab riigi mainet maailmas (see kujundab teiste riikide suhtumist Eestisse) (9)</p> <p>8. Riigil on seadusest tulenev kohustus vastu võtta ja tingimused tagada (22)</p>	<p>Poliitilised</p> <p>7. Julgeoleku oht/ illegaalse immigratsiooni oht suureneb (24)</p>
Ideoloogiline	<p>Ühiskondlik- kultuuriline</p> <p>9. Rikastavad ühiskonda kultuuriliselt (2)</p> <p>10. Ajalooline kohustus solidaarsuseks: Eestlased on ise olnud pagulased ja immigrandid nii ajaloos kui tänapäeval (solidaarsus) (11)</p>	<p>Ühiskondlik- kultuuriline</p> <p>8. On ohuks rahvuskultuuri ja keele säilimisele (17)</p> <p>9. Multikultuursus tekitab ühiskonnas pingeid (23)</p> <p>10. Rassiline ühiskonda mittesobivus on toodud argumendiks (31)</p> <p>11. Ühiskondlik kogemus- Eestis on niigi palju immigrante, ajalooline negatiivne kogemus (19)</p>
	<p>Humaansus-solidaarsus</p> <p>11. Humaansus ja moraalne kohustus (inimõiguste kaitse) (7)</p> <p>12. Riigi vastutus rahvusvahelisel tasandil/ solidaarsus teiste riikide suhtes (29)</p>	
Strateegilised	<p>13. Vastandumine läbi immigratsioonivastasuse hukkamõistmise (10)</p> <p>14. Eeskujude toomine- Teisi riike tuuakse positiivseks eeskujuks (8)</p> <p>15. Strateegiline kõneisiku valik- Positiivseks näiteks on toodud konkreetne persoon (immigrant) (27)</p>	<p>12. Vastandumine läbi immigratsiooni soosimise hukkamõistu (28)</p> <p>13. Eeskujude toomine-Teiste riikide negatiivset kogemust tuuakse eeskujuks (20)</p> <p>14. Fookuse suunamine mujale- Meil on olulisemaidki probleeme, mis vajavad enne lahendamist (30)</p> <p>15. Eesti ei vaja immigrante- meil on muid lahendusi probleemidele (21)</p>
Muu	<p>16. Olemasoleva kritiseerimine- range poliitika pärsib riigi arengut ja immigratsiooni võimalusi (26)</p>	

Tabel 2. Argumentatsiooni viisid.

Mõlemas perioodis olid kõige enam levinud just pragmaatilised argumendid, kuid kui pöörata tähelepanu positiivsetele ja negatiivsetele argumentidele, on näha selget erinevust perioodide vahel. Kuna esimesel perioodil oli valdavam negatiivne hoiak, siis on selles perioodis negatiivsete

argumentide hulk ka oluliselt mitmekesisem ning esineb ka rohkem ideoloogilisi ja strateegilisi argumente. Teise perioodi puhul on vastupidiselt levinud positiivne hoiak ning sellised argumendid mitmekesisemad, pragmaatiliste argumentide kõrval esines levinuimate hulgas üsna palju ka ideoloogilisi ning pisut vähemal määral strateegilisi.

Järgnevalt annan ülevaate diskursusanalüüsi tulemustest ning toon välja konkreetseid näiteid esinenud argumentide kohta. Diskursusanalüüsi valimit ning argumenteerivaid kõneisikuid on kirjeldatud Meetodi ja valimi peatükis. Juba kvantitatiivse analüüsi käigus tuvastasin kummagi perioodi kõige enam levinud argumendid ning diskursusanalüüsi käigus pöörasin tähelepanu just nendele, kusjuures arvestasin levinumatena neid, mida esines vähemalt ühes perioodidest viis või enam korda (enamikke nendest argumentidest esines siiski oluliselt rohkem). Järgnevalt toon näiteid erinevate argumentide kohta kategooriate kaupa, kusjuures mitmel puhul on näha erinevate võtete kombineerimist.

4.2.2.1 Pragmaatilised argumendid

Pragmaatilised argumendid olen omakorda grupeerinud erinevate valdkondade kaupa, majanduslikeks, ühiskondlik-sotsiaalseteks ning poliitilisteks sõltuvalt sellest, millise valdkonna problemaatikat on esile tõstetud.

Majanduslik kaalutus

Majanduslikud pragmaatilised argumendid keskenduvad võimalikule kasule ja kahjule, mida sisseränne võib põhjustada. Perioodide võrdluses on argumentatsioonis näha erinevusi. Negatiivsetest majanduslikest argumentidest oli varasemal perioodil kõige levinum mure tööturu pärast ja oht, et immigrandid konkureeriks kohaliku tööjõuga. Antud fraasis on näha semantikas otsesest tööpuuduse probleemi tõstatamist, millele antakse kaalu hüperbooli kasutamisega (“eriti absurdne”):

Rääkida vajadusest tööjõu impordi järele on eriti absurdne, kui arvestada, et Eestis on 35 000 pikaajalist töötut, kellele lisandub veel 17 000 “heitunut”. Seega tuleks pingutada hoopis selle nimel, et pikaajalistele töötutele leida töö ja väljaõppekoht.” (artikkel 2)

Samas võis see väljenduda implitsiitsemalt, kui immigratsiooni teema kontekstis tööpuuduse probleem sisse toodi:

“Tulevikku vaadates peab Eesti Järve sõnul endale selgeks tegema, kui palju tuleks töötajaid ümber koolitada ning millistel juhtudel neid sisse tuua, sest Eesti probleem ei ole ainult tööjõu puudus, vaid ka tööpuudus.” (artikkel 1)

Teisel perioodil oli küll negatiivset hoiakut kandvate artiklite osakaal valimis oluliselt väiksem, kuid vaadates enam levinud argumente, saab majanduslikest esile tuua väite, millega nähakse ohtu, et vastuvõtt kulutaks riigi raha. Tõenäoliselt on see seotud just pagulasteema esiletõusuga, mille puhul on selgemalt näha kulusid, mida pagulaste vastuvõtt riigile tekitada võib. Näiteks viidatakse riigi ressursside kulule:

“Väidan, et konservatiivne pagulaspoliitika on Eestile õige.// Me oleme väike riik ja meie ressursid abi osutamisel on piiratud. Varjupaigataotlejate arv aga kasvab aasta aastalt.” (artikkel 26)

Majanduslikule kasule rõhumine oli üheks kõige valdavamaks võtteks oma seisukoha toetamiseks mõlema perioodi positiivset hoiakut kandvates artiklites. Tõenäoliselt on see üks esmasemaid argumente, mis immigratsiooniteemalises arutluses esile tuleb ja ilmselt on need pragmaatilised argumendid esikohal just seetõttu, et argumenteerijad püüavad saavutada kiiresti oma seisukohtadele poolehoidu ning ratsionaalne majanduslik kasu võiks olla kõigi huvi. Seejuures oli mõlemal perioodil kõige levinum argument tööturu rikastamine, mis tuleneb sellest, et tegemist on ka ühe läbiva teemaga immigratsiooni puudutavas meediakajastuses üldiselt.

“Efektiivsuse parandamiseks tuleb lasta riiki töötajaid, kes on võimekad, efektiivsed ja keda meil siin pole.” (artikkel 7)

Teise analüüsitud perioodi artiklites esines ka lisaks spetsialistidega tööjõu rikastamise argumendile ka suurel määral investeringute ning ettevõtluse esiletoomist, mis samuti teotab spekulatsiooni, et majanduslikus pildis on hakatud uusimmigratsiooni nägema üha suurema võimalusena. Antud näites aitavad seda rõhutada sõnad nagu “appi tuua”, mis viitab implitsiitselt sellele, et ollakse hädas.

“Arvestades Eesti majanduse ja ettevõtete väiksust, on siia vaja appi tuua erinevate valdkondade (tipp)spetsialiste ja välisinvestoreid, kes aitaksid ettevõtlusel kasvada ja muutuda rahvusvaheliseks.” (artikkel 38)

“Küiremaks majanduskasvuks on vaja rohkem investeringuid. Seetõttu on enamik maailma riike loonud soodustingimusi investoritele elamislubade taotlemisel. Eesti senine praktika on olnud heitlik, mistõttu vajame välisinvesteringute Eestisse meelitamiseks läbimõeldumat lähenemist ka sel alusel elamislubade andmise vallas.” (artikkel 25)

Viimases näites on näha, et argumentatsioon on üles ehitatud sidustades erinevaid aspekte ja luues põhjuslikkuse suhet eelneva ja järgneva väite vahel. Samuti on strateegilise võttena sisse toodud teiste riikide eeskujut, mis lisab veelgi kaalu järgnevale argumentatsioonile. Sõnakasutusest saab veel esile tuua, et räägitakse “Eestisse meelitamisest”, milles väljendub konkreetsemalt, et riik peaks ise tegema samme immigratsiooni soodustamiseks.

Samuti nähakse kasu selles, et avatus ja kultuuriline mitmekesisus rikastab uute ideedega ning panustab seeläbi majanduslikku arengusse.

“Ma arvan, et meie innovatsioon on suurel määral just selle taga, et meie ideed on liiga ühetaolised. Mõned meie uurimused on näidanud, et erinevate rahvuste kombineerimisel on see eelis, et mõned rahvused on paremad innovatsiooni algatajad ja teised on paremad elluviijad. Meie oleme selle poole peal, kes on paremad elluviijad, algatajaid nii palju ei ole.” (artikkel 27)

“Me ei saa oma töötajate kvalifikatsiooni tõsta ilma neile näitamata, kuidas asju mujal tehakse. Uued teadmised on nagu värsked õhk. Õhu värskendamiseks on aga vaja avada aken, mida me hetkel teha ei soovi.” (artikkel 28)

Viimane näide annab ilmekalt edasi, kuidas metafoore kasutades on toodud sisse kriitikat hetkeolukorra suhtes ning rõhutatud väärtust, mida annaks juurde välistöötajate kaasamine.

Ühiskondlik-sotsiaalne kaalutlus

Pragmaatiliste argumentide ühiskondlik-sotsiaalsesse kategooriasse kuulusid sellised argumendid, mis viitasid immigratsiooni kasulikkusele või kahjule laiemas ühiskondlikus plaanis või sotsiaalsfääris. Positiivse poole pealt olid sellisteks argumentideks näiteks ühiskonna jätkusuutlikkuse tagamine ning demograafiliste probleemide kompenseerimine immigratsiooni abil, kusjuures neid argumente esines mõlema perioodi artiklites ning siinpuhul ei ole näha erilist sisulist muutust selles, kuidas nähakse immigratsiooni rolli ühiskondlikus plaanis. Näiteks viidatakse immigranttööjõu vajadusele sotsiaalsfääri jätkusuutlikkuse tagamisel:

“Juba praegu on meil kahte liiki võõrtöölisi - ühed, kel on spetsiifiline haridus ja kogemus, teised, kes teevad järelevalvet siia tehtud välisinvesteeringute üle. Rahvastiku vananemise tulemusel on meil järjest rohkem vaja ka «tavalisi» inimesi, hoidmaks ära sotsiaalsfääri pankrotti.” (artikkel 7)

Demograafiliste probleemide tõstatamine on muidugi tihedas seoses ka ühiskonna jätkusuutlikkuse tagamisega. Argumentide erisus seisneb selles, et demograafia probleemide kompenseerimise all pidasin silmas eelkõige seda, kui räägiti immigrantidest „eestlaste“ kui rahva või kultuuri säilitamise võimalusest. Näiteks:

“Pikema aja peale ette vaadates võiks kaaluda ka kriisipiirkondade laste lapsendamist. Küllap leiduks eesti peredes koht mõnesajale tsunami orvule, kellest kasvaksid korralikud eesti keelt ja kultuuri omaks pidavad kodanikud, mis siis, et nad ei ole blondid. Eestlaste rassipuhtusesse ei usu niikuinii enam keegi.” (artikkel 16)

Negatiivse poole pealt olid ühiskondlike-sotsiaalsete pragmaatiliste argumentide seas levinud rõhumine hirmule, et immigrantidega kaasnevad mitmesugused ühiskondlikud probleemid ning sedagi argumenti esines mõlema perioodi artiklites, kuigi varasemal perioodil siiski rohkem. Sageli on seda esitatud koos teiste kategooriate argumentidega, näiteks tuues esile ajaloolist kogemust või teiste riikide eeskju. Näiteks:

“Kõige tähtsam vastuargument võõrtöajõu sissetoomisele on tõsiasi, et sellega võib kaasneda ettenägematuid demograafilisi probleeme. Ajalugu on lihtsalt näidanud, et immigrantrahvastiku sündimuskäitumine on reeglina põlisrahva omast väga erinev.” (artikkel 2)

“Euroopas usuti 70-ndate aastate alguseni, et immigratsioonist on kasu – siis selgus aga, et sotsiaalsed kulud ületavad majandusliku tulu. Seejuures majanduslik tulu on reeglina firma tasemel, aga sotsiaalset kulu peab kandma terve ühiskond.” (artikkel 11)

Varasemal perioodil esines veel enam levinud argumentidest ka sotsiaalsüsteemi kurnamist, millel nähakse samuti laiemat ühiskondlikku negatiivset mõju. Siin võib olla seos laiemate ühiskondlike hoiakute ja hirmudega, mida seostatakse immigratsiooniga. Antud näite puhul on esitatud konstruktsioon, millega viidatakse ka sellele, justkui oleks Eestis liiga palju immigrante, kes juba vajavad sotsiaaltoetusi:

“//...kui palju saaks võõrtöajõu tõttu meie palgad langeda ja kuipalju odavat ja alakvalifitseeritud tööd saaks Eesti endale allhankena veel võtta ja kui paljusid võõrtöötaja perekonnaliikmeid suudaks meie sotsiaalabisüsteem veel abistada.” (artikkel 4)

Poliitiline kaalutus

Pragmaatilised poliitilise kaalutlusega argumentid viitavad riigi välis- või sise poliitilistele kohustustele, negatiivse poole pealt toodi näiteks esile, et immigratsioon on seotud võimaliku julgeoleku ohu kasvuga. Antud argumentatsioon oli üsna levinud varasema perioodi artiklites, mis tuleneb sellest, et sageli käsitleti teemat Euroopa Liidu kontekstis ning see tõstus seoses liidusisese vaba liikumise ning võimaliku pagulaste hulga kasvuga. Näiteks toodi julgeoleku ohtu esile viidates võimalikele „probleemsetele isikutele“:

“Euroopa Liidu üks aluspõhimõtteid on isikute vaba liikumine. Mis aga tähendab, et ka probleemsed isikud liiguvad vabalt liidu liikmesriikides. See asjaolu muudab sisejulgeoleku

tagamise julgeolekuasutustele ja õiguskaitse-struktuuridele senisest tunduvalt keerukamaks.” (artikkel 18)

“Reinsalu väljendas muret, et riigis puudub täna esmane vastuvõtukeskus, kuhu kõiki varjupaigataotlejaid alul paigutada. On küll Illuka keskus Ida-Virumaal, see on aga avatud. Sisejulgeoleku ja Euroopa ühtse praktika huvides oleks Reinsalu sõnul loomulik, et kõik pagulased jõuaksid kõigepealt kinnisesse vastuvõtukeskusesse.” (artikkel 3)

Viimane näide pärineb artiklist „Eesti pole põgenike hordideks valmis“, mille pealkirigi asetab teema juba negatiivsesse konteksti. Pealkiri võimendab ohutunnet kasutades hüperbooli. Artikkel keskendus pagulaste temaatikale Euroopa Liidu kontekstis ning võimalikku ohuna tuuakse esile, et pagulaste hulk võib järsult kasvada. Tegelik elu näitajatega seda kõrvutades on tegemist alusetu hirmuga. Veelgi enam, siin on rõhutatud vajadust kinnise vastuvõtukeskuse järele, kuhu võiksid alguses saabuda kõik pagulased, mis tegelikkuses on vastuolus Genfi konventsiooni põhimõtete, millele olen viidanud ka empiiriliste lähtekohtade peatükis, seega tekitab selline käsitlus valesid arusaamu.

Positiivseteks poliitilise pragmaatilise kaalutlusega argumentideks lugesin need, mida kasutati argumenteerides toetava poole pealt, kuigi siinpuhul ei ole tegemist otseselt immigratsioonist tulenevat „kasu“ esiletoomisega, pigem viidatakse poliitilistele kohustustele. Riigi seadusest tulenevat kohustust vastu võtta ning tingimused tagada toodi päris palju esile mõlema perioodi artiklites, kuigi see argumentatsioon on seoses pagulasteema esiletõusuga muutunud veelgi olulisemaks hilisema perioodi artiklites. Konkreetse näite puhul on tegemist pagulastele keskendunud artikliga ja siin on võimendatud seda vastutust kasutades kõnekujundit, mis toob esile seda, et see vastutus on endale ise võetud.

“Eestil on kohustus võtta vastu inimesi, kelle elu ja tervis oleks nende tagasisaatmisel ohus. Selle määrab Genfi konventsioon, Euroopa Liit ja ka näiteks meie oma riigi välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus. Minu teada ei hoitud nende allakirjutamiste ajal kellegi meeleskohal püssi.” (artikkel 21)

Teisel perioodil tõusis pragmaatilise argumendina esile ka välispoliitilist kaalutlust kandev argument, et riigi suhtumine immigratsiooni ning poliitika kujundamine on seotud riigi rahvusvahelise mainega. Siin nähakse riigi tasandil probleemi immigratsioonipoliitika kujundamisel. Antud näide pärineb firmajuhi kirjutatud arvamusest artiklist, kus teemat on seostatud majandusliku pragmatikaga:

“Meie suhtumine sisserännanutesse on tugevas vastuolus Eesti väliskuvandiga avatud ja uuendusmeelsusele orienteeritud riigist ja, mis veelgi olulisem, ähvardab muutuda üheks suuremaks arengutakistuseks.” (artikkel 33)

Argument, et riigi poliitilised otsused mõjutavad riigi kuvandit, väljendus ka pagulaste vastuvõtu temaatikaga seotud artiklites. Toon pikema argumentatsiooni näite ühest juhtkirjast, kuna siin avaldub ilmekalt see, kuidas argumentatsioon on ülesehitatud põimides erinevaid võtteid. Teema esineb siin poliitilise sammu kontekstis, kui kaaluti võimalust rajada ühine kinnipidamiskeskus Tallinna vangla alale seoses 2013. aasta välismaalaste rahvusvahelise kaitse andmise seaduse muudatustega.

„Idee panna Tallinna vangla alale elama sõjakolemuste eest põgenenud pagulased ja Eestist välja saadetavad illegaalid, kelle seas võib olla ka kriminaale, saadab välismaailmale väga selge sõnumi.”

Selle sõnumi ebasõbralikule toonile loob konteksti mõistagi ajalugu, mida kirjeldavad ka Eurostati andmed. Nimelt on Eesti 27 liikmesriigi hulgas esimene: 14,5 protsenti Eesti elanikest on sündinud väljaspool ELi tänaseid liikmesriike.

Selles valguses on hirm eesti keele või kultuuri säilimise pärast mõistetav. Aga plaan tuua illegaalide väljasaatmiskeskus ja kaitset otsivate pagulaste vastuvõtukeskus Tallinna vangla territooriumile näitab esiteks Eesti riigi suhtumist ning tõenäoliselt süvendab see tõrjuvat suhtumist võõrastesse ka tavakodanike seas ja seda hoolimata sellest, et tegu on näiteks pagulasega.” (artikkel 34)

Siingi on seotud väga mitu erinevat küsimust, ideoloogilisel tasandil tuleb sisse taas ajalooline immigratsiooni kogemus, millega seostatakse ühiskondlikke hirme. Tõenäoliselt ei ole autorite eesmärk mitte niivõrd samastada pagulasi immigrantidega üldiselt, vaid pigem tuua esile just seda, kuidas poliitilised sammud ka ühiskondlikke hoiakuid võivad mõjutada. Samas vaadates konkreetset sõnakasutust, konstrueeritakse ikkagi meie-nemad vastandamist – sõna „võõrastesse“ viitab taas konkreetset erinevuse rõhumisele. Samas pagulane esineb siin kontekstis siiski ohvrina, kes vajab abi ning paremat kohtlemist.

4.2.2.2 Ideoloogilised argumendid

Ideoloogilised argumendid lähtuvad kogemuslikust aspektist ning väärtuste tasandist ning need jaotusid omakorda ühiskondliku-kultuuriliste ja humaansus-solidaarsus kaalutlusega argumentideks.

Ühiskondlik-kultuuriline kaalutus

Ideoloogiliste argumentide puhul on näha väärtuste nihet kahe perioodi vahel – kui varasemal perioodil olid levinud sellised argumendid, mis rõhusid ühiskondlikele hirmudele, et immigratsioon ohustab rahvuskultuuri säilimist ning multikultuursus põhjustab pingeid, siis viimasel perioodil on oluliseks saanud hoopis vastupidine hoiak, et immigratsioon võiks kultuuriliselt rikastada. Samuti on hakatud enam esile tooma ajaloolisest kogemusest lähtuvat argumenti, mis rõhub solidaarsuse kohustusele.

Järgnevas näites tuleb välja see, kuidas sisserändajatega seostatakse võimalikke pingeid ühiskonnas tulenevalt kultuurilistest erinevustest.

“Samas ei tohi riiki lubada suurel arvul võõrtöötajaid, kes tekitavad konflikte kultuurilisel, religioosel või rahvuslikul pinnal.” (artikkel 7)

Samuti esines argumentatsioonis sageli hirmule rõhumist, et immigratsioon kujutab ohtu keele ja kultuuri säilimisele. Antud näites on teemat käsitletud ühiskonna tolerantsuse kontekstis. Siin esineb kõnekujundeid, mis rõhuvad lugeja emotsioonidele. Näiteks saab esile tuua metafoori kasutamise („kodu“ ja „peremees“), millega rõhutakse lugeja patriotismi tunde.

„Olgugi et Euroopa on muutumas üha piiritumaks, ei tähenda see, et Eesti võiks ja peaks muutuma pelgalt Eesti-nimeliseks maatükiks. Igal rahval peab säilima kodu, kus ta saab olla peremees, kus tema kehtestab reeglid, kus kehtivad tema keel ja tema kombed. Kui eurokraadid sellest aru ei saa – vot see on alles tõeline sallimatus!” (artikkel 5)

Teisel perioodil olid üsnagi levinud ideoloogilise kategooria argumendid, kusjuures immigratsiooni vastast hoiakut kandvates artiklites esines ühiskondlikule kogemusele rõhuvat argumenti, et Eestis on ajaloolise sisserände tõttu juba niigi olulisel määral immigrante. Näiteks:

“//Eesti on juba täna Euroopa Liidus unikaalses olukorras, kus enam kui ühe kolmandiku elanikkonnast moodustavad muu emakeelega inimesed.” (artikkel 30)

Immigratsiooni toetavate ühiskondlik-kultuurilise tasandi argumentidest tõusis samuti esile just ajalooline kogemus, mis vastupidi kohustab eestlasi solidaarsusele. See on ilmselt esile tõusnud pagulaste teema suurema kajastatusega. Antud näites on viidatud sellele, et ka eestlased on sõjaperioodil olnud sunnitud lahkuma. Samuti rõhutakse lugeja südametunnistusele, mis avaldub fraasis „meid ei huvita“. Kuna esitatakse meie-nemad konstruktsioone, siis peaks lugeja end tundma „meie“ gruppi kuuluvat. Sellele lisab argumentatsiooni ülesehituses veel kaalu oma väite rõhutamine, muutes seda veelgi emotsioonidele apelleerivaks („Eesti või surm“).

„Võib-olla on palju pagulasi, keda kodumaal kiusatakse taga ja kellele Eesti ongi ainus valik. Eesti või surm. Aga me ei tea seda, sest meid ei huvita. Nii tore, et vaid mõned kümnendid tagasi veel oli riike, keda huvitas, kui nende piiride poole sammusime.“ (artikkel 21)

“Ka paljud eestlased olid II maailmasõja ajal sunnitud põgenikena abi paluma. Kui me oma kohustusi ei täida, ei ole ka meil õigust häda korral abi oodata.” (artikkel 32)

Viimases näites on ajaloolise kohustusega seoses rõhutatud ka võimalikku ohtu tulevikus ning loodud põhjuslik side hetkeolukorra ning selle vahel, mis võiks juhtuda – „kui me oma kohustusi ei täida...“. Konkreetne näide pärineb *online*-väitlusest ning selle on esitanud väitlusseltsi esindajad, kelle ülesandeks oli kaitsta seisukohta, et pagulastele tuleb pakkuda paremaid tingimusi. Kohustustena on viidatud sellele, et Eesti riik ei paku pagulastele ette nähtud tingimusi.

Samuti esines teise perioodi artiklites viiteid sellele, et immigratsioon või pagulased rikastaksid ühiskonda kultuuriliselt, mis omakorda panustab immigratsiooni kui võimaliku ühiskondliku „kasu“ argumentatsiooni mitmekesistamisesse. Võimalik, et nende argumentide olulisemaks muutumine on seotud huvigruppide esindajate aktiivsemaks muutumisega, kes püüavad meedia kaudu avalikkust veenda oma seisukohti toetama. Isegi kui ajakirjanikud on peamised artiklite autorid, siis võivad arvamussliidrite seatud käsitlused sel teemal mõjutada ka üldist meediakajastust. Näiteks on pagulaste teemal viidatud kultuurilisele kasule:

“Kuigi ma ei arva, et kõik peab alati kasu tooma, toovad pagulased riigile kasu. Pagulased toovad endaga kaasa tükikese oma kultuurist, mida te saate näiteks nautida rahvusköörides söömas käies. Nad toovad endaga kaasa uued tuuled ja ideed, mis võivad kultuuri, riiki ja selle kodanikke edasi viia.” (artikkel 31)

Siinkohal on kõnekujundite abiga rõhutatud pagulaste kultuurilist kasu, kasutatud on näite toomist ja metafoori “uued tuuled”. Viimane lause viitab ka sellele, et kultuuriline mitmekesistumine on seotud erinevate ühiskondlike tasanditega – ideedega rikastamine viib ühiskonda edasi igal tasandil.

[Humaansuse-solidaarsuse kaalutlus](#)

Viimasel analüüsitud perioodil oli humaansusele ja inimõigustele rõhumine kõige valdavam argument, mida kasutati eelkõige rääkides pagulastele paremate tingimuste tagamise ja nende vastuvõtmise vajaduse kontekstis. See on ka seotud poliitilise tasandiga, kuna humaansus ja inimõiguste kaitse esines argumentatsioonis sageli koos Genfi konventsiooni põhimõtete ning seadusest tuleneva kohustuse rõhutamisega.

Näiteks rõhutatakse moraalset kohustust inimõigusi kaitsta:

“Vajadus anda asiüüli neile, kes põgenevad tagakiusamise, ähvardava surma või piinamise eest, on lihtsalt õigustatav moraalise nõudega inimväärikuse tagamisest.” (artikkel 26)

4.2.2.3 Strateegilised argumendid

Selles kategoorias on ära toodud sellised argumendid, mis lähtusid pigem strateegilisest võttest oma hoiakut toetada ning ei olnud pragmaatilise või ideoloogilise taustaga. Kõige enam kasutati sellise võttena võrdluse tekitamist läbi eeskujude toomise, kus seostati immigratsiooni teema teiste riikide kogemusega. Teiste riikide negatiivset kogemust toodi päris palju sisse nii varesema kui ka viimase perioodi artiklites. Sageli esines selline võte pigem ebakonkreetsena, kus infot on esitatud minimaalselt, jättes anonüümseks isegi riigid, mida silmas peetakse. Näiteks:

“Mitmed maad, kuhu on varasematel kümnenditel immigrante rohkesti vastu võetud, seisavad nüüdseks silmitsi uute probleemidega - näiteks rahvuskonfliktid.” (artikkel 8)

„Peaaegu kõik EL-i riigid on mures immigrantide probleemidega: töötus, koolist väljalangemine, narkomaania ja kuritegevus.“ (artikkel 15)

Viimase näite puhul on taas näha ebakonkreetsust, samas erinevate probleemide kohta näidete toomisega on püütud luua mulje justkui oleks tegemist väga konkreetse argumendiga, mis toetub laiematele teadmistele. Selliste võtete puhul tuli sageli esile ka kõnekujundite kasutamist, et veelgi võimendada tähendusrikkust. Näiteks on siin toodud tööjõu sisserände metafooriks valuvaigisti – ehk siis ajutine lahendus, mis tegelikkuses olukorda ei paranda.

“Täna on selge, et Lääne-Euroopa heaolühiskond olemasoleval kujul on elujõuetu. Odavate töökäte sissevedu on hetkeleevendus, valuvaigisti, mille varjus haigus süveneb. Oleks aeg aru saada, et odavate töökäte kerge kättesaadavus pärsib tehnilist arengut. Jaapanis rahvastik vananeb ja sisseränne peaaegu puudub, seepärast asendab seal puuduvat inimest robot. Tegelikud lahendused ei toetu sugugi sisserände õhutamisele.” (artikkel 40)

Strateegiliselt negatiivset hoiakut toetavad argumendid olid varasema perioodi puhul sageli üles ehitatud ka sellele, et näidata, miks immigratsiooni teemat pole üldse antud kontekstis (demograafia, tööjõu sissetoomise küsimus) oluline käsitleda, kuna on muid võimalusi probleemi lahendamiseks. Siinpuhul toodi näiteid, millised võiksid olla alternatiivid:

“Sest võõrtööjõud ei ole ainus lahendus rahvastiku vananemisest tulenevatele probleemidele. Võimalusi on teisi. Näiteks pensionireform – kogumispensionid ja pensioniea tõstmine.” (artikkel 2)

“Pole ju seni Eestis tehtud peaaegu midagi, et lahendada muul moel struktuurse tööpuudusega seotud probleeme - kas või õpetada ümber töötuid. Nii et tulevikku suunatud arutelude kõrval tuleb kiiresti kasutada ära sisemised ressursid.” (artikkel 8)

Analoogselt negatiivset hoiakut toetavatele strateegilistele võtetele, millega toodi esile teiste eeskuju, on sama kasutatud ka positiivse hoiaku toetamiseks. See tõusis esile just hilisema perioodi artiklites ja seda nii töörännet kui pagulasi käsitlevates artiklites. Näiteks on siinses argumentatsiooni käigus toodud esile teise riigi eeskuju, mida on kasutatud põhjuslikkuse seose tekitamiseks – immigrandid loovad võimaluse ettevõtluse arenguks.

„Need näited kinnitavad, et globaalne võitlus talentide pärast on majanduskriisi ajal hoogustunud ja jõudnud poliitikakujundajate lauale. Pole ka ime, sest USA-s on esimese või teise põlvkonna sisserändajad loonud koguni 40% Fortune 500 ettevõtetest. ...//Uustulnukad näevad keskkonda teise pilguga ja leidlikumad neist avastavad seal mõne nüansi, mis võiks töötada paremini, ja täidavad tühimiku uue ettevõttega. Kokkuvõttes võidab sellest kogu ühiskond.“ (artikkel 33)

„Kui vaadata Eesti seisukohti muude riikide otsuste taustal, paistame suletusega selgelt silma. Näiteks on Saksamaa avanud ukseid tuhandetele pagulastele kodusõja käes kannatavast Süüriast. Rääkimata NATO riikidest, kes võtavad konfliktipiirkonnast lahkudes kaasa kohalikud, kes neile abi osutasid.“ (artikkel 34)

Viimase näite puhul on pagulaste vastuvõtu poolt argumenteerivas artiklis toodud konkreetseid teiste riikide näiteid. Samuti on 2003.-2005. aastate artiklites kasutatud üsna palju strateegilise võttena vastandumist, mis ei väljendunud niivõrd otseselt, vaid implitsiitselt läbi selle, kuidas negatiivne või konservatiivne hoiak kahjulik oleks. Antud näide pärineb pagulasteemale keskendunud artiklist.

“Arutlused teemal, kas eestlus ning eestlased on püsiv nähtus või haihtub peagi, on ajakirjanduses laialt levinud. See kõik on kaasa toonud inimeste ebakindluse ning kaitsehoiaku. Konservatiivsus uuenduste suhtes pärsib arengut ning põhjustab suutmatuse ja soovimatuse tegeleda seadusandlusega, mis on kohane konkurentsivõimelisele riigile.” (artikkel 29)

4.2.3 Immigrantide kujutamine

Nagu eelnevatest argumentatsiooni näidetestki välja joonistub, siis käsitletakse immigratsiooni üsna üldiselt ning nii immigratsiooni toetavates kui selle vastast hoiakut kandvates artiklites on konstruktsioonid tegelikult üsna sarnased. Esines nii stereotüüpset lähenemist, kui meie-nemad vastanduse loomist, mis võivad rõhuda lugeja emotsioonidele. Artiklites konstrueeritakse immigrante ja pagulasi sageli anonüümse „teiste“ grupina, kellest räägitakse, kuid kes ise aktiivselt sõna ei saa. Kusjuures, hoolimata sellest, et hoiakud on võrreldavate perioodide vahel suuresti muutunud, ei saa täheldada olulist muutust selles osas, kuidas konstrueeritakse üldpilti

immigrantidest meie-nemad vastandamisel. Samas on teatud erinevusi näha stereotüüpide loomisel. Teisel perioodil on lisandunud tugevamalt pagulastemaatika, mistõttu saab enam esile tuua ka pagulaste kohta kasutatavat retoorikat.

4.2.3.1 Stereotüübid

Kõige levinum stereotüüp oli kultuuriliselt erineva taustaga immigrant, mis oli tegelikult ka tihedalt seotud meie-nemad vastanduse loomisega. Kuigi empiirilistest lähtekohtadest nähtus, et tegelikkuses on sisserändajad ikkagi eelkõige kultuuriliselt lähedastest naaberriikidest, siis artiklites tajutakse neid hoopis teiste riikide kogemuse baasilt. Võib-olla on see tekkinud ka koosmõjus meedias kajastatavate välisuudistega immigratsioonist ja pagulastest teistes riikides. Kvantitatiivse analüüsi valimi koostamisel paistis tegelikult silma väga suur välisuudiste osakaal, nii et tõenäoliselt on kandunud see eeskuju ka Eesti konteksti. Näiteks:

„Rääkides Eesti osalusest Euroopa Liidu immigratsioonipoliitikas, tuleb arvestada, et tegemist on eelkõige islamimaadest saabuvate migrantidega, kelle kohta puuduvad eestlastel mis tahes teadmised ja kogemused kooseluks ja kelle suhtes on eelarvamused tavapärasest tugevamad.“
(artikkel 4)

Antud näites on loodud side sellega, et kultuuriliselt erineva taustaga migrantide suhtes on ühiskondlikult levinud eelarvamused, milles võib näha viidet võimalikult konfliktiohule.

Varasemal perioodil eristus veel ka madala kvalifikatsiooniga „õnneotsijate“ kuvand, mis on samuti vastuolus tegeliku elu näitajatega, kuivõrd andmed sisserände kohta kinnitavad pigem, et madalama haridustasemega isikute osakaal on sisserändajate hulgas küllaltki madal (Kallas et al 2014). Varasema perioodi puhul tuli tugevamalt esile hirm, et Eesti pole kõrge kvalifikatsiooniga sisserändajate jaoks piisavalt atraktiivne, mistõttu on sisserändajad pigem vähe haritud. Antud näites joonistub taas välja kultuurilisele erinevusele rõhumine:

„On vähe tõenäoline, et Eesti saaks oma tööjõu vajadusi rahuldada kõrge palgatasemega Põhjamaade või rikaste EL-i maade arvel. Pigem tuleb olla valmis selleks, et meile tulevad tööle vaesemate riikide inimesed, kelle seas võib olla ka moslemeid, asiaate ja mustanahalisi.“
(artikkel 15)

Samas ei ole see kuvand täielikult kadunud ka viimase perioodi artiklitest, kuna antud konstruktsioon esines ka seoses diskursusega, millega eristatakse tugevalt milliseid immigrante on vaja ning milliseid mitte – spetsialistid on täielikult eristuv immigrantide grupp, kelle puhul tuuakse esile nende kõrget väärtust ja panust ühiskonda. See konkreetne diskursus iseloomustas

enam teise perioodi artikleid, kuivõrd toetavate artiklite osakaal on niivõrd palju kasvanud. Näiteks:

“Migrant on uuenduste sissetoojana minu arvates majanduse edendaja.” (artikkel 27)

Pagulaste puhul on samuti tegemist üldistava kujutamise, kus semantiliselt on tegemist ohvritega, kes vajavad abi. Osaliselt on see ootuspäraselt seotud sellega, et püütakse pagulase mõistet lugejale selgitada ning rõhutada humaansuse kaalutlusele. Samas esines pagulastest rääkimine ka kontekstis, kus pagulane pole mitte ainuüksi tagakiusamise ohver, vaid kannataja ka riigi tegematajätmise seisukohalt. Pagulaste kohtlemise konstruktsioonist annab põhjalikuma ülevaate järgnev peatükk. Antud näite puhul on implitsiitselt viidatud sellele, et pagulast vastuvõtval riigil on kohustus teda kaitsta, kuivõrd mujal oleks tema elu ohus.

“Pagulase päritoluriik ei suuda teda kaitsta ning ta ei saa koduriiki pöörduda enne, kui sealsed tingimused paranevad. Tihti peale lahkuvad pagulased oma koduriigist seepärast, et sinna jäämine oleks suur oht nende elule.” (artikkel 31)

4.2.3.2 Vastanduse loomine „meie“ ja „nemad“ konstruktsioon

Isikliste asesõnadega meie-nemad vastanduse loomine oli ühtviisi levinud nii positiivset kui negatiivset hoiakut kandvates artiklites. Juba eelpool argumentatsiooni osas leidsin näiteid, kus kasutati immigrantide või pagulaste kohta sõna „võõras“ või „võõrtöötaja“, mis loob kohe tugeva eristuse diskursuse. Suures osas tuli see vastandumine esile seoses eelpool kirjeldatud kultuurilise erinevuse stereotüübiga ja väljendus konkreetsete asesõnade kasutamisel, nagu näiteks:

“Euroopa näited kinnitavad, et araablased ja islamiusulised ei löimu siinsete põlisrahvastega. Põhjused peituvad peamiselt kultuuris ja religioonis. Nende identiteet jääb valdavalt seotuks oma usu ja päritolumaaga. Nende tavad ei haaku enamasti läänelike traditsioonide, tõekestamise ja normidega.” (artikkel 9)

Selles näites väljendub ilmekalt see, kuidas konstrueeritakse selline kuvand, et immigrantid on kultuuriliselt väga erineva taustaga ning kujutavad teatud ohtu. Siin ei nähta võimalust, et „nemad“ võiksid saada osaks „meist“. Selline vastandumine tuli esile ka argumentatsioonis ajaloolist kogemust sisse toonud artiklites. Konkreetne näide keskendub kultuurilisele arengule ning samuti on kasutatud vastandavaid asesõnu:

„Meie kultuur on pidevalt muutunud ja säilinud, võtnud võõrastelt ja neile ka andnud. Nii mõnegi eestlastele eriti omase kombe juured viivad väga selgelt Saksamaale või tont teab kuhu. Ja las viivad, kui on hea komme ja meile sobib, siis on meie oma.“ (artikkel 19)

“Seepärast ma töösuhete tasandil rahvuskultuurile ohtu ei näe. Küll aga tuleks neile, kes meile tulevad, rääkida, kes meie oleme, ja et nemad seda aktsepteeriksid.” (artikkel 27)

Viimane näide pärineb artiklist, kus räägiti tööimmigratsioonist majandusliku kasu kontekstis ning siin on näha samuti selget meie-nemad vastanduse loomist, tulijad on ikkagi võõrad, kes ei sulandu kergesti Eesti kultuuriruumi.

4.2.4 Immigratsiooni kohta levinud diskursused

Analüüsi põhjal saab luua üldpildi laiematest teemaga seotud diskursustest kahe perioodi artiklites, mis võtab kokku ka eelnevalt kirjeldatud tulemused. Üldiste käsitlusviiside kirjeldamine võimaldab tuua esile ka seda, kuidas immigratsiooni teema esitamine võrreldes varasema perioodiga muutunud on. Selgemini eristusid neli laiemat diskursust, mis baseeruvad ka eelneval argumentatsiooni analüüsil.

4.2.4.1 Immigratsiooni ohu diskursus

See iseloomustab eelkõige varasemat perioodi ning arvestades erinevate tasandite argumentatsiooni, väljendub see väga mitmeti. Samuti aitas seda rõhutada immigrantide kuvandi loomine, et tegemist on väheharitud ning väga erineva kultuurilise taustaga inimestega. Ohutunnet tekitati nii majanduslike kui ühiskondlik-sotsiaalsete argumentidega ning poliitilistest kaalutlustest seoses julgeoleku riski suurenemisega. Lisaks ka läbi ideoloogilise kaalutlusega argumentide, mis rõhutasid ohtu keele ja kultuuri säilimisele. Levinud olid ka strateegilised võtted, millega püüti lugejat veelgi enam veenda seisukohta toetama. Ohudiskursus väljendub näiteks võtetes, millega püütakse emotsioonidele rõhuda, samuti retoorikas ja sõnakasutuses. Näiteks lisades hüperboole ning rõhutades vastandumist:

“Ehkki ÜRO-l on õigus – rahvastik vananeb ning seejuures eriti Eestis – oleks saatuslik viga tõlgendada raportit kui käsku avada piir võõrtöötajatele.” (artikkel 2)

“Praeguseks pole selge, kui palju kannataks Eesti räsitud ja väsinud etnos välja immigrantide tekitatavat survet kultuurile ja tavadele, keelele ja tööjõuturule.” (artikkel 4)

Viimases argumentis on põimitud nii hirm kultuuri ja keele säilimise pärast kui majanduslikust kaalutlusest tulenev hirm tööturu konkurentsi kasvu osas. Samas on esimeses lausepooles implitsiitne viide ka ajaloolisele läbielamisele, mis võiks uusimmigratsiooni kontekstis korduda.

Antud diskursuse puhul saab veel eraldi joonena välja tuua hirmu õhutamise, et Eestit ohustab järsult suurenev immigrantide või pagulaste sisseränne, mis samuti Euroopa Liiduga liitumise kontekstis esile kerkis. Näiteks:

“Nüüd oleme aga osa maailma suurimast heaoluruumist ja see muudab olukorda. Prognooside kohaselt võib Eestis asüülitaotlejate arv kümneid kordi suurenda...//Kergemeelne oleks öelda, et Eestisse ei tulda, kuna siin on külm ja elatustase pole nii kõrge. Eesti võib muutuda sissesõiduteeks...//” (artikkel 3)

Sellised ohtu ja hirmu kujutavad konstruktsioonid olid varasema perioodi artiklites üsnagi levinud ning diskursus iseloomustab varasema perioodi meediakajastust ka üldisemalt, mis kandudes üle ühiskondliku tasandi arutellu võis kahtlemata panustada negatiivsemate hoiakute kujundamisesse.

4.2.4.2 Immigratsiooni võimaluse diskursus

Immigratsiooni kui väärtuste loomise diskursus on jõuliselt esile tõusnud viimase perioodi artiklites, kus keskendutakse sageli kasule, mida sisseränne riigile ja ühiskonnale laiemalt võiks juurde anda. Kuigi ka varasemal perioodil juba räägiti immigratsioonist võimaluse kontekstis, toodi siis eelkõige esile võimalikku tööturu rikastamise kasu, mille tooks kaasa spetsialistid. Viimastel aastatel on aga see diskursus muutunud olulisemaks ja seda käsitletakse laiemas kontekstis – seda nii majanduse kui ühiskonna seisukohalt. Esile on tõusnud ettevõtlusest tulenev kasu ning kultuurilise mitmekesisumise väärtus, mis toob kaasa nii majanduslikku kasu läbi uute ideede kui panustab üleüldisesse kultuuriruumi rikastumisse. Enam räägitakse ka talentide „meelitamisest“, mis loob juba konnotatsiooni, et immigratsioon ei ole mitte vaid võimalus probleeme lahendada, vaid selle soodustamise nimel peaks eesmärgistatult töötama. Järgnev näide on tõstatatud ettevõtete innovaatsilisuse kontekstis, mille lahendusena nähakse immigratsiooni:

„//Nüüd on küsimus selles, kas alati on laienemiseks või ettevõtete uuele tasemele tõstmiseks vajalikud inimesed olemas. Kui ei ole, siis migratsioon ongi üks nendest ventiilidest, mis aitab olukorda lahendada. Kui on vaja laieneda, kui tuleb mingi suur tellimus, aga selle täitmiseks pole vastava kvalifikatsiooniga inimesi võtta, siis jääb ettevõtja sellest tellimusest ju ilma.“ (artikkel 27)

Väärtuste diskursuse puhul on oluline märkida, et see esineb praktiliselt alati tulevikku vaatava perspektiivina – midagi tuleb ette võtta, et see võimalik kasu saaks ellu rakenduda. Seda, et käsitletak uusimmigrante kui juba eksisteerivat ühiskonda panustavat nähtust, niivõrd ei esinenud. Ilmselt on see seotud faktiga, et kuigi statistika näitab immigrantide arvu suurenemist, on see hulk kogurahvastiku mõttes siiski üsna marginaalne ning selle potentsiaali toetavates artiklites nähaksegi eelkõige vajadust midagi selles osas ette võtta. Samuti toetab seda fakt, et immigratsioonipoliitika on olnud tugevalt piirav ning isegi pärast seadusemuudatust, mis lihtsustas

kõrgelt haritud spetsialistide Eestisse toomist, peavad huvigruppide esindajad üleüldist asjaajamist selles osas siiski pärssivaks. Ka järgneva näite puhul tuleb välja tulevikku vaatav käsitlus:

„See ei vähenda meie uhkustunnet Eestist alguse saanud edukate ettevõtete arengu üle rahvusvahelisel areenil, kuid jätab õhku küsimuse, mis annab pikaajaliselt tööd ja leiba siin tegutsevatele inimestele. Kindlasti aitaks idufirmade Eestisse jäämisele kaasa oskusliku tööjõu oluliselt lihtsam riiki lubamine.“ (artikkel 33)

Siin on näha, kuidas kõnekujundi abil viidatakse lahendamata probleemile – „jätab küsimuse õhku“ ning samuti viitab tulevikuperspektiivile ka lauseosa „aitaks kaasa tööjõu lihtsam riiki lubamine“, millega pakutakse probleemile võimalikku lahendust.

4.2.4.3 Immigrantide väärtuspõhine eristamine

Eelnevalt kirjeldatud diskursusega seoses tõstatub ka immigrantide väärtuspõhine eristamine. Nagu immigrantide kujutamisest üleüldiselt välja paistis, siis eristatakse ikkagi keda on vaja ja keda mitte. Immigrantidel küll nähakse potentsiaali ühiskonna arengusse panustamisel, aga samas vaadates kultuurilisi stereotüüpe, mida esitati, tuleb ka siin vahe sisse. Selles käsitluses soositakse immigrante, kellel nähakse väärtust, et nad panustaksid oskuste ja ideedega ühiskonna heaolusse laiemalt. „Talendid“, keda soovitatakse „meelitada“ on justkui kultuuritu grupp, kes ei vaja kohanemiseks muud, kui ühiskondlikku suuremat tolerantsi ning lihtsustatud tingimusi Eestisse elama asuda. Väärtuspõhine eristamine väljendus samuti semantikas ning seoste loomises.

Järgnevast näitest saab esile tuua, kuidas põhjendatakse seda, miks soovitud immigrantidel multikultuursusega seotud ohte ei tunnetata. Näide pärineb intervjuust majandusteadlastega, kus argumenteeriti välisspetsialistide sissetoomise poolt ning sellele eelnes ajakirjaniku suunav küsimus, millega püüti esile tuua võimalikku kultuurilist konflikti – „noorte tööta inimeste reservuaar on Vahemere lõuna- ja idakaldal ehk muslimimaailmas.“

“Tippspetsialistid ongi juba sageli kosmopoliidid, tänapäeval eeldabki tippspetsialistiks olemine suurt globaalset kogemust. Kui räägime tõesti tipptasemel turundusspetsialistist või tippjuhist, siis neil on kindlasti kolme-nelja erineva kultuuri kogemus ja seetõttu tema rahvus enam nii suurt rolli ei mängi. Nad oskavad oma rolle suurepäraselt ühitada.“ (artikkel 27)

Spetsialistidest saadava kasu kohta esines hulganisti näiteid ka argumentatsiooni kirjeldava alateema juures, seega toon siinkohal näite selle kohta, kuidas on viidatud sellele, milliseid immigrante vaja ei ole. Konkreetse näite puhul on see konstrueeritud koos viitega sellele, millist

kasu immigrantidel nähakse ning tuuakse seejärel välja, millistel immigrantidel selline „kasutegur“ puudub:

“Kindlasti on igasugune avatus inimeste ja ideede liikumise suhtes kasulik ja arendav. Samas on selge see, et kõige vähem ideid toovad kaasa, st kõige väiksema kasuteguriga sisserändajad on need, kelle haridustase ja kogemuste pagas on kõige väiksem, st lihttöölised.” (artikkel 22)

Juba see, et pidevalt rõhutakse kasu vajalikkusele loob seose, et sisseränne peab alati looma mingisugust väärtust. Kuivõrd pagulastemaatika on immigratsiooniküsimustega tihedalt seotud, võib immigratsioonist oodatava kasu diskursus teatud määral kanduda üle ka pagulaste kohta hinnangute kujundamisele. Kuigi artiklite puhul olid pagulased enamasti alati defineeritud, tuleb siinjuures arvestada ka laiemat immigratsiooniteemalist meediaarutelu, mis võib selle asetada siiski laiemasse konteksti – eriti arvestades just seda, et uuringud on näidanud, et ühiskonnas ei osata tegelikult pagulastel ja immigrantidel vahet teha.

Pagulasteema puhul on viimastel aastatel tugevalt esile tõusnud kriitika Eesti liiga rangete otsuste ning kehvade tingimuste osas. Teisalt ei ole olnud näha tugevat seost, et see teema oleks poliitilise või ühiskondliku arutelu tasandil hakanud samuti toetavas kontekstis esile tõusma. Meedias argumenteeritakse nii humaansuse kui riigi seadusest tulenevate kohustuste kontekstis, kuid stereotüüpsena nähakse pagulast ikkagi kui abivajajat. Ning võib-olla tuleneb siit diskursiivne seos, et see, keda aidatakse, ei ole enamasti see, kes ise ühiskonda „aitab“. Pagulaste esitamine ohvrite ja abivajajatena on tugevalt esil ning rõhutakse emotsionaalsele tasandile, et nad vajavad kaastunnet, kuid asetades selle üleüldisesse immigrantidelt kasu ootamise konteksti, muudab see konstruktsioon neid hoopis vastupidi tugevamini „kulufaktoriks“.

4.2.4.4 Riigi tegematajätmised pagulastega seotud probleemide osas

Järgnev diskursus on tõusnud esile just viimaste aastate (2012.-2014.) artiklites ning tõenäoliselt on see suuresti seotud ka 2013. aastal tõstatunud kriitikaga riigi pagulaspoliitika osas. Ühtlasi alustasid pagulastega seotud MTÜd kampaaniaga, mille eesmärgiks oli parandada ühiskonna teadmisi pagulastest ning seeläbi kujundada positiivsemaid hoiakuid nende aitamise suhtes. Ootuspärasest käsitlusest, et pagulane on ohver ja abivajaja, olen juba eelnevalt kirjutanud. Pagulaste kujutamisele on seotud ka ideoloogilist väärtust kandvad argumendid (humaansus ning ajaloost tulenev kohustus solidaarsuseks), millega püütakse lugejate südametunnistusele koputada ning emotsioonidele rõhudes kaastunnet tekitada.

Samas esineb sellega seoses diskursus, mis toob esile, et riik ei ole võetud kohustusi nende suhtes täitnud. Järgnev lõik aitab seda ilmetada:

“Siia jõuab ka imevähe taotlusi. Kohalikel inimõiguslastel on juba pikka aega olnud kahtlus, et piiril saadetakse asiüüli soovijad lihtsalt tagasi. Siseministerium on need väited kategooriliselt tagasi lükanud. Hästi. Aga laseks siis sõltumatul kolmandal osapoolel meie piiril istuda, nii nagu ÜRO on soovitanud?// Selle vastu on ametnikud puigelnud sama põikpäiselt nagu kõige vastu, mis pagulasi ja madala kvalifikatsiooniga immigrante puudutab. Pagulaste puhul öeldakse, et selleks ei ole põhjust. Et nendeni ei ole ühtki kaebust jõudnud. Miks me teeskleme, et meile läheb korda ja et me hoolime, kui poliitilisel tasandil see selgelt nii ei ole. Ajame taga seda «konservatiivset poliitikat», seda padurahvuslikkust, millele kõik valimiskampaaniadki tunduvad olevat üles ehitatud.” (artikkel 21)

Argumentatsioon on üles ehitatud tuues esmalt välja, milles probleem seisneb, ning seejärel mõistetakse hukka, et selle lahendamiseks ei ole midagi ette võetud. Seejärel heidetakse ette, et „teeseldakse“ hoolivust, mis rõhub samuti emotsioonidele. Järgnev argumentatsiooni käik on vastupidine alustades sellest, mida peaks tegema ning seejärel heidetakse ette valet suhtumist:

“Eesti peaks pakkuma põgenikele kõiki Pagulasseisundi konventsioonis nimetatud õigusi. Selgelt me seda täna ei tee. Konventsiooni ning ÜRO Inimõiguste Komiteega liitumine tundub olevat mainekujunduslik trikk, mitte tegelik soov pagulaste õiguseid austada. Eesti ühiskonnas ja poliitikas on suhtumine pagulastesse valdavalt ükskõikne või negatiivne.” (artikkel 32)

5 Järeldused ja diskussioon

5.1 Meediakajastust üldisloomustavad aspektid

Võrreldes analüüsitud perioodide meediakajastust on näha, et aja jooksul on teemakäsitlused ja diskursused muutunud. Euroopa Liiduga liitumise perioodil (2003-2005) oli immigratsiooni ja pagulaste teema aktuaalne seoses liidusisese vaba liikumise ning oodatavalt paraneva ühiskondliku ja majandusliku olukorraga, milles nähti võimalust, et Eesti muutub atraktiivseks sihtriigiks nii heaoluimmigrantidele kui pagulastele.

Ühiskondlikud muutused, mis selle aja jooksul on toimunud, ei ole aga varasemal perioodil õhus olnud hirne kinnitanud. Sisseränne on küll tasapisi kasvanud ja suurenenud on ka Euroopa Liidu siseste migrantide hulk, kuid need arvud ei peegelda varasemalt konstrueeritud massilise sisserände hirmu. Samas on võrreldes kümne aasta taguse ajaga kasvanud oluliselt varjupaigataotlejate arv, mis on tinginud ka teema esiletõusu meedias aastatel 2012-2014. Kahtlemata on sellele loonud uue konteksti 2015. aasta kevadel esile kerkinud Vahemere kaudu saabuvate varjupaigataotlejate kriis, mis on tõstatanud debati Euroopa Liidu poliitika tasandile.

Demograafiliste probleemide kontekst oli üleval juba ka varasemal perioodil, nagu ka nüüd. Kui veel kümme aastat tagasi oli võimalik seda hirmu maandada näiteks sellega, et kohe-kohe on jõudmas tööturule 80ndatel sündinute suur põlvkond, siis praeguseks on selge, et kahaneva rahvastikuga riigis on tegemist vaid väga ajutise lahendusega. Ühiskond on vananemas ning väljaränne on samuti kasvanud. Seega on immigratsioon ammu saanud ühiskondlikult oluliseks teemaks, kuigi debatt erinevatel arutelu tasanditel seda veel ei toeta.

Mõlemal analüüsitud perioodil esines teema väga sageli üldistavas käsitluses, mille kõrval on olnud teiseks oluliseks teemaks tööimmigratsioon. Viimasel perioodil on tugevalt tõusnud esile pagulasteema kajastamine, mis on kõige valdavam fookus hilisema perioodi valimi artiklites – ligi kolmandik kõikidest esinenud teemadest käsitles pagulasi. Ilmselt on see tingitud nii inimõiguste kaitse ja pagulastega tegelevate organisatsioonide algatatud debatist, kui pagulaste hulga kasvust. Seda nii viimastel aastatel Eesti kontekstis ja Ukraina kriisi mõjul, kui laiemas Vahemere äärsete riikide põgenike surve kontekstis Euroopa Liidu tasandil. Pagulasteema tugev tõstatamine võiks kindlasti soodustada selle teemalist arutelu laiemas avalikkuses ja 2015. aasta kevadeks on see teema probleemi süvenemise tõttu muutunud niivõrd vältimatuks, et avalik debatt on uuesti hoogu saanud.

Samuti on viimasel perioodil tõusnud ka immigratsioonipoliitika kajastatus, mis näitab, et üha enam tõstatub ka poliitiline tasand immigratsiooniteemalisse arutellu. Arvestades seda, et 2015. aastal on Euroopa Liidu tasandil aktiivselt asunud pagulasprobleemiga tegelema, siis on juba näha, et poliitika saab üheks oluliseks teemaks ka meedias. See omakorda võiks soodustada teema kandumist ka teistele agendade tasanditele. Olulise kontekstina on 2012.-2014. aastate meediakajastuses esile tõusnud ühiskonna tolerantsuse küsimus ning seda nii laiemate avalike hoiakute kui riigi poliitika poolt seatava eeskuju käsitluses. Tolerantsuse konteksti tõstatamine ning selle problematiseerimine võib viidata sellele, et seda nähakse ühe võimaliku pidurina immigratsiooniteemalise debati tõsisemal käimalükkamisel. Pigem immigratsiooni skeptilist suhtumist väljendavad ühiskondlikud hoiakud, millele toetuvad ka poliitikakujundajad teema vältimisel, võivad pärssida laiahaardelist arutelu.

Autoriteks on mõlemal analüüsitud perioodil olnud valdavalt ajakirjanikud (varasemal perioodil 80% ringis ning hilisemal 70% ringis), teemaga seotud kõneisikuteks on poliitikud, rahvastikuteadlased ning spetsialistid, keda esines mõlemal perioodil autorite hulgas teatud määral (5-8% ringis), kuigi arvestades teema ühiskondlikku olulisust, võiks neid autorite hulgas esineda oluliselt rohkem. Siiski on näha teatavat liikumist selles suunas, et arutellu lisandub erinevaid seisukohti. Viimastel aastatel (2012.-2014.) on hakanud esinema artikleid ka huvigruppide esindajatelt (pagulasõigustega tegelevatelt MTÜde esindajatelt 6% või nt tööandjatel-firmajuhtidelt 4% ringis). Pagulaste valdkonna meediakajastustest on näha, et üheks eesmärgiks on kognitiivse mõju saavutamine, et tõsta ühiskonna teadlikkust varjupaigataotlejate ning pagulaste kohta. Ilma korraliku taustateadmisseta jääb pagulaste teema suures osas immigratsiooni üldisesse konteksti. Uuring Eesti inimeste teadlikkuse kohta näitas, et vaid 16% küsitletutest teadis, mis on pagulaseks olemise keskne põhjus (Eesti...,2014: 13). Teadlikkuse tõstmine ning see, et mõistetakse vajalikkust, et riik varjupaigataotlejate vastuvõtu probleemiga tegeleks, loob aluse teema tõstatamiseks avaliku debati tasandile.

Dearing & Rogers (1996: 22) on rõhutanud, et temade ühiskondlikult oluliseks kujunemisel mängib olulist just huvigruppide aktiivsus, kelle eesmärgiks on teema tõstatamine ning sellega meedia agendasse jõudmine. Pagulastemaatika ja tööjõu puuduse küsimuste puhul on selgemini näha huvigruppide aktiivsust, kuid immigratsioon üleüldiselt on niivõrd laiahaardeline ja keerukas nähtus, mis on seotud mitmesuguste ühiskondlike protsessidega, et selle puhul ei ole konkreetselt

defineeritavat huvigruppi. Jätksuutlikkuse ja tolerantsuse seisukohalt on see oluline teema kogu ühiskonna ja riigi tasanditel.

Senine lähenemine immigratsiooniteemale meedias näitab pigem arvamusiidrite debatti, mida lugeja saab jälgida ning olenevalt domineerivatest hoiakutest võib see ka tema arusaamu kallutada. Samas saavutamata suuremat isiklikku sidet, et pruugi teema puudutada piisaval määral, et see muutuks lugeja jaoks oluliseks ka isiklikul tasandil. Ka valdavalt üldistav teemakäsitus võib pigem soodustada distantseeritust kui tõsisemat kaasamõtlemist Eesti ühiskonna seisukohalt. Viimasel perioodil on immigratsiooniteemat küll tõstatatud ka konkreetsete juhtumite (nt pagulaste saabumine) kontekstis, kuid väga väike on olnud artiklite hulk, mis tõstataksid immigratsiooniteema konkreetse persooni (immigrandi või pagulase) kogemuse läbi. Uurimistulemustest nähtus, et kõneisikute hulgas esines väga vähesel määral pagulasi või immigrante, nii et domineerib siiski pigem diskursus, kus immigrandid on esitatud passiivse, üldistatud ning anonüümse „teise“ grupi esindajatena.

Siinpuhul võib arvata, et teemapüstitused, mis on tingitud aktuaalsetest sündmustest maailmas ning demograafilisest olukorrast laiemas plaanis, tõstavad immigratsiooni küll avalikkuse tähelepanu keskmesse, kuid ilma läheduse aspektita ei pruugi saavutada niivõrd olulist mõju. Avalik arvamus hakkab kujunema aga isiklike arvamuste baasil interaktsioonis teistega ning avalikkuse kaasa mõtlemist ning arutluse kandumist avalikku debatti võiks soodustada teema muutmine lähedasemaks. Kontekstis, kus Eestis on veel võrdlemisi vähe uussisserändajaid ja pagulasi ning isiklikud kontaktid tõenäoliselt väheolulised, ei teki isiklik tasand just lihtsalt.

Üheks võimaluseks läheduse aspekti luua, on tuua teema tavainimese tasandile – näiteks kui oma kogemust jagaksid meedias konkreetsed isikud (juba siin elavad immigrandid-pagulased), võiks see aidata luua sidet ning vähendada vastandumist. Samas on siinkohal probleemiks varjupaigataotlejate ning pagulaste keeruline olukord, mis muudab selle sotsiaalselt tundlikuks teemaks ning takistuseks võib olla allikatega kontakti saavutamine. 2015. aasta kevadel meedias oluliseks kõneaineks saanud Vahemere kaudu saabuvate pagulaste kriisi trükimeedia kajastustes on siiski juba märgata, et teema käsitlemisel on toodud sisse ka teistsuguseid vaatenurki ning aramusartiklite kõrval on ilmunud ka üksikuid intervjuusid pagulastega ning näiteks eestlasest vabatahtlikuga põgenikelaagris, kes rääkides oma kogemustest annavad teemale hoopis teistsuguse vaatenurga.

5.2 Hinnangud ja representatsioon

Vaadates immigratsiooni puudutavat üleüldist tonaalsust kahel perioodil, on selgelt esile tõusnud teema käsitlemine toetavas võtmes – hoiak on muutunud positiivsemaks. Varasemal perioodil oli vastu meelestatud artikleid ligi 34 % ning pooldavaid vaid 19%, suurel hulgal esines ka neutraalseid artikleid (32,5%), mis tulenes suurest hulgast uudislugudest. Viimaste aastate valimi artiklitest kandsid positiivset hoiakut ligi 63% artiklitest ning negatiivset 12%. Viimaste aastate meediakajastuse põhjal koostatud valimis on ka suurem hulk arvamislugusid, mis viitab samuti sellele, et immigratsiooni ei kajastata pelgalt uudistes, vaid see on saamas olulisemaks arutelu teemaks.

Croteau & Hoynes (2003: 227) leiavad, et meedia sisu on nii sotsiaalse dünaamika põhjus kui mõju – ühest küljest mõjutab sotsiaalne maailm meediat, näiteks aktiivsed huvigrupid tõstatavad teemasid meediaagendasse, kuid kahtlemata mõjutab meediakajastus ka seda, kuidas me maailma mõistame. Seega võib positiivse teemakäsitluse domineerimine meedias mõjutada ka avalikku arvamust ning arutelu sel teemal. Ühiskondlikud hoiakud on samuti võrreldes varasema perioodiga pisut positiivsemas suunas muutunud, seda võib näha näiteks selles, et keskmisest positiivsemaks hinnatakse immigratsiooni mõju kultuuriruumile (Paas & Demidova, 2012), kuid samas ollakse siiski väga nõudlikud erineva taustaga inimeste kohanemise suhtes. Samuti tutvudes trükimeedia artiklite kommentaaridega jääb mulje, et lugejad on siiski immigrantide suhtes üsna kriitiliselt meelestatud ka positiivset hoiakut kandvate artiklite puhul. Seega ei saa olla kindel, millisel määral meedias esitatavad hoiakud võiksid mõjutada lugejate hoiakuid, kuid juba teema esiletõus kõneainena võiks ärgitada avalikkust kaasa mõtlema ja diskuteerima.

Artiklites esinenud argumentatsiooni põhjal on näha, et suuresti argumenteeritakse pragmaatiliselt, immigratsiooni majanduslikud ning ühiskondlik-sotsiaalsed mõjud olid läbivad mõlema perioodi artiklites. Pragmaatiline kaalutus läbi praktilise kasu või kahju esiletoomise võiks olla esimene viis lugejat mõjutada, kuna praktiline külg võiks olla igapäevase hästi mõistetav. Jällegi tuleb esile, et viimaste aastate meediakajastuses on hakatud rõhutama just „kasu“, majanduslikud argumendid on muutunud hoopis laiemaks ja tööturu rikastamise kõrval nähakse sageli ka laiemat pilti – näiteks investeringute toomist ning kasu läbi ideedega rikastumise. Samuti olid levinud ideoloogilised argumendid, mis võivad soodustada lugeja emotsioonidel mängimist, kuna baseeruvad väärtushinnangutel ning toovad esile ühiskondlikke-ajaloolisi kogemusi. Lisaks

kasutati strateegilisi võtteid, eriti teiste riikide eeskujude toomist, mis võivad teemapildi kujunemist kallutada. See, millised on Eesti tegeliku elu näitajad, ei annaks justkui alust luua otsest seost teiste multikultuursete ühiskondade kogemustega, mida palju esile tuuakse.

Seega kuigi domineerivad hoiakud on viimasel perioodil positiivsed, kannavad artiklid argumentatsiooni ülesehituses ning semantikas sügavamaid tähendusi, mis võivad omakorda mõjutada üldpildi kujunemist. McQuail (2000: 377) järgi edastab meedia auditooriumile tähenduskonstruktsioone, kuid lugeja seob need oma isiklike tähendusstruktuuridega, mille koosmõjus tähendus kujuneb. Isegi immigratsiooni või pagulasi üldiselt pooldavad ning toetavaid argumente esitavad artiklid võivad kanda sellised konstruktsioone, mis soodustavad domineerivate diskursuste kinnistumist või taastoodavad vastandumist. Varjatunud tähendused võivad avalduda näiteks stereotüüpide kujutamises – kultuuriliselt väga erinevana kujutatud immigrant võib lugeja jaoks luua ohutunnet, isegi kui konkreetne artikkel toob esile just kultuurilise rikastumise argumente. Samuti võib see avalduda immigrantide loodava väärtuse põhjal eristamises – haritud spetsialistide diskursus rõhutab nende loodavat kasu, kuid võib soodustada eelarvamust näiteks pagulaste suhtes.

Nagu meediateoreetilistes lähtekohtadeski viitasin, on Hall (1997) rõhutanud, et inimeste ja sündmuste representatsioon mõjutab ka seda, kuidas neid mõtestatakse. Eriti oluline on mediarepresentatsioon sisserände ja pagulaste teema puhul, sest immigratsioon on niivõrd suurepilaaniline ja keeruline nähtus, et isegi kui on isiklike kokkupuuteid migrantidega, siis laiem arusaam nende kohta kujuneb ikkagi mitteotsesel viisil läbi meedia (William & Blinder, 2013: 4). Seega kujundavad avalikkuse arvamusi ka meedias esitatavad stereotüübid ning siinpuhul tuli perioodide vahel välja ka erinevusi, varasemal perioodil käsitleti immigrante eelkõige üldistavalt teiste riikide kogemustest lähtuvalt. Näiteks tuli tugevamalt esile hirm, et Eesti pole kõrge kvalifikatsiooniga sisserändajate jaoks piisavalt atraktiivne, mistõttu on sisserändajad pigem madala kvalifikatsiooniga. Arvestades riigi spetsialistide sisserännet soodustavat poliitikat ning tegelikke statistilisi näitajaid, mida olen kirjeldanud empiiriliste lähtekohtade peatükis, ei oleks justkui selleks hirmuks tegelikku alust.

Kuigi diskursus, et immigratsioon on ohu allikas, domineeris varasemal perioodil ning on praeguseks muutunud väheolulisemaks, leidis ka praeguses meediakajastuses käsitlusi, mis pigem kinnistavad meie-nemad vastandumist, kuna immigrante ei käsitleta ühiskonna osana, vaid ikkagi

„võõrastena“, kes saavad „meie“ keskkonda. Üheks oluliseks stereotüübiks oli kultuurilisele erinevusele rõhumine, mis võib tuleneda sellest, et artiklites nähakse immigrante rohkem lähtuvalt teiste riikide kogemustest, mitte ei keskenduta nendele näitajatele, mis iseloomustavad konkreetselt Eestisse saabujaid. See stereotüüp oli iseloomulik ka viimaste aastate valimi artiklites. Tegelik sisserände statistika näitab, et praegused immigrandid ja pagulasedki on olnud kõige enam just kultuuriliselt lähedastest naaberriikidest ning neil on tegelikult lihtsam kohaneda. Reisigl & Wodak (2001: 10) on viidanud sellele, et rõhutades kultuurilisi erinevusi süvendatakse eelarvamust, millega kujuneb implitsiitselt „teise“ kultuurist võrreldes „meie“ kultuuriga arusaam kui madalamast ning vähemolulisest. Asetades selle ühiskonna valdava negatiivse hoiaku konteksti, võivad sellised stereotüüpe kujundavad käsitlused hoopis kinnistada negatiivseid hoiakuid kultuuriliste erinevuste osas ning olla takistuseks avatuma ning laiahaardelisema debati tekkele ning mõjuda tolerantsuse kujundamise ning integratsiooni eesmärkide täitmisele ühiskondlikul tasandil.

Kui tuua välja levinumad diskursused kummagi perioodi meediakajastustes, siis erinevate hoiakute domineerimisega seoses on näha ka eristuvat teemakäsitlust. Varasemal perioodil esines tugevalt immigratsiooni kui ohu diskursus, hilisemal perioodil tõusis aga tugevamini esile diskursus, et uusimmigratsioon on kasutamata võimalus ühiskonna arenguks. Immigratsiooni kui võimaluse diskursust iseloomustas nii majanduslikule kui kultuurilisele kasule rõhumine, mida võib seostada ka huvigruppide esindajate sõnavõttudega meedias, mida hilisemal analüüsitud perioodil esines. Sisserändajatega kaasneva kultuurilise kasu rõhutamine võib osaliselt tuleneda ka sellest, et pagulaste huvide eest seisvate organisatsioonide esindajad on viimastel aastatel aktiivselt hakanud seda teemat meediapilti tõstatama ning püüavad saavutada kognitiivset ja afektiivset mõju tuues esile erinevaid toetavaid argumente. Samas ei saaks öelda, et ka ühiskonnas laiemalt selle diskursuse esiletõusu oleks märgata, kuna ka viimase Euvox uuringu andmete järgi on Eesti elanikud endiselt väga nõudlikud selles osas, et sisserännanud kohaneksid täielikult kohaliku kultuuri ja väärtustega (Delfi, 2014).

Väärtuse diskursus esines meediatekstides valdavalt tulevikku vaatava perspektiiviga, veel ei käsitleta teemat võtmes, et uusimmigrandid on juba osa Eesti ühiskonnast ning panustavad sellesse praegugi. See on ilmselt seotud sellega, et kuigi statistika näitab immigrantide arvu suurenemist, on see hulk kogurahvastiku mõttes siiski üsna marginaalne ning selle potentsiaali toetavates

artiklites nähaksegi eelkõige vajadust midagi selles osas ette võtta. Samuti toetab seda fakt, et poliitilisel tasandil on hakatud tasapisi käsitlema vajadust konkureerida välistööjõu pärast.

Saab spekuloida, et see diskursus võiks iseenesest mõjutada ka avalikkuses sarnaste käsitluste esile kerkimist ning soodustada avatust immigratsiooni puudutava debati osas laiemalt. Samas esines see diskursus siiski suuresti koos teise diskursusega, et immigrante peab eristama – on väärtuslikud ja mitteväärtuslikud isikud ning immigrandil peab olema nähtav „kasutegur“. Väärtuslik grupp – ehk spetsialistid ja kõrgelt haritud töötajad, on siiski niivõrd elitaarne grupp, et see käsitlus ei toeta ilmselt laiemat arutelu immigratsiooni, jätkusuutlikkuse ning multikultuursema ühiskonna kontekstis.

Ka pagulaste puhul esines domineeriv diskursus – ootuspäraselt kujutatakse pagulasi abivajajatena. Arvestades, et avalikkus ei oska pagulasi nii hästi muudest migrantidest eristada ning isiklikud kontaktid on ilmselt olematud, võib arvata, et immigratsioonidiskursused avaldavad mõju ka siin. Kuivõrd immigratsioonist rääkides rõhutatakse majanduslikku kasu ning pagulaste puhul nende ohvriks olemist, siis need omavahelised vastandused võivad toetada tegelikkuses pagulaste suhtes negatiivsemat meelestatust. Abivajaja konnotatsioon loob arusaama, et ühiskonna seisukohalt ta pigem „võtab“ mitte ei „anna“ midagi juurde.

Pagulasteemaline argumentatsioon rõhutab küll riigi seadusest tulenevat kohustust neile tingimusi tagada ning toetub humaansuse kaalutlusele, kuid arvestades üldistatud teemakäsitlust ning pagulaste esitamist enamasti väga anonüümse passiivse ohvrite grupina, ei pruugi need argumendid nii mõjuvad olla. Seega on küll pagulasteema meediaagendasse tõstatunud ning kogub tähtsust, kuid selleks, et see muutuks oluliseks ka avalikkuse tasandil, vajab see tugevamat seostamist tegeliku elu näitajate ning siinse ühiskonna kontekstiga. 2015. aasta kevadel eriti palju tähelepanu pälvinud Euroopa Liidu pagulaste kvootide alusel ümberpaigutamine on selle teema tõstatanud ka teistele agendade tasanditele, kuid tundub, et domineeriv diskursus on siiski suuresti sarnane.

Meediadiskursusest joonistus välja ka see, et sageli käsitletakse pagulasi kui riigi tegematajätmise alla kannatavat gruppi. Valentine & McDonald (2004: 18) on Suurbritannias läbi viidud uuringu tulemustes kirjeldanud, et meedia süvendab enamusgrupi jõuetuse tunnet pagulaste vastuvõtmise küsimuses, kui probleem on tõstatatud, kuid kujuneb mulje, et midagi ei saa selle lahendamiseks teha. Seega usun, et riigi tegematajätmise pagulaste vastuvõtu ja integreerimise osas kujutav

diskursus võib siinpuhul samuti soodustada hirme, et pagulaste vastuvõtuga ei tulda toime ning ilmselt on see ühiskonnas avatud debati tekkel pärssivaks teguriks. Võib tekkida küsimus, et kui riik ei suudagi neile tagada elamistingimusi, kohanemist, keeleõpet jne, et siis ei saa ka rääkida integreerumisest ning see on omakorda takistuseks sellele, et saabujatest saaks hakata mõtlema kui ühiskonna liikmetest. Praegu on teema tõstatatud ja oleks vaja lahendusi, et need hirmud oleksid maandatud.

5.4 Diskussioon

Immigratsioon ja pagulaste vastuvõtt on ühiskondlikult olulised teemad, mille puhul on meedial kahtlemata kandev roll debati tõstatamisel ja arvamuste kujundamisel. Price (1992) järgi on avaliku debati aluseks aktiveerumine probleemi märkamisel, millele järgneb vastandlike ideede üle arutamine ja seeläbi konsensuseni jõudmine. Töö valmimise ajal, 2015. aasta kevadel on erinevates meediakanalites tõstatunud tõsine debatt Euroopa Liidu tasandi pagulaspoliitika üle, kuna Vahemere kaudu saabuvate põgenike probleem on järjest süvenenud. Teemakäsitlus on niivõrd vältimatu, et probleemi käsitlused on aktiveerinud arutelu meedia agendas, kuid tundub, et lahendustest poliitilisel tasandil ollakse veel kaugel.

Immigratsiooniteema üldiselt on tugevalt politiseeritud, kuna see tekitab vastuolusid demokraatliku ühiskonna ühtsuse ja mitmekesisuse diskursuste vahel (Buonfino, 2004: 24). Seega on oluline, et meedias toimuv debatt ärgitaks ka arutelu teistel tasanditel, kuigi siinkohal tõstatub küsimus, kuidas meedia seatud diskursused võivad mõjutada käsitlusi laiemalt. Mitmed autorid on käsitlenud erinevate arutelutasandite vastasmõju (Croteau & Hoynes 2003, Dearing & Rogers 1996), mille põhjal võib arvata, et meediakajastusest ilmnenud diskursused võivad nii mõjutada kui peegeldada poliitilist tasandit ja avalikku arvamust. Avaliku arvamuse kujunemisel mängivad rolli ka varasemad teemakäsitlused ning taustateadmised ja üldine diskursus kujuneb suuresti meedia konstruktsioonide põhjal. Uurimistulemused annavad aimu sellest, kuidas nähakse immigratsiooni ja pagulaste vastuvõtmist meedias ning seeläbi ka ühiskonnas laiemalt.

Uurimistulemustest nähtusid kahe perioodi võrdluse põhjal teatavad muutused meediakajastuses, mis koos teema olulisuse kasvuga annab alust arvata, et debatt on muutumas aktiivsemaks ning mitmekesisemaks. Hilisemal analüüsitud perioodil (2012.-2014. aastatel) on võrreldes varasemaga (2003.-2005. aastatel) meedias hakanud enam sõna võtma erinevad huvigruppide esindajad, kuid

samas viitavad domineerivad diskursused siiski suhteliselt ühekülgetele ja üldistavatele teemakäsitlustele ja laiema debati kujunemine on alles algusjärgus.

Olulise uurimistulemusena saab esile tuua, et perioodide võrdluses on toimunud nihe ohu- ja turvalisuse tagamise diskursuse domineerimiselt majandusliku kasu diskursuse suunas. Ohu diskursuse domineerimine meedias toidab avalikkuses sotsiaalseid ja majanduslikke hirme, mis omakorda soodustab poliitilisel tasandil konservatiivset ja piiravat käsitlust (Buonfino, 2004: 28). Kui Euroopa Liiduga liitumise perioodil kujutati immigratsiooni üsnagi negatiivses valguses ning tõstasid hirmud, mida tähendaks massiline sisseränne Eesti riigi jaoks, siis võib spekuloida, et see oli ilmselt seotud levinud ühiskondlike hoiakutega. 2003. aastal avaldatud Eurobaromeetri uuringu (Coenders et al, 2003) tulemused näitasid, et Eestis oli võrreldud Euroopa Liidu liikmekaandidaatidest kõige suurem vastuseis multikultuursuse suhtes. Vaadates aga statistilisi andmeid järgnevate aastate sisserände kohta, on näha, et need arvud on kasvanud väga aeglaselt ning see ohu diskursus võis pigem toetada levinud hoiakute kinnistamist ning soodustada tegelikkusest kallutatud arusaama teket. Ohudiskursusega kaasneb turvalisuse tagamise diskursus, mis kujutab migratsiooni riigile kultuurilise ja majandusliku väljakutsena (Buonfino, 2004: 28). Kuigi selline ohudiskursus oli domineerivaks 2003.-2005. aastate artiklites, saab teatud uurimistulemusi ka hilisemast meediakajastusest seostada Buonfino käsitlusega võimalikest ohtudest.

Viimase aja (2012.-2014. aastate) meediakajastustest on oluline selles kontekstis esile tuua just pagulaste teemalise meediakajastuse käsitlused, kuivõrd selles plaanis domineeris suuresti kriitika riigi tegematajätmistele ja võimetuse osas, milles avaldub samuti Buonfino (2004:28) kirjeldatud migratsiooni poolt kujutatava väljakutse diskursus. Siinkohal tõstatub küsimus, kuidas võib see riigi tegevusetust käsitlev diskursus mõjutada pagulaste vastuvõtu tajumist teatud „ohuna“. Turvalisuse diskursus on konstruktsioon, mis tuleneb piiride loomisest „meie“ ja „nende“ vahele ja tõstes esikohale turvalisusega seotud küsimused, võivad solidaarsus, eetika ja inimõigused saada teisejärguliseks (Buonfino, 2004: 38).

Juba 2013. aasta Rändemonitooringus viidati sellele, Eesti peaks valmis olema suureks varjupaigataotlejate arvu tõusuks ning et selle arvu kasv seab ühiskonnale väljakutse, kuna riik peab suutma mõistliku aja jooksul varjupaigataotlused menetleda ning samas tagama rahvusvahelise kaitse taotlejatele ja saajatele inimväärse elukeskkonna. Samas ei ole poliitilises

agendas see teema seni mitmekülgset arutelu esile kutsunud. Vaoshoitus ning tagasihoidlikkus selle teema tõstatamisel poliitilisel tasandil võib omakorda hoopis toita meedias levivat kriitikat ning arvamust, et riik ei suuda probleemi lahendada. See võib omakorda kallutada arusaamu selles suunas, et immigratsiooni ja pagulaste vastuvõtmist nähakse veelgi problemaatilisemalt.

Buonfino (2004: 38) on immigratsiooniteemalise meediakajastuse puhul märkinud, et poliitiline suletus ja konservatiivsus aitavad ühiskonnas maandada ebakindlust, mida meediakajastused võivad võimendada. Samas kui teema on seoses demograafia ja pagulasprobleemidega muutunud niivõrd vältimatuks, siis ilmselt tuleks kasuks avatum arutelu võimalike lahenduste teemal, mis võiks maandada hirme riigi võimetuse osas probleemiga toime tulla. Seni on meedias pagulasteemal arutletud rohkem inimõiguste tagamise vajadusega seoses, kuid poliitiline eliit võiks viia arutelu järgmisele tasandile ning hakata käsitlema konkreetseid otsuseid ja lahendusi riigi tasandil.

Teise olulise immigratsioonikäsitluse diskursusena on käsitletud majanduslikule kasule rõhumist (Buonfino, 2004: 38), mille esinemine meediakajastuses oli ilmne ka käesoleva uurigu tulemuste põhjal. Immigratsiooni kui kasutamata võimaluse diskursus domineeris 2012.-2014. aastate meediakajastuses, mis oli tugevalt seotud immigrantide võimaliku „väärtusega“ ühiskonna seisukohalt. Selle esiletõusu on ilmselt tinginud üha kasvav vajadus kompenseerida rahvastiku vähenemist väljastpoolt tuleva tööjõuga. Siinpuhul tuleb märkida, et immigratsiooniteema puhul on oluline ka demograafia kontekst, kuid kitsas majandusliku kasu ja spetsialistide käsitlemine ei soodusta just arutelu laiemas plaanis.

Riigi tasandil on tegemist ääretult olulise küsimusega, seda nii demograafia ja jätkusuutlikkuse kui kvalifitseeritud tööjõu kontekstis. Nähakse vajadust suurendada spetsialistide sisserännet ning seejuures on lõimumise valdkonnas sõnastatud ühe väljakutsena ka kogu ühiskonna, sh eestikeelsete püsielanike, avatuse suurendamine ja hoiakute kujundamine lõimumist toetavaks (Lõimuv..., 2014:2). Samas on poliitiline tasand immigratsiooniteema käsitlemisel vaoshoitud ning kui debatt jääb vaid meediatasandile, siis tekib küsimus, kuidas see võib hoopis riiklikult seatud eesmärkidele takistavalt mõjuda. Siinpuhul tuleb samuti esile agendade omavahelise seotuse olulisus.

Nagu empiiriliste lähtekohtade peatükis põhjalikumalt kirjeldasin, iseloomustab ühiskondlikult levinud hoiakuid skeptilisus kultuuriliste erinevuste suhtes ning immigrantidelt oodatakse Eesti

kultuuriga täielikku kohanemist. Nii võivad näiteks uurimistulemustest esile tulnud stereotüübid ning vastandused pigem aidata kinnistada ühiskonnas skeptilisi hoiakuid. Meediakajastustes oli meie-nemad vastanduste loomine ilmne ning isegi kui argumenteeritakse immigratsiooni pooldavalt, siis esitatakse immigrante kasutades „võõra“ konstruktsiooni.

Käesoleva töö tulemuste põhjal saab spekuloida, et üldistatud teemakäsitus võib jääda lugeja jaoks kaugeks ning esitatav „võõra“ grupi konstruktsioon pigem pärssida avatust arutelu osas. Isegi väärtusi esiletoovates artiklites kujutatakse immigrante eelkõige anonüümse „nende“ grupina, mille põhjal võib arvata, et see ei soodusta teema oluliseks muutumist isiklikul tasandil. Keelekasutus mõjutab gruppide vahelisi suhteid, ühest küljest kinnistades läbi eristamise domineeriva „meie“ grupi identiteeti ning teisalt kujundades „meie“ gruppi kuulujate arusaama „teistest“ (Van Dijk et al, 1997: 164). Meedias edastatakse immigratsiooni ja pagulaste kohta konstruktsioone, mis kujundavad neist üldistatud pildi ning varjupaigataotlejatele võib üle kanduda üldisem immigrantide kohta edastatav diskursus (William & Blinder, 2013).

Samuti toetab vastanduste tekkimist immigrantide kujutamine kultuuriliselt väga erinevatena, mis paistis silma ka viimaste aastate analüüsitud artiklites. Samas vaadates tegeliku elu näitajaid, kinnitab empiiriliste lähtekohtade peatükis kirjeldatud statistika ning uuringutulemused, et sisserändajad on mõlemal perioodil olnud valdavalt kultuuriliselt lähedastest naaberriikidest (Kallas et al, 2014). Isegi varjupaigataotlejate päritoluriigid on kõige levinumalt olnud Venemaa ja Ukraina. Eestisse rändavad uusimmigrandid on tegelikkuses olnud kultuuriliselt ja ühiskondlikult palju kergemini kohanevad kui need, keda kujutatakse meedias.

Võõra konstruktsioonid ning kultuurilistele eristustele rõhumine meedias võivad samuti soodustada teatud ühiskondlikke hirne. McCombs ja Reynolds (2009) on märkinud, et rolli mängib ka inimeste tähelepanu selektiivsus – meediast info saamisel tehakse oma järeldused ning kujundatakse arvamus pigem väikese hetkelise infokillu põhjal, kui et arvestataks kõiki oma taustateadmisi. Sellest tulenevalt võib meediakajastus omada immigratsiooniküsimustes veelgi olulisemat kognitiivset ja afektiivset mõju kuivõrd enamikel ilmselt puuduvad muud kokkupuuted selle valdkonnaga.

Uurimistulemuste põhjal saab öelda, et kuigi levinud diskursused olid 2012.-2014. aastate meediakajastustes muutunud pigem positiivsemaks ning majanduslikku kasu esile toovaks, annab

üldine teemakäsitus alust arvata, et laiemas plaanis jääb immigratsioon siiski kaugeks ning raskesti hoomatavaks teemaks. Nii üldistatud teemakäsitus, töömigratsiooniga seoses tõstatav väärtuspõhine diskursus ning meie-nemad vastandused, võivad kujundada reaalsusest üsna distantseeritud pildi. Pigem võib kujuneda arusaam immigrantidest kui üldistatud grupist, keda iseloomustab teiste riikide kogemusel põhinev kuvand, kui et käsitletakse realselt Eestisse tulnuid. Anonüümse „võõraste“ grupi konstrueerimisel võib olla roll ühiskondlike hirmude süvendamisel. Samuti pärsib arutelu poliitilise tasandi vaoshoitus, mis annab võimaluse huvigruppide esindajate hääle tugevamaks esiletõusuks meedias ning see omakorda loob ühekülgse kuvandi immigratsiooniküsimustest. Kokkuvõttes on teema küll kogunud meedias olulisust, kuid võttes arvesse laiemaid diskursuseid ning konstruktsioone, mida edastatakse, ei pruugi see veel saavutada olulisust kõigil agendade tasanditel. Nii et õhku jääb küsimus, kuidas jõuaks teema meediadebati tasandilt reaalsete otsuste ning käikudeni.

Käesolevas töös oli fookus siiski trükimeedia analüüsil ning teiste agendade tasandite puhul annaks kindlasti juurde edasised uuringud, mis võimaldaksid hinnata, kuidas teema esilekerkimine meedias ka teistel tasanditel kõneaineks muutub. Näiteks võiks küsitluse või intervjuu meetodit kasutades uurida, kuidas kandub 2015. aastal tugevalt meedias esile tõusnud pagulaste ümberasustamise küsimus ühiskondlikule tasandile. See võimaldaks omakorda paremini hinnata ka seda, kuidas käesolevas töös leitud varasemad meediadiskursused avalikus diskursuses peegelduda võiksid. Kuna antud töö keskendus *online*-meedia kajastustele, siis võiks teemakäsitlusest laiemat pildi loomiseks olla kasulik laiendatud uuring teiste meediakanalite teemakäsitlusest.

Kokkuvõte

Käesolevas töös analüüsisin immigratsiooni ja pagulaste vastuvõtu teemalist meediakajastust Eesti kontekstis aastatel 2003-2005 ja 2012-2014 kolmes suuremas *online* meediakanalis Postimehes, Eesti Päevalehes ning Delfis. Töö peamiseks eesmärgiks oli võrrelda meediakajastusest välja paistvate diskursuste muutumist ning käsitleda teemat kõneainena, kuivõrd tegemist on ühiskondlikult väga olulise teemaga, mis võiks tõstatada erinevatele agendade tasanditele. Ajaline vahe analüüsitud meediakajastuste puhul võimaldas seostada, kas ja kuidas on ühiskondlikud hoiakud võinud olla mõjutatud meedias sel ajal laiemalt levinud diskursuste poolt või vastupidi.

Teoreetiliste lähtekohtadena on töös baseeritud avaliku arvamuse ja kõneaine kujundamise teooriatel. Samuti olen kirjeldanud representatsiooni ning „teise“ grupi konstrueerimist käsitlevaid teooriaid, kuna analüüsitava teema puhul on ilmne meedia roll ka laiemal avaliku diskursuse kujundamisel. Immigratsioon on niivõrd keerukas ja mitmetahuline nähtus, et suuresti kujunevad arvamused selle kohta just meediast saadavate teadmiste põhjal. Arvestades, et ilmselt puudub paljudel meediatarbijatel isiklik kogemus ja kokkupuude immigrantide ning pagulastega, on veelgi olulisem see info, mida saadakse ajakirjandusest. Empiirilised uuringud ühiskondlike hoiakute kohta on kinnitanud, et Eesti elanikud suhtuvad sisserändajatesse ning pagulastesse pigem skeptiliselt, mis omakorda soodustab sel teemal suletust poliitilise agenda tasandil. Samas on immigratsiooni ja pagulaste vastuvõtu temaatika muutunud ühiskondlikult niivõrd vältimatuks, et avatud debati teke meedias võiks ärgitada arutelu ka teistel tasanditel.

Magistritöö valimi moodustasid teema suhtes relevantsemad artiklid, mis ilmusid kolmes valitud *online*-meedia kanalis kahel analüüsitaval perioodil, kui teema meediaagendasse tõstatus. Valimisse said kaasatud artiklid, mis käsitlesid immigratsiooni või pagulaste vastuvõttu Eesti kontekstis. Kasutatud analüüsimeetoditeks olid nii kvantitatiivne kui kvalitatiivne sisuanalüüs, mille kombineerimine võimaldas mitmekesisemat analüüsi. Kvantitatiivne analüüs suurema valimi põhjal (vastavalt perioodidele 86 ja 130) võimaldas teha üldistavamaid järeldusi teemale lähenemise kohta ning diskursusanalüüs (valimis 20 artiklit kummastki perioodist) võimaldas põhjalikumalt sisuanalüüsi, mis võimaldas esile tuua sügavamaid tähendusi ning representatsiooni.

Peamiste uurimistulemuste põhjal saab järeldada, et võrreldes 2003.-2005. aastate meediakajastusega, on teemakäsitlused muutunud positiivsemaks. Kui varasemal uuritud perioodil domineeris pigem ohu ja turvalisuse tagamise diskursus, siis viimastel aastatel on levinud pigem

ühiskondlikku kasu käsitlev diskursus. Suures osas panustavad debatti ajakirjanikud, kuigi viimaste aastate meediakajastuses on näha ka teatud huvigruppide häälte esiletõusu – pagulastega seotud organisatsioonide ning välistööstusest huvitatud firmade esindajate näol. Immigratsiooniteema kõrval on viimastel aastatel tugevalt esile tõusnud just pagulaste vastuvõttu puudutav kriitika Eesti riigi tegematajätmistes osas. Meediakajastus võib aga panustada ühiskonnas võimetus tunde süvendamiseks, kui probleemi käsitletakse, kuid lahendusi ei esitata. Sellega seoses võib arvata, et see diskursus soodustab pigem teatud hirmude esilekerkimist.

Samuti võib panustada hirmude taastootmisesse immigrantide ja pagulaste üldistav käsitlemine ja meie-nemad vastanduste esitamine, mis olid iseloomulikud mõlema analüüsitud perioodi artiklites. Lisaks tuli uurimistulemuste põhjal esile, et sageli kujutatakse immigrante lähtuvalt nende kultuurilisest erinevusest, mis tuleneb ilmselt välisriikide eeskujude toomisest. Samas võttes arvesse, et immigratsiooni sihtriigina on atraktiivsemad need kohad, mis on kultuuriliselt lähedasemad või kus eksisteerivad juba sama rahvuse kogukonnad, pärinevad Eestisse rändajad pigem lähedastest naaberriikidest. Selles kontekstis võib arvata, et meediakäsitlused võivad pigem soodustada eelarvamusi immigrantide ning pagulaste osas, mis omakorda võib ebasoodsalt mõjuda tolerantsuse kujundamise ning integratsiooni eesmärkide täitmisele ühiskondlikul tasandil. Teemakäsitlused on sageli üldistavad, mis ilmselt võib mõjuda distantseerivalt ning mitte soodustada teema saamist oluliseks isiklikul tasandil. See aga omakorda pärssib mitmekesisema avaliku arutelu teket ja ka poliitilisse agendasse tõstatumist. taastootmisesse.

Lisaks saab olulisematest uurimistulemustest tuua välja, et immigrante käsitleti seoses väärtuse diskursusega lähtuvalt nende loodavast ühiskondlikust kasust. Eristati, milline on soodne immigratsioon ning milline mitte. Kasutegurite rõhutamine oli seotud just kõrgelt haritud spetsialistide käsitlemisega, mis tekitab pigem konnotatsiooni elitaarsest grupist ning võib tegelikkuses pärssida avatumat arutelu immigratsiooni ja pagulaste vastuvõtu osas laiemalt.

Immigratsioon on muutunud vältimatuks teemaks seoses kahaneva rahva arvu ning jätkusuutlikkuse tagamisega. Samuti on seoses erinevate kriisikolletega tõusnud tugevalt esile pagulaste vastuvõtmise küsimus. Sellel foonil on selge, et teema vajab põhjalikumat avalikku debatti. Töö valmimise ajal, 2015. aasta kevadel on juba seoses Euroopa Liidu aktiveerunud pagulaspoliitikaga teema meedias veelgi tugevamalt esile kerkinud. Seega võib oodata teatud

suundumust, et laiem arutelu võiks tekkida ning edasised uuringud võiksid võimaldada hinnata teema kandumist meediast teistele agendade tasanditele.

Summary

Immigration in Media Agenda in 2003-2005 and 2012-2014

This master thesis analyses the representation of immigration and the acceptance of refugees in the Estonian media in 2003-2005 and 2012-2014. The analysis is based on three larger online media portals Postimees, Eesti Päevaleht and Delfi. The main aim of the thesis is to describe the change in media discourses and discuss the topic of immigration as the focus of media agenda. Immigration is definitely a socially significant topic on which the discussion is intertwined with other agenda platforms. The time period between the two analysed periods enables to correlate how the public opinion might have been influenced by the dominant media discourses at the time or vice versa.

The research draws on theories about the public opinion and agenda-setting processes. In addition, theories of representation and construction of the “other” are also relevant, as the role of the media in shaping the public discourses is apparent when focusing on the topic of immigration. Immigration is a complicated and multiplex phenomenon and how the public perceives it is largely affected by the media. Estonia has remained a relatively non multicultural society and therefore most of the public might not have personal experiences or contacts with newcomers which makes the information gained from the media even more influential in shaping the opinions on the matter. Previous empirical research on the public opinion has shown that Estonian people are relatively sceptical of new immigrants and refugees. The political agenda draws on the public opinion and therefore the politics on the matter are more constrained. However, the topic of immigration and refugees has become so imminent, that the media coverage calls for a wider discussion on other agenda levels as well.

The analysis was conducted based on relevant articles published in the aforementioned three online media channels during the two periods when the topic was in the media agenda. The selection included all articles about immigration and refugees in the context of Estonia. The used methods combined both quantitative and qualitative content analysis for the purpose of providing more variety. The quantitative content analysis based on a larger selection (86 articles from the earlier and 130 from the latter period) allowed for more generalization on the way the topic is covered in the media and the discourse analysis (20 articles from each period) provided a more in-depth method to evaluate the deeper meanings and representation.

Based on the main results it can be concluded that the way immigration is portrayed has become more positive since the earlier timeperiod. While on the earlier period analysed the discourse of possible danger was more dominant, in the later period` media coverage is more focused on societal values to be gained. The most active in the debate are journalists, however the media coverage in the latest years shows that interest groups have become more active, for example the representatives of human right`s organisations and companies interested in foreign employees. In recent years another important topic has emerged concerning the problems Estonia has with regards to accepting and handling asylum seekers which has raised a lot of criticism. By addressing the problem the media may amplify the feeling that nothing can be done to solve it, if there is no discussion about possible solutions. Therefore, this particular discourse might also bring forth certain fears in the society.

In addition, the depiction of immigrants and refugees has been quite generalizing and displays contradictions between the “us” and “them” groups in both analysed periods which might also have a role in reproducing already existing societal fears. Also, the results show that immigrants are often depicted as culturally very different. The reason for this might be that the experiences of other countries are often used for comparisons. Taking into account that countries which are culturally more similar and already have communities of the same cultural groups are more attractive for immigrants and as for Estonian immigrants, the main countries of origin are the neighbouring countries. In this context, it can be concluded that the media representations might support existing prejudice about immigrants and refugees, which probably has a hindering effect on the goals of integration and a more tolerant society. The way the topic is approached is often very general and this may also have a distancing effect that might make the subject less important on the personal scale. Thus, it might mitigate the effect the media agenda has on the public and political debate on this matter.

Immigration has become an unavoidable topic in the context of sustainability and the problematics of a growing number of refugees in the world. Therefore, the topic clearly calls for an open public debate about the issue. At the time of conducting this analysis in the spring of 2015 the topic has again strongly emerged in the media agenda as the European Union has actively started shaping the unions` politics concerning asylum seekers and refugees. Therefore, it might be expected that

there will be a larger scale debate on the matter and further studies could help to evaluate the media`s effect on the debate getting more active on other agenda levels as well.

Kasutatud kirjandus

- Aljas, R. (2014). Enamik Delfi valijakompassi vastajatest immigratsiooni piirdamist ei poolda. *Delfi* 10.mai. URL (kasutatud veebruar 2015) <http://www.delfi.ee/archive/enamik-delfi-valijakompassi-vastajatest-immigratsiooni-piiramist-ei-poolda?id=68644891>
- Annus, R. (2009). *Eesti võimalused ja valikud immigratsioonipoliitika kujundamisel*. Riigikogu Toimetised. URL (kasutatud märts 2015) <http://www.riigikogu.ee/rito/index.php?id=14018&op=archive2>
- Asari, E.-M. (2009). Lõimumisega seotud hoiakud Eestis. Saar, E. & K. Pöder (toim.). *Immigrantrahvastik Eestis*. Tallinn: Statistikaamet.
- Buonfino, A. (2004). Between unity and plurality: the politicization and securitization of the discourse of immigration in Europe. *New Political Science*, 26:1, 23-49. URL (kasutatud mai 2015) <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/0739314042000185111>
- Coenders, M, M. Lubbers, P. Scheepers (2003). *Majorities' attitudes towards minorities in (former) Candidate Countries of the European Union: Results from the Eurobarometer in Candidate Countries 2003*. University of Nijmegen. URL (kasutatud jaanuar 2015) http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/150-Report-3.pdf
- Croteau, D. & W. Hoynes (2003). *Media Society*. Thousand Oaks: Pine Forge Press, Sage Publications Inc.
- Deacon, D. & M. Pickering & P. Golding & G. Murdock (1999). *Researching Communications. A Practical Guide to Methods in Media and Cultural Analysis*. London: Arnold.
- Dearing, J. W & E. M. Rogers (1996). *Agenda-Setting*. London: Sage Publications

- *Eesti elanike teadlikkus ja hoiakud pagulasküsimustes* (2014). Saarpoll. URL (kasutatud aprill 2015)
https://www.siseministerium.ee/sites/default/files/dokumendid/Uuringud/pagulasuuring_aruanne_2014_avalik.pdf
- *Eesti lõimumiskava 2008-2013* (2008). URL (kasutatud märts 2015)
https://valitsus.ee/sites/default/files/content-editors/arengukavad/loimumiskava_2008_2013.pdf
- *Eesti lõimumiskava 2008-2013 lõpparuanne* (2014). URL (kasutatud märts 2015)
http://www.kul.ee/sites/default/files/141127_elk_2008-2013_lopparuanne_loplik_1.pdf
- Eesti valijad on immigrantide kohandumise suhtes Euroopa nõudlikemad (2014). *Delfi* 21. mai URL (kasutatud veebruar 2015) <http://www.delfi.ee/archive/eesti-valijad-on-immigrantide-kohandumise-suhtes-euroopa-noudlikemad?id=68719313>
- Euroopa Liidu kodaniku seadus. (RT I 2002, 102, 599). Riigi Teataja. URL (kasutatud märts 2015) <https://www.riigiteataja.ee/akt/952085>
- *European schemes for relocation and resettlement* (2015). Euroopa Komisjoni kodulehekülj. URL (kasutatud mai 2015) http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_annex_en.pdf
- Fairclough, N. (2001). *Language and Power*. Harlow: Pearson Education Limited.
- Fairclough, N, Wodak, R. (1997). *Critical Discourse Analysis. Discourse as Social Interaction*. London: Sage Publications.

- Hall, S. (1997). *Representation. Cultural representations and signifying Practices*. London: SAGE
- Janson, E. (2015a). Varjupaigastatistika. *Varjupaiga Aastaraamat 2014*. MTÜ Eesti Pagulasbi. URL (kasutatud märts 2015) <http://aastaraamat.pagulasabi.ee/>
- Janson, E. (2015b). Eesti maailma varjupaigakaardil. *Varjupaiga Aastaraamat 2014*. MTÜ Eesti Pagulasbi. URL (kasutatud märts 2015) <http://aastaraamat.pagulasabi.ee/>
- Janson, E. (2015c). Eesti varjupaigapoliitika. *Varjupaiga Aastaraamat 2014*. MTÜ Eesti Pagulasbi. URL (kasutatud märts 2015) <http://aastaraamat.pagulasabi.ee/>
- Järv, K. (2009). Uusimmigrandid Eestis. Saar, E. & K. Pöder (toim.). *Immigrantrahvastik Eestis*. Tallinn: Statistikaamet.
- Kallas, K., K. Kaldur, K. Kivistik et al (2014). *Uussisserändajate kohanemine Eestis: valikud ja poliitikaettepanekud tervikliku ja jätkusuutliku süsteemi kujundamiseks*. Uuringuaruanne. Tartu, Balti Uuringute Instituut URL (kasutatud märts 2015) <https://www.riigikantselei.ee/valitsus/valitsus/et/riigikantselei/strateegia/poliitika-analuusid-ja-uuringud/tarkade-otsuste-fondi-uuringute-kokkuvotted/TOF%20-%20uussisser%C3%A4ndajad%20-%201%C3%B5puaruanne.pdf>
- Kallas, K., T. Pohla (2014). *Sisseränne Eestisse 2008-2013*. Riigikogu Toimetised. URL (kasutatud märts 2015) <http://www.riigikogu.ee/rito/index.php?id=16673>
- Kasekamp, A. (2010). *A History of the Baltic States*. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Kriger, T. & T. Tammaru (2011). Uusimmigrantide kohanemine Eestis. *Integratsiooni monitooring 2011*. Kultuuriministeerium. AS Emor, SA Poliitikauuringute Keskus Praxis, Tartu Ülikool URL (kasutatud jaanuar 2015) http://www.kul.ee/sites/default/files/integratsiooni_monitooring_2011.pdf

- Lauk, E. (1995). *Algteadmisi teadustööst*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus
- Luik, E. & K. Valdaru (2013). *Rändemonitooring: Pagulusränne Euroopa Liidus sh Balti riikides ja Põhjamaades 2012. aastal*. URL (kasutatud märts 2015)
http://www.sisekaitse.ee/public/Turundus/R2ndemonitooring_Pagulusranne_EL-Baltikum-Pohjamaad_taufapaber.pdf
- Lõimumisvaldkonna arengukava “Lõimuv Eesti 2020” (2014). URL (kasutatud jaanuar 2015) http://www.kul.ee/sites/default/files/arengukava_loimuv_eesti.pdf
- McCombs, M. & A. Reynolds (2009). How the News Shapes Our Civic Agenda. Bryant, J. & M. B. Oliver (Toim), *Media Effects. Advances in Theory and Research*. (1-16) New York: Routledge.
- McQuail, D. (2000). *McQuaili massikommunikatsiooni teooria*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Paas, T. & O. Demidova (2014). How people perceive immigrants’ role in their country’s life: a comparative study of Estonia and Russia. *Eastern Journal of European Studies*, vol. 5(2), 117-138.
- Paas, T. & V. Halapuu (2012). *Attitudes towards immigrants and the integration of ethnically diverse societies*. Norface Migration. URL (kasutatud märts 2015)
http://www.norface-migration.org/publ_uploads/NDP_23_12.pdf
- Pagulased ja Eesti meedia. Juhendmaterjal ajakirjanikele (2012). Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni (IOM) Eesti esindus. URL (kasutatud aprill 2015)
<http://iom.ee/failid/content/Ajakirjanike%20juhendmaterjal%20-%20Pagulased%20ja%20eesti%20meedia%202012.pdf>

- Phillips, L (2007). *Doing Discourse Analysis. A brief introduction to the field.*
- Price, V., Roberts, D. F (1987). Public Opinion Processes. *Handbook of Communication.* London & New Delhi: Sage.
- Reisigl, M. & Wodak, R. (2001). *Discourse and Discrimination.* London: Routledge.
URL (kasutatud mai 2015)
http://occupytampa.org/files/tristan/anthro/%5BMartin_Reisigl%5D_Discourse_and_Discrimination_Rhe%28BookZa.org%29.pdf
- Riiklik programm „Integratsioon Eesti ühiskonnas 2000-2007“ (2000). URL (kasutatud märts 2015) http://www.kul.ee/sites/default/files/integratsioon_eesti_uhiskonnas_2000-2007.pdf
- Rändemonitooring: Risk varjupaigataotlejate järsuks kasvuks on Eestis suur (2013). Sisekaitseakadeemia kodulehekülg. URL (kasutatud märts 2015)
<http://www.sisekaitse.ee/ska/uudised/randemonitooring-risk-varjupaigataotlejate-jarsuks-kasvuks-on-eestis-suur/>
- Statistikaamet koostas uue rahvastikuprognooosi aastani 2040 (2014). Statistikaameti kodulehekülg. URL (kasutatud aprill 2015) <https://www.stat.ee/76319>
- Suba, L. (2014). *Rahvustevaheliste kontaktide soodustamine Eestis: praktikateoreetiline käsitus.* Magistritöö. Tartu Ülikool. Ühiskonnateaduste instituut.
- Säär, A. (2014). Pagulaste ja varjupaigataotlejate olukord. *Inimõigused Eestis 2013.* Aruanne. URL (kasutatud märts 2015) <http://humanrights.ee/inimoiguste-aruanne-2/inimoigused-eestis-2013/pagulaste-ja-varjupaigataotlejate-olukord/>

- Valentine, G. & I. McDonald (2004). *Understanding Prejudice: Attitudes Towards Minorities*. (URL kasutatud mai 2015)
http://www.stonewall.org.uk/documents/pdf_cover__content.pdf
- Van Dijk, T. (1997). *Discourse as Interaction in Society. Discourse as Social Interaction*. London: Sage Publications.
- Van Dijk, T. & S. Ting-Toomey & G. Smitherman & D. Troutman (1997). *Discourse, Ethnicity, Culture and Racism*. Van Dijk, T. (Toim). *Discourse as Social Interaction*. London: Sage Publications.
- Vetik, R. (2008). *Sissejuhatus ja trendid. Eesti ühiskonna integratsiooni monitooring 2008*. Uuringuaruanne.
- Vetik, R. & M. Lauristin & J. Helemäe et al (2008). *Eesti Ühiskonna Integratsiooni Monitooring*. Uuringuaruanne. Integratsiooni Sihtasutus ja Rahvastikuministri Büroo. (URL kasutatud jaanuar 2015) http://www.meis.ee/raamatukogu?book_id=196
- Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus (RT I 2006, 2, 3). Riigi Teataja. URL (kasutatud märts 2015) <https://www.riigiteataja.ee/akt/974633>
- Välismaalaste seadus (RT I 1993, 44, 637). Riigi Teataja. URL (kasutatud märts 2015) <https://www.riigiteataja.ee/akt/28574>
- Välismaalaste seadus (RT I 2010, 3, 4). Riigi Teataja. URL (kasutatud märts 2015) <https://www.riigiteataja.ee/akt/13252321>
- *Välismaalaste seaduse ja isikut tõendavate dokumentide seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus 425 SE* (2013). Seletuskiri. Tekstifail

kättesaadav URL (kasutatud märts 2015)

http://www.riigikogu.ee/?page=en_vaade&op=ems&enr=425SE&koosseis=12

- *Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus 354 SE* (2013). Seletuskiri. Tekstifail kättesaadav URL (kasutatud märts 2015)
http://www.riigikogu.ee/?page=en_vaade&op=ems&enr=354SE&koosseis=12
- William, A. & S. Blinder (2013) *Migration in the News: Portrayals of Immigrants, Migrants, Asylum Seekers and Refugees in National British Newspapers, 2010 to 2012*. Migration Observatory report, COMPAS, University of Oxford. URL (kasutatud mai 2015) <http://www.migrationobservatory.ox.ac.uk/sites/files/migobs/Report%20-%20migration%20in%20the%20news.pdf>
- *Work in Estonia- välisspetsialistide Eestisse kaasamise tegevuskava aastateks 2015-2016* (2015). URL (kasutatud mai 2015)
https://www.mkm.ee/sites/default/files/work_in_estonia_tegevuskava.pdf
- Statistikaameti andmebaas: <http://www.stat.ee/34275>
- Politsei- ja Piirivalveameti statistika andmebaas:
<https://www.politsei.ee/et/organisatsioon/analuus-ja-statistika/statistika.dot>

Lisad

Lisa 1 Kvantitatiivse analüüsi kodeerimisjuhend

Üldtunnused:

A link

B pealkiri

C autor

D kuupäev

E Žanr:

- 1) uudis
- 2) arvamislugu
- 3) reportaaž
- 4) olemislugu
- 5) juhtkiri
- 6) intervjuu
- 7) persoonilugu
- 8) muu (kirjutada)

F Väljaanne:

1. EPL
2. Delfi
  21. Rahvahääl
  22. Ärileht
  23. Ekspress
3. PM

G Periood:

1.2003-2005

2.2012-2014

H/I/J/K Peateemad:

1. Immigratsioon üldiselt
2. Tööimmigratsioon
3. Ettevõtlus/investorid
4. Haridusimmigratsioon
5. Majandusliku heaoluga seotud migratsioon
6. Illegaalne immigratsioon
7. Pagulased-asüülitaotlejad
8. Riigi immigratsioonipoliitika (milline see on/peaks olema)

9. Muudatused seadusandluses
10. Siin elavate uusimmigrantide/pagulaste probleemid/elamistingimused
11. Statistika
12. Muu

L Kontekstualiseerimine (millise teise teema kontekstis immigratsiooni teema tõstatub või teemat on seostatud):

1. Tööturg
2. Sotsiaalsfäär (toetused, riigi poolne vastutus)
3. Integratsioon ja multikultuursus
4. Rahvuse/keele/kultuuri säilimine
5. Ühiskonna ja riigi tolerantsus
6. Julgeolek
7. Demograafilised aspektid, ühiskonna jätkusuutlikkus ja areng (väljarände või ühiskonna vananemise kompenseerimine)
8. Immigratsioon ELi kontekstis
9. Konkreetse immigrandi kogemus siin elades
10. Majandus ja ettevõtlus
11. Poliitika ja seadusandlus
12. Pagulaste ja immigrantide mõistete selgitamine
13. Pagulaste vastuvõtt ja kohtlemine
14. Statistika või uuringutulemused
15. Teema tõstatub konkreetse juhtumi kontekstis (Vietnamlased, Afgaani tõlk, immigrantide rahunemine teistes riikides, Guantanamo vang, Ukraina sõjapõgenikud)
16. Muu

M Autori amet

1. ajakirjanik
2. immigrant
3. pagulane
4. poliitik
5. firmajuht
6. MTÜ või inimõigusorg. esindaja
7. teadlane/spetsialist/analüütik
8. muu- kirjutada

N/O/P/Q Kõneisik

1. ajakirjanik

2. Immigrant
3. Pagulane
4. Poliitik
5. firmajuht
6. MTÜ või inimõigusorg. esindaja
7. Riigiametnik, ministeeriumi esindaja
8. Immigrandi lähedane
9. Teadlane/spetsialist/analüütik
10. Õpetaja
11. Tavainimene
12. Väitlusselts (ei esinda isiklikku arvamust vaid palutud väitlema teemal)
13. Muu

R Hoiak immigratsiooniteema suhtes

1. –pooldav/positiivne
2. –vastu/negatiivne
3. -neutraalne
4. –esindatud on mitu seisukohta (nii poolt kui vastu)
5. Pole võimalik hinnata

S-Z argumendid immigratsiooni kohta

1. Immigrante on vaja sotsiaalsüsteemi jätkusuutlikkuseks
2. Rikastavad ühiskonda kultuuriliselt
3. Majandusele kasulik (avatus, mitmekesisus ideedes jne)
4. Rikastavad tööturgu (spetsialistid)
5. Toovad majanduslikke investeeringuid/ ergutab äri
6. Kompenseerib demograafilisi probleeme
7. Humaansus ja moraalne kohustus (inimõiguste kaitse)
8. Teisi riike tuuakse positiivseks eeskujuks
9. Immigratsioonipoliitika ja suhtumine immigratsiooni kujundab riigi mainet maailmas (kujundab teiste riikide suhtumist Eestisse)
10. Vastandumine läbi immigratsioonivastasuse hukkamõistmise
11. Eestlased on ise olnud pagulased ja immigrandid nii ajaloos kui tänapäeval (solidaaarsus)
12. Kurnavad sotsiaalsüsteemi
13. Põhjustavad mitmesuguseid probleeme (ka tulevikus)
14. Kuritegevuse tõus, kriminaalsed probleemid
15. Kulutab riigi raha (vastuvõtt, elamiskulud jms)
16. Riigil puudub võimekus toime tulla vastuvõtu ja integreerimisega
17. On ohuks rahvuskultuuri ja keele säilimisele
18. Eestis on niigi palju töötuid/ konkureerivad kohaliku tööjõuga

19. Eestis on niigi palju immigrante, ajalooline negatiivne kogemus
20. Teiste riikide negatiivset kogemust tuuakse eeskujuks
21. Eesti ei vaja immigrante- meil on muid lahendusi probleemidele
22. Tuuakse esile riigi seadusest tulenevat kohustust vastu võtta, tingimusi tagada jne
23. Multikultuursus tekitab ühiskonnas pingeid
24. Julgeoleku oht/ illegaalse immigratsiooni oht suureneb
25. Immigrandid ülikoolidele vajalikud, täidaks õppekohti
26. Range poliitika pärsib riigi arengut ja immigratsiooni võimalusi
27. Positiivseks näiteks on toodud konkreetne persoon (immigrant)
28. Vastandumine läbi immigratsiooni soosimise hukkamõistu
29. Riigi vastutus rahvusvahelisel tasandil/ solidaarsus teiste riikide suhtes
30. Meil on olulisemaidki probleeme, mis vajavad enne lahendamist
31. Rassiline ühiskonda mittesobivus on toodud argumendiks
32. Oma väidete toetamiseks tuuakse statistikat
33. Muu

Lisa 2 Kvantitatiivse analüüsi valimi artiklite loend

URL	Pealkiri	Autor	Aeg
1. http://arvamus.postimees.ee/2774944/avo-rein-tereping-kes-hoolitseb-juurte-eest	Avo Rein Tereping: Kes hoolitseb juurte eest?	Avo-Rein Tereping	26.04.2014
2. http://arvamus.postimees.ee/1256832/juhtkiri-meil-on-vaja-inimlikkust-meie-endi-parast	Juhtkiri: Meil on vaja inimlikkust meie endi pärast	toimetused	3.06.2013
3. http://www.postimees.ee/1512875/firmad-ei-vaja-veel-voortoojodu	Firmad ei vaja veel võõrtööjõudu	Kaire Uusen	30.11.2005
4. http://www.postimees.ee/1446823/madis-habakuk-ootab-voortoolisi	Madis Habakuk ootab võõrtöölisi	Aivar Reinap	26.11.2004
5. http://epl.delfi.ee/news/arvamus/kulli-riin-tigasson-eesi-ei-vaja-voortoojodu?id=50991879	Külli Riin Tigasson: Eesti ei vaja võõrtööjõudu?	Külli-Riin Tigasson	2.09.2004
6. http://www.postimees.ee/2029693/kommentaar-pagulasprobleem-vajab-lahendust	Kommentaar:Pagulas probleem vajab lahendust	Ruud Lubers	19.06.2003
7. http://rahvahaal.delfi.ee/news/uudised/maarit-cimolonskas-tuleb-teha-vahet-pagulasel-ja-majandusmigrandil?id=67472622	Maarit Cimolonskas: Tuleb teha vahet pagulasel ja majandusmigrandil	Maarit Cimolonskas	19.12.2013
8. http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/mart-nutt-voortoojou-kasutamisel-pole-moistlik-inimesi-rahvuse-pohjal-eristada?id=66240372	Mart Nutt: Võõrtööjõu kasutamisel pole mõistlik inimesi rahvuse põhjal eristada	Kristi Helme	8.06.2013
9. http://www.postimees.ee/1449177/praegused-madalad-palgad-voortoolisi-eesisse-ei-tomba	Praegused madalad palgad võõrtöölisi Eestisse ei tõmba	Kaire Uusen	10.12.2004
10. http://www.postimees.ee/1439813/norra-poiss-paneb-eesi-kooli-proovile	Norra poiss paneb eesti kooli proovile	Jüri Saar	18.10.2004
11. http://www.postimees.ee/1456259/paljurahvuseline-uus-eesi	Paljurahvuseline uus Eesti?	Toomas Savi	24.01.2005
12. http://www.postimees.ee/1487125/luhiviisa-jagamine-suurendab-immigrantide-riiki-jaamise-riske	Lühiviisa jagamine suurendab immigrantide riiki jäämise riske	Tuuli Koch/ Andrus Karnau	18.07.2005
13. http://www.postimees.ee/1449179/millal-on-eesis-oodata-voortoojou-sisserannet	Millal on Eestis oodata võõrtööjõu sisserannet?	puudub	10.12.2004
14. http://www.postimees.ee/1485865/moslemite-huvi-eesi-vastu-on-kasvanud	Moslemite huvi eesti vastu on kasvanud	puudub	10.07.2005

15. http://www.postimees.ee/1466031/eestlased-ei-ole-rassistid-void-ebatolerantsed	Eestlased ei ole rassistid, vaid ebatolerantsed	Katrin Uba	22.03.2005
16. http://www.postimees.ee/1470779/isamaaliit-veab-vastuseisu-voortooliste-sissevoolule	Isamaaliit veab vastuseisu võõrtööliste sissevoolule	Priit Pullerits	19.04.2005
17. http://www.postimees.ee/1467091/patriotismi-lopp	Patriotismi lõpp?	Priit Pullerits	29.03.2005
18. http://www.postimees.ee/1509955/uus-loimumiskava-rohub-voortoojoule	Uus lõimumiskava rõhub võõrtööjõule	Tuuli Koch	16.11.2005
19. http://www.postimees.ee/1453473/rummo-eesti-migratsioonipoliitika-ei-muutu	Rummo- Eesti migratsioonipoliitika ei muutu	puudub	7.01.2005
20. http://www.postimees.ee/1499213/tartlasest-prantslanna-laulab-koos-udmurtidega	Tartlasest prantslanna laulab koos udmurtidega	Martin Pau	22.09.2005
21. http://www.postimees.ee/1491195/eesti-pagulaspoliitika-laheb-leebemaks	Eesti pagulaspoliitika läheb leebemaks	puudub	9.08.2005
22. http://www.postimees.ee/1491583/ebakindel-euroopa	Ebakindel Euroopa	Martin Kala	11.08.2005
23. http://www.postimees.ee/1426317/uusimmigrandid-hakkavad-eesti-keelt-oppima	Uusimmigrandid hakkavad eesti keelt õppima	puudub	2.08.2004
24. http://www.postimees.ee/1413223/urmas-reinsalu-ka-euroopa-peab-labi-murdma	Urmas Reinsalu: Ka Euroopa peab läbi murdma	puudub	12.05.2004
25. http://www.postimees.ee/2044305/milline-tulevik-ootab-eesti-keelt-euroopa-liidus	Milline tulevik ootab eesti keelt Euroopa liidus?	puudub	31.08.2003
26. http://www.postimees.ee/2026071/indrek-neivelt-ennustab-eestisse-30-000-immigranti-aasiast	Indrek Neivelt ennustab Eestisse 30 000 immigranti aasiast	puudub	5.06.2003
27. http://majandus24.postimees.ee/1996715/voortoojoud-kuhjab-probleemid-tulevikku	Võõrtööjõud kuhjab probleemid tulevikku	Erkki Erilaid	31.01.2003
28. http://arvamus.postimees.ee/1996683/kui-palju-ust-avada	Kui palju ust avada?	toimetu s	31.01.2003
29. http://www.postimees.ee/1482139/pagulased-otsivad-eestist-kaitset	Pagulased otsivad eestist kaitset	Hille Tänavsuu	16.06.2005
30. http://www.postimees.ee/1411615/asuulitaotlejate-suur-hulk-oleks-eestile-probleem	Asuulitaotlejate suur hulk oleks Eestile probleem	puudub	3.05.2004
31. http://www.postimees.ee/1470585/stopp-sisserannule	Stopp sisserännule	Priit Pullerits	18.04.2005

32. http://www.postimees.ee/1501871/eestisse-tuleb-toole-uha-enam-valismaalasi	Eestisse tuleb tööle üha enam välismaalasi	Kaire Uusen	5.10.2005
33. http://www.postimees.ee/1441247/sisserandajate-ootel	Sisserändajate ootel	Priit Pullerits	26.10.2004
34. http://www.postimees.ee/1396093/euroliitu-astumine-toob-kaasa-sisserande-hoogustumise	Euroliitu astumine toob kaasa sisserände hoogustumise	puudub	30.01.2004
35. http://kultuur.postimees.ee/2019517/essee-teistsugused-ja-meie	Essee: Teistsugused ja meie	Sven Mikser	9.05.2003
36. http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/habakuk-ennustab-massilist-sisserannet?id=9136295	Habakuk ennustab massilist sisserännet	puudub	24.11.2004
37. http://arileht.delfi.ee/news/uudised/eesti-avab-uksed-ainult-oskustoojoule?id=9176505	Eesti avab ukseid ainult oskustööjõule	puudub	24.11.2004
38. http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/eesti-pole-pogenike-hordideks-valmis?id=7743125	Eesti pole põgenike hordideks valmis	puudub	3.05.2004
39. http://www.delfi.ee/archive/article.php?id=8307570	Uusimmigrandid hakkavad keelt õppima	BNS	2.08.2004
40. http://www.delfi.ee/news/paevauudised/valismaa/el-leppis-kokku-uutes-asuulireeglites?id=7728667	EL leppis kokku uutes asuulireeglites	BNS	30.04.2004
41. http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/kus-on-sallimatuse-juured?id=7130149	Kus on sallimatuse juured	puudub	31.01.2004
42. http://www.delfi.ee/archive/article.php?id=6110756	Sisseränne versus reisimisvabadus Euroopa Liidus	puudub	7.08.2003
43. http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/pagulasi-eesti-ei-huvita?id=7826524	Pagulasi Eesti ei huvita	BNS	15.05.2004
44. http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/illukal-elab-uks-varjupaigataotleja?id=6152653	Illukal elab üks varjupaigataotleja	puudub	14.08.2003
45. http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/pagulaste-on-ette-nahtud-12-miljonit?id=8680256	Pagulastele on ette nähtud 1,2 miljonit	BNS	25.09.2004
46. http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/riik-kaib-pagulasega-kohut?id=7313839	Riik käib pagulasega kohut	BNS	28.02.2004
47. http://www.delfi.ee/archive/article.php?id=7009323	TOM: Lisatingimus mittekodanikele	Enn Oja	14.01.2004
48. http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/opetajad-valmistuvad-pagulaste-vastuvotuks?id=6120666	Õpetajad valmistuvad pagulaste vastuvõtuks	BNS	9.08.2003
49. http://arileht.delfi.ee/news/uudised/andres-eilart-kas-jaame-ikka-ellu?id=51046464	Andres Eilart: Kas jääme ikka ellu?	Andres Eilart	22.09.2004
50. http://www.delfi.ee/archive/article.php?id=7507230	Eestisse on raske õppima pääseda	puudub	27.03.2004
51. http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/eesti-tahab-ise-oma-piiri-valvata?id=6336343	Eesti tahab ise oma piiri valvata	BNS	18.09.2003
52. http://www.delfi.ee/archive/article.php?id=6281570	Väitlusringis Ivar Raig ja Henrik Hololei	puudub	8.09.2003

53. http://www.delfi.ee/archive/article.php?id=5511596	Alar Streiman: Arvan, et Eestil on Euroopas väga palju sõpru	puudub	10.04.2003
54. http://epl.delfi.ee/news/arvamus/kalev-katus-kui-eestis-sundimus-ei-touse-siis-me-rahvana-kaome?id=50997714	Kalev katus: Kui Eestis sündimus ei tõuse, siis me rahvana kaome	Külli-Riin Tigasson	20.11.2004
55. http://epl.delfi.ee/news/arvamus/veronika-valk-kabuhirm-koige-voora-ees?id=50991597	Veronika Valk: kabuhirm kõige võõra ees	Veronika Valk	30.08.2004
56. http://epl.delfi.ee/news/eesti/uusimmigrandid-hakkavad-keelt-oppima?id=50989612	Uusimmigrandid hakkavad keelt õppima	Sigrid Laev	2.08.2004
57. http://epl.delfi.ee/news/arvamus/juhtkiri-uusimmigrantide-keelekumblus?id=50989606	Juhtkiri: Uusimmigrantide keelekumblus	toimetused	2.08.2004
58. http://epl.delfi.ee/news/arvamus/kaarel-tarand-erinevad-teed-uks-armastus?id=50984256	Kaarel Tarand: erinevad teed, üks armastus	Kaarel tarand	18.05.2004
59. http://epl.delfi.ee/news/arvamus/villu-zirnask-maailm-poordub-lounasse?id=50977637	Villu Zirnask:Maailm pöördub lõunasse	Villu Zirnask	27.02.2004
60. http://epl.delfi.ee/news/arvamus/villu-zirnask-turklaste-linnaosa-tallinnas?id=50964924	Villu Zirnask: Türklaste linnaosa Tallinnas	Villu Zirnask	24.09.2003
61. http://epl.delfi.ee/news/eesti/riik-nouab-pagulaselt-tulumaksu?id=50977805	Riik nõuab pagulaselt tulumaksu	puudub	28.02.2004
62. http://epl.delfi.ee/news/eesti/valitsus-kinnitas-pagulaste-kulude-katmise-korra?id=50944674	Valitsus kinnitas pagulaste kulude katmise korra	puudub	21.01.2003
63. http://epl.delfi.ee/news/eesti/eestisse-migreerujate-kontrollimine-karmistub?id=50994823	Eestisse migraarujate kontrollimine karmistub	puudub	11.10.2004
64. http://epl.delfi.ee/news/valismaa/el-il-kontrollitud-sisserande-plaan?id=50988801	EL-il kontrollitud sisserände plaan	Ahto Lobjakas	20.07.2004
65. http://epl.delfi.ee/news/eesti/libapoolakana-elamisloa-jahil?id=50983137	Libapoolakana elamisloa jahil	Priit Simson	5.05.2004
66. http://epl.delfi.ee/news/eesti/valistudengite-eksport-uliraske?id=50980113	Välistudengite eksport üliraske	Airi Illison	27.03.2004
67. http://epl.delfi.ee/news/eesti/euroliitu-astumine-toob-kaasa-sisserande-hoogustumise?id=50975240	Euroliitu astumine toob kaasa sisserände hoogustumise	Sigrid Laev	30.01.2004
68. http://epl.delfi.ee/news/arvamus/kulli-riin-tigasson-too-lopp-voi-toojou-lopp?id=51025691	Külli Riin Tigasson: Töö lõpp või tööjõu lõpp?	Külli-Riin Tigasson	9.12.2005
69. http://epl.delfi.ee/news/arvamus/ahto-lobjakas-eesti-mark-miks-mitte-immigratsioon?id=51016634	Ahto Lobjakas: Eesti märk miks mitte immigratsioon?	Ahto Lobjakas	9.08.2005

70. http://epl.delfi.ee/news/arvamus/iris-pettai-eestlased-pole-vooraste-tulekuks-valmis?id=51016638	Iris Pettai: Eestlased pole võõraste tulekuks valmis	Iris Pettai	9.08.2005
71. http://epl.delfi.ee/news/arvamus/madis-habakuk-puuduvad-tookaed-voiks-tuua-hiinast?id=51002364	Madis Habakuk: Puuduvad töökäed võiks tuua Hiinast	Madis Habakuk	26.01.2005
72. http://epl.delfi.ee/news/arvamus/mart-nutt-prantsuse-rahutuste-oppetund-eestile?id=51024243	Mart Nutt: Prantsuse rahutuste õppetund Eestile	Mart Nutt	21.11.2005
73. http://epl.delfi.ee/news/eesti/terrorioht-eestis?id=51025443	Terrorioht Eestis	raigo Haabu	6.12.2005
74. http://arileht.delfi.ee/archive/koige-kindlam-pensionisammas?id=10407448	Kõige kindlam pensionisammas	Maret Maripuu	17.05.2005
75. http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/isamaaliit-kindla-programmiga-erakond?id=10197888	Isamaaliit- kindla programmiga erakond	Tõnis Lukas	18.04.2004
76. http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/mart-nutt-voortoojoust-tuleb-ainult-jama?id=11647245	Mart Nutt- Võõrtööjõust tuleb ainult jama	puudub	21.11.2005
77. http://arileht.delfi.ee/archive/vajad-head-tootajat-vaata-ka-piiri-taha?id=11413908	Vajad head töötajat, vaata piiri taha	toimetused	17.10.2005
78. http://arileht.delfi.ee/news/uudised/moslem-eestlase-tookaaslane-tulevikus?id=9614224	Moslem - eestlase töökaaslane tulevikus	puudub	24.01.2005
79. http://epl.delfi.ee/news/arvamus/kusitlus-kas-eesti-vajab-voortoojoudu?id=51016639	Küsitlus: Kas Eesti vajab võõrtööjõudu?	puudub	9.08.2005
80. http://epl.delfi.ee/news/eesti/uus-loimumiskava-rohub-voortoojoule?id=51023973	Uus lõimumiskava rõhub võõrtööjõule	puudub	16.11.2005
81. http://epl.delfi.ee/news/eesti/valitsus-satestas-pagulaste-ajutise-kaitse?id=51018842	Valitsus sätestas pagulaste ajutise kaitse	puudub	8.09.2005
82. http://epl.delfi.ee/news/eesti/varjupaika-saavad-pagulased-labi-tiheda-soela?id=51013185	Varjupaika saavad pagulased läbi tiheda sõela	puudub	16.06.2005
83. http://epl.delfi.ee/news/arvamus/elo-mall-toomet-iga-sisserandaja-on-eestile-kingitus?id=51007404	Elo Mall Toomet: Iga sisserändaja on Eestile kingitus	Elo Mall Toomet	5.04.2005
84. http://epl.delfi.ee/news/arvamus/tonis-lukas-lihtne-eesmark-alles-jaada?id=51012840	Tõnis Lukas: Lihtne eesmärk alles jääda	Tõnis Lukas	13.06.2005
85. http://epl.delfi.ee/news/eesti/eesti-kaotab-eurooplase-teelt-koik-tokked?id=51025511	Eesti kaotab eurooplaste teelt kõik tõkked	Kai Kalamees, Anneli Ammas	7.12.2005
86. http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/eestlased-pole-rassistid?id=10026937	Eestlased pole rassistid	puudub	22.03.2005
87. http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/pagulased-eestlastega-samale-pulgale?id=10925732	Pagulased eestlastega samale pulgale	puudub	9.08.2005

88. http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/asuulitaotlejad-valetavad-mis-hirmus?id=10597259	Asüülitaotlejad valetavad, mis hirmus	puudub	16.06.2005
89. http://arileht.delfi.ee/news/uudised/vananev-eesti-veel-voortoolisi-ei-vaaja?id=9469757	Vananev Eesti veel võõrtöölisi ei vaja	puudub	6.01.2005
90. http://arvamus.postimees.ee/2785854/mariann-manni-karmavolg	Mariann Männi: karmavõlg	Marian Männi	7.05.2014
91. http://arvamus.postimees.ee/2691420/ene-margit-tiit-toojoupuudus-on-julgeolekurisk	Ene-Margit Tiit: tööjõupuudus on julgeolekurisk	Ena-margit Tiit	10.02.2014
92. http://arvamus.postimees.ee/2691416/heikki-maki-mida-nemad-meilt-ara-votaksid	Heiki Mäki: Mida nemad meilt ära võtaksid?	Heiki Mäki	10.02.2014
93. http://arvamus.postimees.ee/2627676/tonu-mertsina-1300-sisserandajat-aastas-on-eesti-jaoks-vahe	Tõnu Mertsina: 1300 sisserandajat aastas on Eesti jaoks vähe	Tõnu Mersina	11.12.2013
94. http://arvamus.postimees.ee/1278112/mihhail-lotman-moodukas-immigratsioon-on-uhiskonnale-kasulik	Mihail Lotman: Mõõdukas immigratsioon on ühiskonnale kasulik	Mihail Lotman	24.06.2013
95. http://arvamus.postimees.ee/1276800/abdul-turay-pagulased-voi-varjupaigataotlejad	Abdul Turay: Pagulased või varjupaigataotlejad	Abdul Turay	23.06.2013
96. http://arvamus.postimees.ee/1275878/juhan-saharov-pagulasel-on-oigus-oma-perega-koos-olla	Juhan Saharov: Pagulasel on õigus oma perega koos olla	Merike Teder	20.06.2013
97. http://arvamus.postimees.ee/1262570/karl-martin-sinijarv-martin-helmel-oli-oigus	Karl Martin Sinijärv: Martin Helmeli õigus	Karl-Martin Sinijärv	8.06.2013
98. http://www.postimees.ee/1256408/helme-eestisse-tuleb-migrantide-pohjakiht	Helme: Eestisse tuleb migrantide põhjakiht	Martin Helme	3.06.2013
99. http://www.postimees.ee/1252028/martin-helme-soovitus-immigratsioonipoliitikaks-kui-on-must-naita-ust	Martin Helme soovitus immigratsioonipoliitikaks: Kui on must, näita ust	Merike Teder	29.05.2013
100. http://arvamus.postimees.ee/1251664/kari-kasper-varjupaigast-omarist-ja-hoiakutest	Kari Käsper: Varjupaigast, Omarist ja hoiakutest	Kari Käsper	29.05.2013
101. http://arvamus.postimees.ee/1250404/abdul-turay-lopetaage-juba	Abdul Turay: Lõpetage juba!	Abdul Turay	28.05.2013
102. http://arvamus.postimees.ee/1233474/juhtkiri-sonum-on-selge-arge-tulge	Juhtkiri: Sõnum on selge: Ärge tulge!	toimetused	13.05.2013
103. http://arvamus.postimees.ee/1210334/mihkel-mutt-haid-immigrante-pole-ega-tule	Mihkel Mutt: Häid immigrante ei ole ega tule	Mihkel Mutt	22.04.2013

104.	http://arvamus.postimees.ee/1198640/minis-trid-eesti-talentidele-avatuks	Ministrid: Eesti talentidele avatuks	Jaak Aaviksoo, Kenmarti Vaher, Juhan Parts	11.04.2013
105.	http://arvamus.postimees.ee/1197174/online-vaitluse-1-osa-eesti-konservatiivse-pagulaspoliitika-poolt-ja-vastu	Online väitluse 1. osa: Eesti konservatiivse pagulaspoliitika poolt ja vastu	Alo Raun	10.04.2013
106.	http://arvamus.postimees.ee/1143746/online-vaitluse-1-osa-valiseestlaste-kogemus-kohustab-eestit-pogenikusobralikkusele	Online-väitluse 1. osa: väliseestlaste kogemus kohustab Eestit põgenikusõbralikkusele	Alo Raun	20.02.2013
107.	http://arvamus.postimees.ee/1120952/vaitlusselts-pagulased-ei-vota-eesti-laste-raha-ara	Väitlusselts: Pagulased ei võta eesti laste raha ära	Alo Raun	30.01.2013
108.	http://arvamus.postimees.ee/2838653/juhtkiri-hirmul-on-kohvikarva-silmad	Juhtkiri: Hirmul on kohvikarva silmad	toimetuss	26.06.2014
109.	http://tartu.postimees.ee/1126812/vietnamlased-ajasid-vorumaa-arevile	Vietnamlased ajasid Võrumaa ärevile	Mirjam Nutov	5.02.2013
110.	http://arvamus.postimees.ee/2783352/paloma-krööt-tupay-massilise-sisserande-tont	Paloma Krööti Tupay: Massilise sisserände tont	Paloma Krööti Tupay	5.05.2014
111.	http://arvamus.postimees.ee/2759724/edu-soltub-eesti-ettevotete-omanike-tarkusest	Edu sõltub Eesti ettevõtete omanike tarkusest	Marti Aavik	12.04.2014
112.	http://www.postimees.ee/2757460/turay-eesti-ei-saa-vastu-votta-massimmigratsiooni	Turay: Eesti ei saa vastu võtta massimmigratsiooni	Andres Einmann	10.04.2014
113.	http://arvamus.postimees.ee/2902749/marian-manni-kibestunud-pagulased	Marian Männi: Kibestunud pagulased	Marian Männi	29.08.2014
114.	http://www.postimees.ee/1254596/helme-eestis-kehtiv-immigratsioonipoliitika-on-piisavalt-range	Helme: Eestis kehtiv immigratsioonipoliitika on piisavalt range	Heidi Ojamaa	31.05.2013
115.	http://www.postimees.ee/1264668/postimehe-lugejad-toetavad-ulekaalukalt-helme-seisukohti	Postimehe lugejad toetavad ülekaalukalt Helme seisukohti	puudub	10.06.2013
116.	http://majandus24.postimees.ee/853428/joakim-helenius-olen-sudames-eestlane	Joakim Helenius: Olen südames eestlane	Priit Pullerits	26.05.2012
117.	http://majandus24.postimees.ee/855894/jaan-mannik-immigrantide-aseemel-majanduskasv	Jaan Männik: Immigrantide asemel majanduskasv	Jaan Männik	2.06.2012

118.	http://www.postimees.ee/878290/mois-immigrantideta-hakkama-ei-saa	Mõis: Immigrantideta hakkama ei saa	Mikk Salu	16.06.2012
119.	http://arvamus.postimees.ee/1008420/viljar-arakas-kui-kaua-pusib-pusti-tuhjenev-kott	Viljar Arakas: Kui kaua püsib pusti tühjenev kott?	Viljar Arakas	16.10.2012
120.	http://majandus24.postimees.ee/972330/ees-ti-vajab-immigrante	Eesti vajab immigrante		14.09.2012
121.	http://arvamus.postimees.ee/2729222/aigi-kivioja-kui-kooli-tuleb-uusimmigrandi-laps	Aigi Kivioja: Kui kooli tuleb uusimmigrandi laps	Aigi Kivioja	15.03.2014
122.	http://arvamus.postimees.ee/2691412/juhtkiri-see-hirmus-sona-mida-kuuldes-pulss-touseb	Juhtkiri: See hirmus sõna, mida kuuldes pulss tõuseb	toimetused	10.02.2014
123.	http://arvamus.postimees.ee/2642298/mari-aasmae-eesti-pagulaskusimustes-teelahkmel	Mari Aasmäe: Eesti pagulasküsimustes teelahkmel	Mari Aasmäe	25.12.2013
124.	http://www.postimees.ee/2837431/kolmandi-k-eesti-elanikest-arvab-et-97-varjupaigataotlust-aastas-on-liiga-palju	Kolmandik Eesti elanikest arvab, et 97 varjupaigataotlust aastas on liiga palju	Marian Männi	25.06.2014
125.	http://www.postimees.ee/1278134/vaher-me-voiksim-olla-atraktiivsed-ajudele-kolmandatest-riikidest	Vaher: Me võiks olla atraktiivsed ajudele kolmandatest riikidest	Madis Filippov	22.06.2013
126.	http://www.postimees.ee/1302422/kumnen-di-jooksul-on-eesti-elanikkond-rikastunud-38-uu-rahvuse-vorra	Kümnendi jooksul on Eesti elanikkond rikastunud 38 uue rahvuse võrra	Heidi Ojamaa	17.07.2013
127.	http://www.postimees.ee/720600/elamisloa-konsultant-praegu-on-suur-bardakk	Elamisloa konsultant: praegu on suur bardakk!	Argo Ideon	30.01.2012
128.	http://www.postimees.ee/1010980/sisserand-ajad-saavad-tasuta-kohanemisprogrammi-ja-tugiisiku	Sisseränadajad saavad tasuta kohanemisprogrammi ja tugiisiku	Alo Raun	18.10.2012
129.	http://majandus24.postimees.ee/868942/sotsid-sisserannet-pole-moistlik-oluliselt-suurendada	Sotsid: Sisserännet pole mõistlik oluliselt suurendada	Martin Smutov	7.06.2012
130.	http://www.postimees.ee/2837835/siseminis-teeriumi-ametnik-pogenikest-teeme-koik-mida-el-ette-naeb-aga-mitte-rohkem	Siseministeeriumi ametnik põgenikest: Teeme kõik, mida EL ette näeb, aga mitte rohkem	Marian Männi	25.06.2014
131.	http://arvamus.postimees.ee/1276068/onlin-e-vaitluse-2-osa-juhan-saharov-vs-hardo-aasmae	Online väitluse 2. osa: Juhan Saharov vs Hardo Aasmäe	Merike Teder	20.06.2013

132.	http://arvamus.postimees.ee/2670150/anni-saar-milleks-meile-pagulased	Anni Säär: Milleks meile pagulased?	Anni Säär	22.01.2014
133.	http://arvamus.postimees.ee/1120410/online-vaitluse-1-osa-eesti-pakkugu-pagulastele-paremaid-elamistingimusi	Online väitluse 1. osa: Eesti pakkugu pagulastele paremaid elamistingimusi	Alo Raun	30.01.2013
134.	http://arvamus.postimees.ee/1120570/online-debati-2-osa-ojuland-vs-vaitlusselts	Online debati 2. osa: Ojuland vs Väitlusselts	Alo Raun	30.01.2013
135.	http://arvamus.postimees.ee/1136588/kristin-rammus-miks-vietnamlased-koju-saadetakse	Kristin Rammus: Miks vietnamlased koju saadetakse?	Kristin Rammus	13.02.2013
136.	http://arvamus.postimees.ee/1144270/vaitlusselts-pagulasi-lubavad-riiki-tulu-ja-kulu-mitte-moraal	Väitlusselts: Pagulasi lubavad riiki tulu ja kulu, mitte moraal	Kaspar Kelder, Kristin Parts	20.02.2013
137.	http://arvamus.postimees.ee/1197644/marko-pomerants-rikkalikud-toetused-voivad-pagulast-rikkuda	Marko Pomerants: Rikkalikud toetused võivad pagulast rikkuda	Marko Pomerants	10.04.2013
138.	http://arvamus.postimees.ee/1197624/oudekki-loone-kuidas-elaks-eesti-ule-pagulastulva-venemaalt	Oudekki Loone: Kuidas elaks Eesti üle pagulastulva Venemaalt?	Oudekki Loone	10.04.2013
139.	http://arvamus.postimees.ee/804316/kristina-kallas-riik-on-pagulased-unarusse-jatnud	Kristina Kallas: Riik on pagulased unarusse jätanud	Kristina Kallas	11.04.2012
140.	http://www.postimees.ee/804618/varjupaiga-juht-eesti-keelt-opetame-aga-oppimine-on-vabatahtlik	Varjupaiga juht: Eesti keelt õpetame, aga õppimine on vabatahtlik	Hanneli Rudi	11.04.2012
141.	http://www.postimees.ee/882952/pagulaspa-eval-kutsuti-pagulasi-markama-ja-abistama	Pagulaspäeval kutsuti pagulasi märkama ja abistama	Urmas Neeme	20.06.2012
142.	http://www.postimees.ee/1047720/inimoiguste-keskus-eestil-oleks-voimekust-rohkem-pagulasi-vastu-votta	Inimõiguste keskus: Eestil oleks võimekust rohkem pagulasi vastu võtta	Heidi Ojamaa	20.11.2012
143.	http://arvamus.postimees.ee/1190328/ahto-lobjakas-salme-sulev-wahid	Ahto Lobjakas: Salme, Sulev; Wahid	Ahto Lobjakas	3.04.2013
144.	http://arileht.delfi.ee/news/teenusemajandu-sekoda/koolidirektor-soovin-et-valismaalastel-oleks-lihtsam-eestisse-jaada.d?id=67102386	Koolidirektor: Soovin, et välismaalastel oleks lihtsam Eestisse jääda	Kristina Narusk	15.11.2013
145.	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/eero-janson-kindlus-euroopa-ja-vahemere-surnuaed.d?id=67097820	Eero Janson: Kindlus Euroopa ja Vahemere surnuaed	Eero Janson	15.11.2013

146.	http://arileht.delfi.ee/news/teenusemajandu-sekoda/viljar-arakas-valistoojoud-meie-ainus-voimalus.d?id=66756357	Viljar Arakas: Välistöõjõud- meie ainus võimalus1	Viljar Arakas	18.09.2013
147.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/silver-tambur-estlased-ei-pea-immigrante-pelgama.d?id=66236086	Silver Tambur: Eestlased ei pea immigrante pelgama	Silver Tambur	4.06.2013
148.	http://arileht.delfi.ee/news/uudised/valisinvestorid-peavad-estli-elamisloapoliitikat-koguni-paranoiliseks.d?id=66225250	Väsinvestorid peavad eesti elamisloapoliitikat koguni paranoiliseks	Andres Reimer	3.06.2013
149.	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/ott-ilves-isoleeritus-on-probleem-mitte-multikultuursus.d?id=66179532	Ott Ilves: Isoleeritud on probleem, mitte multikultuursus	Ott Ilves	24.05.2013
150.	http://epl.delfi.ee/news/estli-siseminister-lubab-topeltpalgaga-valismaalased-kiirkorras-estisse.d?id=66178882	Siseminister Lubab topeltpalgaga välismaalased kiirkorras eestisse	Adres Reimer	24.05.2013
151.	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/analuitik-estil-on-stockholmi-rahutustest-nii-mondagi-oppida.d?id=66178622	Analüütik: Eestil on Stockholmi rahutustest nii mõndagi õppida	Villu Zirnask	24.05.2013
152.	http://arileht.delfi.ee/news/uudised/arvamus-tippspetsialistide-jarel-tulevad-proled.d?id=66144336	Arvamus: Tippspetsialistide järel tulevad proled	Arved Breidaks	19.05.2013
153.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/juhtkiri-ükskord-tulevad-pagulased-ja-immigrandid-niikuinii.d?id=66120342	Juhtkiri: Üskord tulevad pagulased ja immigrandid nii kui nii	toimetuss	13.05.2013
154.	http://epl.delfi.ee/news/estli/louna-estis-tabatud-vietnamlased-on-arvatavasti-osa-suurest-verisest-arist.d?id=65634324	Lõuna-Eestis tabatud vietnamlased on arvatavasti osa suurest verisest ärist	Tuuli Jõesaar	6.02.2013
155.	http://epl.delfi.ee/news/estli/urmas-paet-haritud-valismaalaste-osas-voiksime-olla-liberaalsemad.d?id=65483594	Urmas Paet: Haritud välismaalaste osas võiksime olla liberaalsemad	Lauri Tankler	3.01.2013
156.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/estli-valistoojou-seas-on-juhte-ja-tippspetsialiste-oluliselt-rohkem-kui-kohalike-seas?id=69901647	Välistöõjõu seas on juhte ja tippspetsialiste oluliselt rohkem kui kohalike seas	Siim Krussell	8.10.2014
157.	http://epl.delfi.ee/news/estli/uro-saadik-estli-peaks-hakkama-pagulasi-ise-siia-tooma?id=68946399	ÜRO saadik: Eesti peaks hakkama pagulasi ise siia tooma	Riin Aljas	26.06.2014
158.	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/kerstin-oudekki-loone-inimesed-mitte-hall-toojoud?id=68845569	Kerstin Oudekki Loone: Inimesed, mitte hall tööjõud	Kerstin Oudekki Loone	10.06.2014

159.	http://epl.delfi.ee/news/eesti/indrek-tarand-euroopa-uhisarmee-seisab-poliitikute-tahte-taga-vs-olga-sotnik-immigrantide-voolu-eestise-aitab-arahoida-arenguabi?id=68684749	Indrek Tarand: Euroopa ühisarmee seisab poliitikute tahte taga vs Olga Sõtnik: immigrantide voolu Eestisse aitab ära hoida arenguabi	Urmas Jaagant	16.05.2014
160.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/erik-rand-eestist-lahkujate-koht-tuleb-taita-uusimmigrantidega?id=70447737	Erik Rand: Eestist lahkujate koht tuleb täita uusimmigrantidega	Erik Rand	29.12.2014
161.	http://arileht.delfi.ee/archive/article.php?id=66308344	Ennustus: Kuidas välismaalased tulevikus Eesti kinnisvaraturgu mõjutavad?	Risto Vähi	18.06.2013
162.	http://epl.delfi.ee/news/lp/rein-pakk-pajast-ja-katlast?id=66256246	Rein Pakk: Pajast ja katlast	Rein Pakk	8.06.2013
163.	http://rahvahaal.delfi.ee/news/uudised/kas-peaksime-immigrantide-tuleku-tottu-uhked-olema?id=65892940	Kas peaksime immigrantide tuleku tõttu uhked olema?	puudub	28.03.2013
164.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/teenusmajanduse-koda-eestis-peab-toimima-talente-eelistav-migratsioonipoliitika?id=65127912	Teenusmajanduse koda: Eestis peab toimima talente eelistav immigratsioonipoliitika	Kaidi Ruusalepp, Mae Hansen, Kristel Meos	18.10.2012
165.	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/kristina-kallas-inimogused-vaid-toestititmeestele?id=65081588	Kristina Kallas: Inimõigused vaid tõesti itimeestele?	Kristina Kallas	9.10.2012
166.	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/rait-maruste-aeg-nouab-uu-asuulipoliitikat?id=65046514	Rait Maruste: Aeg nõuab uut asuulipoliitikat	rait Maruste	2.10.2012
167.	http://ekspress.delfi.ee/news/arvamus/hans-h-luik-selge-see-et-keegi-eestisse-kolib-kes?id=65022920	Hans H Luik: Selge see, et keegi Eestisse kolib. Kes?	Hans H Luik	27.09.2012
168.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/edward-lucas-eesti-ei-paase-tulevikus-immigrantidest?id=64844444	Edward Lucas: Eesti ei pääse tulevikus immigrantidest	Silver Tambur	20.08.2012
169.	http://ekspress.delfi.ee/news/paevauudised/eestis-skype-provintsistub?id=64760930	Eestis Skype provintsistub	Ralf-Martin Soe	2.08.2012
170.	http://epl.delfi.ee/news/eesti/taismahus-swedbanki-tippspetsialist-eestit-aitaks-immigratsioon?id=64521896	Swedpanki tippspetsialist: Eestit aitaks immigratsioon	Raimo Poom	11.06.2012

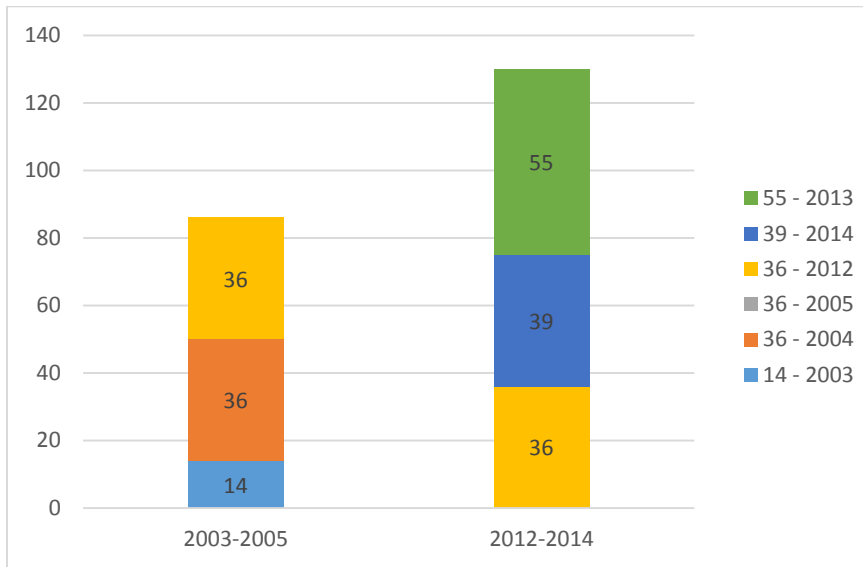
171.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees/rahvastikuteadlane-vaheneva-rahvastikuga-riigil-on-arukas-arvestada-immigrantidega?id=64478120	Rahvastikuteadlane: Väheneva rahvastikuga riigil on arukas arvestada immigrantidega	Epp-Mare Kukemelk	1.06.2012
172.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/mart-ridala-riik-peaks-soodustama-valismaalaste-kolimist-eesisse?id=64444160	Märt Ridala: Riik peaks soodustama välismaalaste kolimist Eestisse	Märt Ridala	24.05.2012
173.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/juhtkiri-tulevikus-on-eesil-valida-filipiinlannast-arsti-ja-meditiiniturismi-vahel?id=64272531	Juhtkiri: Tulevikus on Eestil valida filipiinlannast arsti ja meditsiiniturismi vahel	toimetused	18.04.2012
174.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees/raul-eamets-tulevikus-eesi-ilma-valistoojouta-hakkama-ei-saa?id=64269963	Raul Eamets: Tulevikus Eesti ilma välistööjõuta hakkama ei saa	puudub	18.04.2012
175.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/el-videodebatt-kas-ja-milliseid-immigrante-eesi-vajab?id=64105185	EL videodebatt: Kas ja milliseid immigrante eesti vajab?	Tanel Kerikmäe	21.03.2012
176.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees/andres-arrak-estlastel-on-surve-minna-skandinaaviasse-toole-ka-kumne-aasta-parast-eesitootab-ees-tookate-puudus?id=63866038	Andres Arrak: Eestlastel on surve minna Skandinaaviasse tööle ka kümne aasta pärast, Eestit ootab ees töökäte puudus	Epp-Mare Kukemelk	5.02.2012
177.	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/hardo-aasmae-sisseranne-toodab-kolvatut-konkurentsi?id=65081552	Hardo Aasmäe: Sisseränne toob kõlvatut konkurentsi	Hardo Aasmäe	9.10.2012
178.	http://epl.delfi.ee/news/eesi/kirjaoskamatu-aafriklane-puudleb-eesi-pagulase-staatuse-poole?id=63961717	Kirjaoskamatu aafriklane püüdleb Eesti pagulase staatuse poole	Tuuli Jõesaar	23.02.2012
179.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees/luureohvitser-afgaanist-tolgile-peaks-eesis-varjupaika-pakkuma?id=65811896	Luureohvitser: Afgaanist tõlgile peaks Eestis varjupaika pakkuma	puudub	13.03.2013
180.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees/ahto-lobjakas-eesil-ei-jatkunud-julgust-ega-au-tolk-omarile-varjupaika-anda?id=66062964	Ahto Lobjakas: Eestil ei jätkunud julgust ega au tõlk Omarile varjupaika anda	Epp-Mare Kukemelk	2.05.2013
181.	http://epl.delfi.ee/news/eesi/eesi-lukkas-selge-pohjenduseta-afgaani-tolgi-asuulitaotluse-tagasi?id=66061138	Eesti lükkas selge põhjenduseta Afgaani tõlgi asuulitaotluse tagasi	Lauri Tankler	2.05.2013

182.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees-ti/ilves-brittide-otsus-pakkuda-afgaanidele-elukohta-voiks-olla-eeskujuks-ka-eestile?id=66177814	Ilves: brittide otsus pakkuda afgaanidele elukohta võiks olla eeskujuks ka Eestile	puudub	23.05.2013
183.	http://epl.delfi.ee/news/eesti/eesti-tahab-liituda-brittide-toetuskavaga-anda-600-afgaani-tolgile-elamisluba?id=66172244	Eesti tahab liituda brittide toetuskavaga anda 600 tõlgile elamisluba	Risto Veskioja	23.05.2013
184.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees-ti/paet-voiksime-kaaluda-ukraina-sojapogenikele-ajutise-varjupaiga-andmist?id=70317999	Paet: Võiksime kaaluda Ukraina sõjapõgenikele ajutise varjupaiga andmist	puudub	8.12.2014
185.	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/juhtkiri-kodu-ukraina-sojapogenikele?id=69806455	Juhtkiri: Kodu Ukraina sõjapõgenikele	toimetused	24.09.2014
186.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees-ti/eesti-on-valmis-ukraina-pogenikke-vastu-votma-tanavu-on-laekunud-20-asuulitaotlust?id=69476813	Eesti on valmis Ukraina põgenikke vastu võtma, tänavu on laekunud 20 asuulitaotlust	Eleen Änilane	5.08.2014
187.	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/kristina-kallas-kas-eesti-peaks-votma-vastu-rohkem-pagulasi?id=70301807	Kristina Kallas: Kas eesti peaks vastu võtma rohkem pagulasi?	Kristina Kallas	6.12.2014
188.	http://epl.delfi.ee/news/eesti/eesti-ei-ole-seni-uhegi-ukrainlase-varjupaigataotlust-rahuldanud?id=70304905	Eesti ei ole seni ühegi ukrainlase varjupaigataotlust rahuldanud	Kadri Ibrus	8.12.2014
189.	http://epl.delfi.ee/news/eesti/varjupaigataotlejad-tahaksid-otsust-oodates-ise-raha-teenida?id=67521608	Varjupaigataotlejad tahaksid otsust oodates ise raha teenida	Rein Sikk	30.12.2013
190.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees-ti/inimoiguste-keskus-eesti-karm-varjupaigapoliitika-paneb-pogenike-elud-ohtu?id=67622758	Eesti inimõiguste keskus: Eesti karm varjupaigapoliitika paneb põgenike elud ohtu	puudub	16.01.2014
191.	http://eestielu.delfi.ee/laanevirumaa/elu/pagulasakeskuse-asukad-tutvusid-uu-elukohaga?id=67696609	Pagulaskeskuse asukad tutvusid uue elukohaga	Reet Maadla	28.01.2014
192.	http://rahvahaal.delfi.ee/news/uudised/kui-raske-meie-elu-siis-olla-saab-kui-naeme-isegi-maapiirkondades-pagulasi-lounamaadest?id=67808885	Kui raske meie elu siis olla saab, kui näeme isegi maapiirkondades pagulasi lõunamaadest?	puudub	14.02.2014

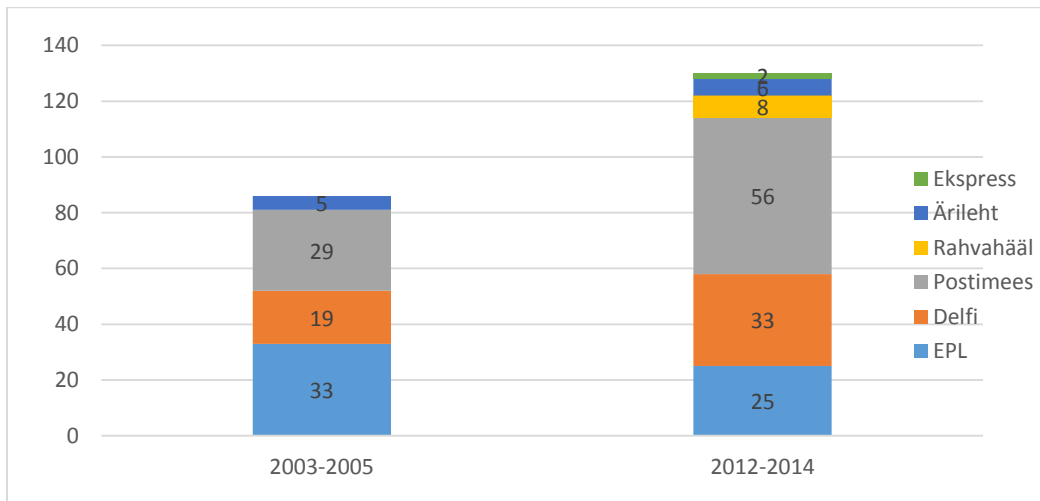
193.	http://rahvahaal.delfi.ee/news/uudised/lugeja-pagulane-elab-eestis-nagu-kuninga-kass-oma-inimestel-pole-majas-kutetki?id=67972949	Lugeja: Pagulane elab Eestis nagu kuninga kass, oma inimestel pole majas kütetki	puudub	18.02.2014
194.	http://rahvahaal.delfi.ee/news/uudised/maarit-cimolonskas-varjupaigataotlejat-toetatakse-kuna-tal-on-seadusega-keelatud-tootada?id=67983295	Maarit Cimolonskas: varjupaigataotlejat toetatakse, kuna tal on seadusega keelatud töötada	Maarit Cimolonskas	19.02.2014
195.	http://rahvahaal.delfi.ee/news/uudised/lugeja-arge-suudistage-pagulasi-selles-et-teie-ei-jaksa-oma-maja-kutta?id=68019399	Lugeja: Ärge süüdistage pagulasi selles, et teie ei jaksa oma maja kütta	puudub	20.02.2014
196.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees-ti/inimoiguste-keskus-eesti-peaks-lubama-pagulaste-kohtlemise-soltumatut-uurimist?id=68609309	Inimõiguste keskus: Eesti peaks lubama pagulaste kohtlemise sõltumatut uurimist	Kaisa Alliksaar	5.05.2014
197.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees-ti/eesti-inimoiguslane-surmahirm-sunnib-mujalt-euroopasse-pogenema?id=68919713	Eesti inimõiguslane: surmahirm sunnib mujalt Euroopasse põgenema	puudub	20.06.2014
198.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees-ti/valdav-osa-eestlastest-saadaks-pagulased-piirilt-tagasi?id=68943299	Valdav osa eestlastest saadaks pagulased piirilt tagasi	puudub	25.06.2014
199.	http://rahvahaal.delfi.ee/news/uudised/lugeja-pagulasi-voib-eestisse-lubada-kuid-vaevalt-nad-siia-pusima-jaavad?id=68983531	Lugeja: Pagulasi võib eestisse lubada, kuid vaevalt nad siia püsima jäävad	puudub	1.07.2014
200.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees-ti/delfi-video-guantanamost-eestisse-saabuja-peab-hakkama-elama-vastavalt-meie-seadustele?id=69915557	Delfi video: Guantanamost Eestisse saabuja peab hakkama elama vastavalt meie seadustele	Epp-Mare Kukemelk	9.10.2014
201.	http://eestielu.delfi.ee/idavirumaa/elu/idee-ida-virumaa-tuhjades-korterites-voiksid-talvituda-ukraina-pagulased?id=70026315	Idee: Ida-Virumaa tühjades korterites võiksid talvituda Ukraina pagulased	puudub	27.10.2014
202.	http://arileht.delfi.ee/news/uudised/tu-doktorant-xiaotian-zhang-eesti-elamisloapoliitika-on-naeruvaarne?id=66441480	TÜ doktorant Xiaotian Zhang: Eesti elamislooliitika on naeruväärne	Ann-Marii Nergi	15.07.2013
203.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/suu-respildis/suures-pildis-pogenikud-eestis-koige-tahtsam-on-et-siin-on-turvaline?id=63941055	Põgenikud Eestis: Kõige tähtsam on, et siin on turvaline	Rene Suurkaev	10.02.2012

204.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees-ti/tanavu-on-eestile-esitatud-15-varjupaigataotlust?id=43844419	Tänavu on Eestle esitatud 15 varjupaigataotlust	puudub	13.04.2011
205.	http://epl.delfi.ee/news/eesti/asuulitaotlejate-tausta-uurivad-geograafilised-detektiivid?id=64086631	Asuulitaotlejate tausta uurivad geograafilised detektiivid	Tuuli Jõesaar	17.03.2012
206.	http://epl.delfi.ee/news/eesti/kes-sa-oled-eestis-elav-pagulane?id=64958392	Kes sa oled, Eestis elav pagulane?	Kadri Ibrus	13.09.2012
207.	http://epl.delfi.ee/news/eesti/ettepanek-viia-illuka-pagulaste-keskus-vaike-maarjasse?id=65109528	Ettepanek: viia Illuka pagulaste keskus Väike-Maarjasse	Kadri Ibrus	15.10.2012
208.	http://epl.delfi.ee/news/eesti/voimukriitiline-vene-blogija-sai-eesti-riigilt-varjupaiga?id=65144272	Võimukriitiline Vene blogija sai eesti riigilt varjupaiga	Dannar Leitmaa	22.10.2012
209.	http://epl.delfi.ee/news/eesti/pagulaste-keskus-kolib-varsti-illukalt-vaike-maarjasse?id=65293092	Pagulaste keskus kolib varsti Illukalt Väike-Maarjasse	Kadri Ibrus	21.11.2012
210.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees-ti/kohanemisprogramm-aitab-uussisserandajatel-eestisse-sisse-elada?id=69538301	Kohanemisprogramm aitab uussisserandajatel Eestisse sisse elada	puudub	14.08.2014
211.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees-ti/keskmine-eestisse-sisserandaja-on-ule-20-aastane-vene-mees-kes-tuleb-siia-toole?id=68845969	Keskmine Eestisse sisserandaja on üle 20 aastane vene mees, kes tuleb siia tööle	puudub	9.06.2014
212.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees-ti/valismaalastel-aitaks-kiiremini-kohaneda-info-parem-kattesaadavus?id=68363181	Välismaalastel aitaks kiiremini kohaneda info parem kättesaadavus	puudub	2.04.2012
213.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees-ti/valitsus-arutab-sisserandajate-piirarvu-suurendamist?id=70388709	Valitsus arutab sisserandajate piirarvu suurendamist	puudub	17.12.2014
214.	http://rahvahaal.delfi.ee/news/uudised/lugeja-sisserandajad-on-koikjal-probleemiks?id=66161572	Lugeja: Sisserandajad on kõikjal Eestis probleemiks	puudub	23.05.2013
215.	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/ees-ti/migratsiooniuuringute-keskuse-juht-valistalentide-kaasamine-on-hadavajalik?id=64526550	Migratsiooniuuringute keskuse juht: Välisalentide kaasamine on hädavajalik	Kristi Helme	11.06.2012
216.	http://epl.delfi.ee/news/eesti/riik-teeb-koik-et-talendid-eestist-eemal-hoida?id=65372548	Riik teeb kõik, et talendid Eestist eemal hoida	Lauri Tankler	7.12.2012

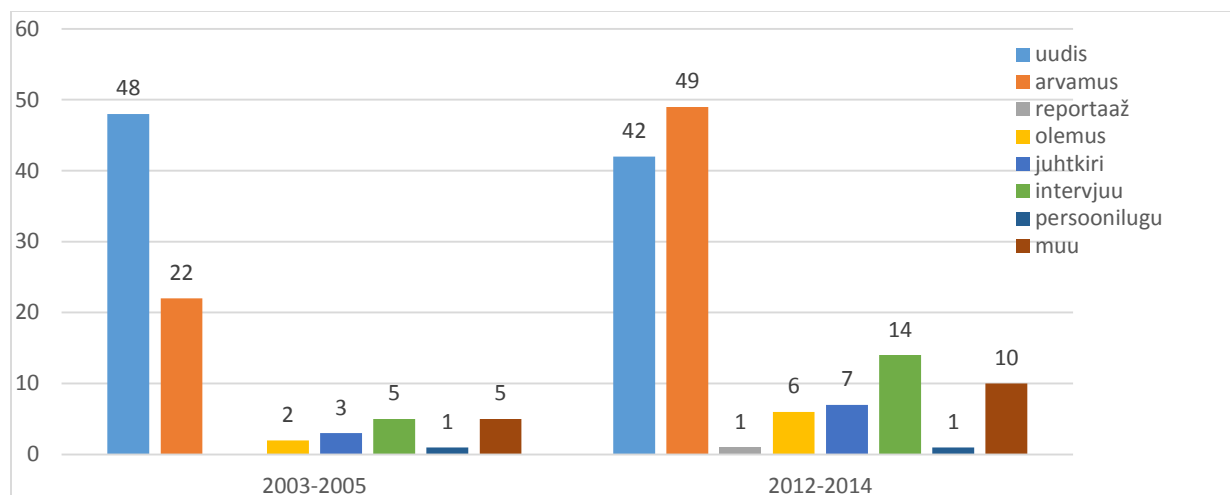
Lisa 3 Kvantitatiivse valimi iseloomustus

Joonis 1. Kvantitatiivse analüüsi valimi artiklite arv aastate lõikes

Joonis 2. Kvantitatiivse analüüsi artiklite arv erinevatest portalides perioodide lõikes

Joonis 3. Kvantitatiivses valimis esinenud žanrid perioodide lõikes

Lisa 4 Diskursusanalüüsi valim

Artikli number	Link	Pealkiri	Autor	Kuupäev
1	http://www.postimees.ee/1512875/firmad-ei-vaaja-veel-voortoojoudu	Firmad ei vaja veel võõrtööjõudu	Kaire Uusen	30.11.2005
2	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/kulli-riin-tigasson-eesti-ei-vaaja-voortoojoudu?id=50991879	Külli Riin Tigasson: Eesti ei vaja võõrtööjõudu?	Külli-Riin Tigasson	2.09.2004
3	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/eesti-pole-pogenike-hordideks-valmis?id=7743125	Eesti pole põgenike hordideks valmis	puudub	3.05.2004
4	http://www.postimees.ee/1456259/paljurahvuse-line-uus-eesti	Paljurahvuseline uus Eesti?	Toomas Savi	24.01.2005
5	http://www.postimees.ee/1467091/patriotismi-lopp	Patriotismi lõpp?	Priit Pullerits	29.03.2005
6	http://www.postimees.ee/1509955/uus-loimumiskava-rohub-voortoojoule	Uus lõimumiskava rõhub võõrtööjõule	Tuuli Koch	16.11.2005
7	http://majandus24.postimees.ee/1996715/voortoojoude-kuhjab-probleemid-tulevikku	Võõrtööjõud kuhjab probleemid tulevikku	Erkki Erilaid	31.01.2003
8	http://arvamus.postimees.ee/1996683/kui-palju-ust-avada	Kui palju ust avada?	toimetaja	31.01.2003
9	http://www.postimees.ee/1441247/sisserandajate-ootel	Sisserändajate ootel	Priit Pullerits	26.10.2004
10	http://www.delfi.ee/archive/article.php?id=7009323	TOM: Lisatingimus mittekodanikele	Enn Oja	14.01.2004
11	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/kalev-katus-kui-eestis-sundimus-ei-touse-siis-me-rahvana-kaome?id=50997714	Kalev katus: Kui Eestis sündimus ei tõuse, siis me rahvana kaome	Külli-Riin Tigasson	20.11.2004
12	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/villu-zirnask-maailm-poordub-lounasse?id=50977637	Villu Zirnask:Maailm pöördub lõunasse	Villu Zirnask	27.02.2004
13	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/veronika-vaalk-kabuhirm-koige-voora-ees?id=50991597	Veronika Valk: kabuhirm kõige võõra ees	Veronika Valk	30.08.2004
14	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/ahto-lobjakas-eesti-mark-miks-mitte-immigratsioon?id=51016634	Ahto Lobjakas: Eesti märk miks mitte immigratsioon?	Ahto Lobjakas	9.08.2005

15	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/iris-pettai-eestlased-pole-vooraste-tulekuks-valmis?id=51016638	Iris Pettai: Eestlased pole võõraste tulekuks valmis	Iris Pettai	9.08.20 05
16	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/madis-habakuk-puuduvad-tookaed-voiks-tuua-hiinast?id=51002364	Madis Habakuk: Puuduvad töökäed võiks tuua Hiinast	Madis Habaku k	26.01.2 005
17	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/mart-nutt-prantsuse-rahutuste-oppetund-eestile?id=51024243	Mart Nutt: Prantsuse rahutuste õppetund Eestile	Mart Nutt	21.11.2 005
18	http://epl.delfi.ee/news/eesti/terrorioht-eestis?id=51025443	Terrorioht Eestis	raigo Haabu	6.12.20 05
19	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/elo-mall-toomet-iga-sisserandaja-on-eestile-kingitus?id=51007404	Elo Mall Toomet: Iga sisserändaja on Eestile kingitus	Elo Mall Toomet	5.04.20 05
20	http://epl.delfi.ee/news/eesti/eesti-kaotab-eurooplase-teelt-koik-tokked?id=51025511	Eesti kaotab eurooplaste teelt kõik tõkked	Kai Kalame es, Anneli Ammas	7.12.20 05
21	http://arvamus.postimees.ee/2785854/marian-manni-karmavolg	Mariann Männi: karmavõlg	Marian Männi	7.05.20 14
22	http://arvamus.postimees.ee/2691420/ene-margit-tiit-toojoupuudus-on-julgeolekurisk	Ene-Margit Tiit: tööjõupuudus on julgeolekurisk	Ene- Margit Tiit	10.02.2 014
23	http://arvamus.postimees.ee/2691416/heikki-maki-mida-nemad-meilt-ara-votaksid	Heiki Mäki: Mida nemad meilt ära võtaksid?	Heiki Mäki	10.02.2 014
24	http://www.postimees.ee/1252028/martin-helme-soovitus-immigratsioonipoliitikaks-kui-on-must-naita-ust	Martin Helme soovitus immigratsioonipol iitikaks: Kui on must, näita ust	Merike Teder	29.05.2 013
25	http://arvamus.postimees.ee/1198640/ministrid-eesti-talentidele-avatuks	Ministrid: Eesti talentidele avatuks	Jaak Aavikso o, Ken- marti Vaher, Juhan Parts	11.04.2 013
26	http://arvamus.postimees.ee/1197174/online-vaitluse-1-osa-eesti-konservatiivse-pagulaspoliitika-poolt-ja-vastu	Online väitluse 1. osa: Eesti konservatiivse pagulaspoliitika poolt ja vastu	Alo Raun	10.04.2 013

27	http://arvamus.postimees.ee/2759724/edu-soltub-eesti-ettevotete-omanike-tarkusest	Edu sõltub Eesti ettevõtete omanike tarkusest	Marti Aavik	12.04.2014
27	http://arvamus.postimees.ee/1008420/viljar-arakas-kui-kaua-pusib-pusti-tuhjenev-kott	Viljar Arakas: Kui kaua püsib pusti tühjenev kott?	Viljar Arakas	16.10.2012
29	http://arvamus.postimees.ee/2642298/mari-aasmae-eesti-pagulaskusimustes-teelahkmel	Mari Aasmäe: Eesti pagulasküsimustes teelahkmel	Mari Aasmäe	25.12.2013
30	http://majandus24.postimees.ee/868942/sotsid-sisserannet-pole-moistlik-oluliselt-suurendada	Sotsid: Sisserännet pole mõistlik oluliselt suurendada	Martin Smutov	7.06.2012
31	http://arvamus.postimees.ee/2670150/anni-saar-milleks-meile-pagulased	Anni Säär: Milleks meile pagulased?	Anni Säär	22.01.2014
32	http://arvamus.postimees.ee/1120410/online-vaitluse-1-osa-eesti-pakkugu-pagulastele-paremaid-elamistingimusi	Online väitluse 1. osa: Eesti pakkugu pagulastele paremaid elamistingimusi	Alo Raun	30.01.2013
33	http://arileht.delfi.ee/news/teenusemajandusek-oda/viljar-arakas-valistoojoud-meie-ainus-voimalus.d?id=66756357	Viljar Arakas: Välistööjõud-meie ainus võimalus1	Viljar Arakas	18.09.2013
34	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/juhtkiri-ukskord-tulevad-pagulased-ja-immigrandid-niikuiid.d?id=66120342	Juhtkiri: Ükskord tulevad pagulased ja immigrandid nii kui nii	toimetuse	13.05.2013
35	http://epl.delfi.ee/news/eesti/uro-saadik-eesti-peaks-hakkama-pagulasi-ise-siia-tooma?id=68946399	ÜRO saadik: Eesti peaks hakkama pagulasi ise siia tooma	Riin Aljas	26.06.2014
36	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/kerstin-oudekki-loone-inimesed-mitte-hall-toojuud?id=68845569	Kerstin Oudekki Loone: Inimesed, mitte hall tööjõud	Kerstin Oudekki Loone	10.06.2014
37	http://epl.delfi.ee/news/lp/rein-pakk-pajast-ja-katlast?id=66256246	Rein Pakk: Pajast ja katlast	Rein Pakk	8.06.2013
38	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/teenusmajanduse-koda-eestis-peab-toimima-talente-eelistav-migratsioonipoliitika?id=65127912	Teenusmajanduse koda: Eestis peab toimima talente eelistav immigratsioonipoliitika	Kaidi Ruusalepp, Mae Hansen, Kristel Meos	18.10.2012

39	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/kristina-kallas-inimoigused-vaid-toesti-itimeestele?id=65081588	Kristina Kallas: Inimõigused vaid tõesti itimeestele?	Kristina Kallas	9.10.20 12
40	http://epl.delfi.ee/news/arvamus/hardo-aasmae-sisseranne-toodab-kolvatut-konkurentsi?id=65081552	Hardo Aasmäe: Sisseränne toob kõlvatut konkurentsi	Hardo Aasmä e	9.10.20 12

Lisa 5 Diskursusanalüüsi kava

Lähtuvalt uurimisküsimustest keskendun neljale peamisele alapunktile, mida püüan diskursusanalüüsi käigus tõlgendada:

1. Hoiakud

- positiivsete ja negatiivsete hoiakute väljendumine kummagi perioodi näidetel
- kõneisikud, kelle hoiakut edastatakse

2. Argumentatsiooni viisid

- Pragmaatilised
- Ideoloogilised
- Strateegilised võtted

3. Uusimmigrantide/pagulaste kujutamine

- stereotüübid
- teise konstrueerimine läbi vastandamise

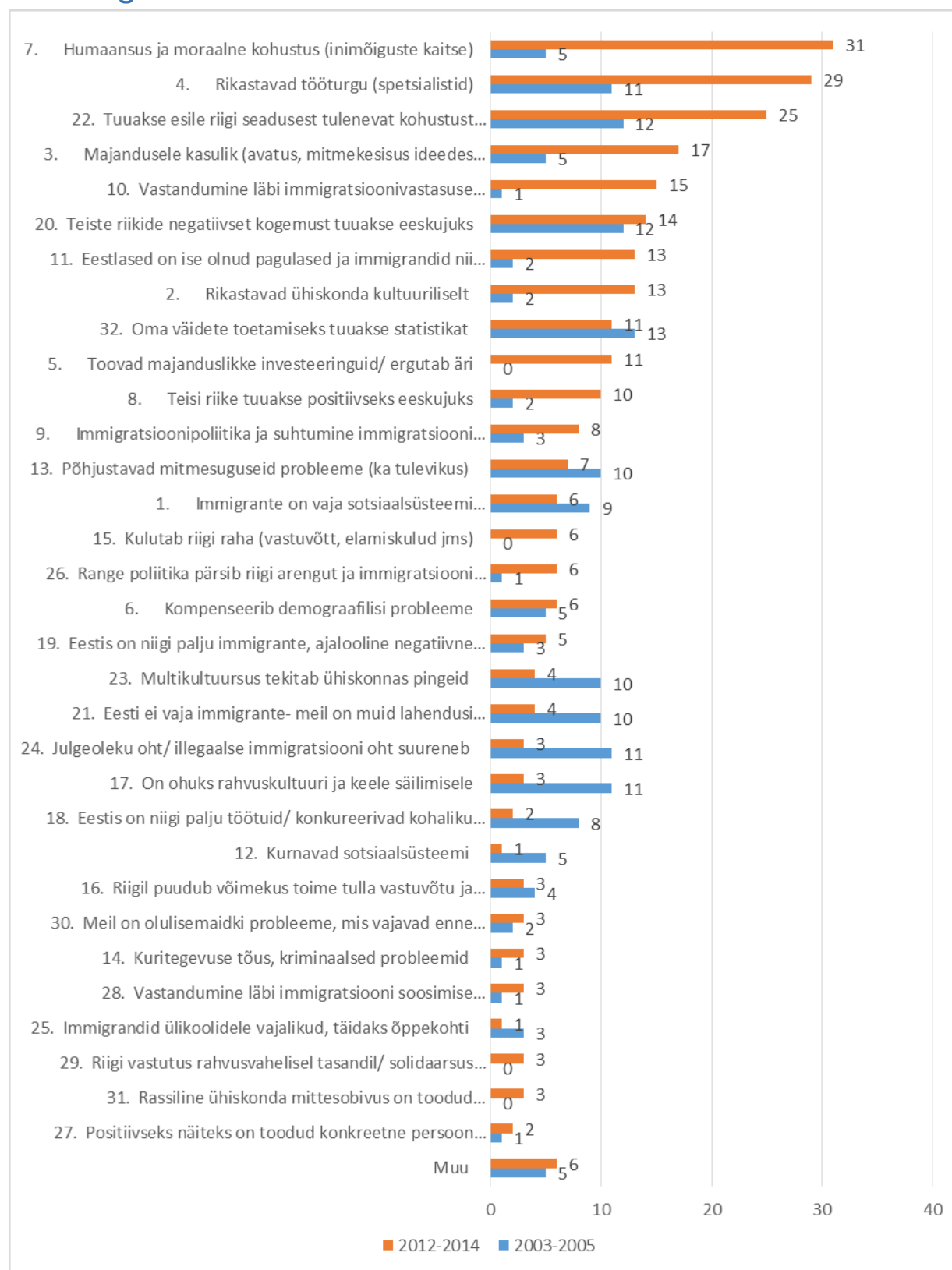
4. Laiemad diskursused

- Domineerivad diskursused kummaski perioodis

Diskursuse struktuuridest, mis võimaldavad pöörata tähelepanu sügavamale tähendusele tekstis:

- Lauseehitus
  - tegija esitamine vs varjamine
  - isikulised asesõnad (eriti meie-nemad)
  - stiil
- Semantika – tähendus ja tõlgendus
  - sõnavaravalik, poliitiline korrektsus
  - semantilised rollid (aktiivne vs passiivne osaleja, vastutaja, ohver jne)
  - implitsiitsus (sh eeldused) ja eksplitsiitsus (otsene)
  - sidusus – suhted järjestatud lausete v propositsioonide vahel (nt põhjuslikkus)
  - makrostruktuurid
- Retoorilised struktuurid – „kõnekujundid“ (metafoorid, kordused jne) – tähenduste võimendamise v summutamise vahendid

Lisa 6 Argumentide tabel

Artiklites esinenud argumentide täielik tabel. Argumendid perioodide kaupa (absoluutarvudes)

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Marit Valk

(autori nimi)

(sünnikuupäev: 26.01.1988)

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

„Immigratsioon meedia kõneainena aastatel 2003-2005 ja 2012-2014“,

(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on Külliki Seppel,

(juhendaja nimi)

reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus/Tallinnas/Narvas/Pärnus/Viljandis, 26.05.2015 *(kuupäev)*